

154490

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TARİHİ ÇEVREDE YENİ YAPILAŞMA VE İSTANBUL
ÖRNEĞİNDE İNFİLL UYGULAMALARIN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Mimar Süleyman KAPUBAĞLI

**FBE Mimarlık Anabilim Dalı Mimari Tasarım programında
Hazırlanan**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Çiğdem BAYTİN

İSTANBUL, 2004

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ŞEKİL LİSTESİ.....	iv
ÇİZELGE LİSTESİ	v
ÖNSÖZ	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
1. GİRİŞ	9
2. ÇEVRE, TARİHİ ÇEVRE KAVRAMLARI VE KÜLTÜREL SÜREKLİLİK....	10
2.1 Çevre Kavramı	10
2.1.1 Çevre tanımı ve insan üzerindeki etkileri	10
2.1.2 Özgün Nitelikli Çevre Kavramı	12
2.2 Tarihi Çevre Kavramı	13
2.2.1 Tarihi Çevre Kavramı	13
2.2.2 Tarihi Çevrelerin sınıflandırılması.....	15
2.3 Tarihi Çevrelerdeki Koruma Olgusu	19
2.3.1 Çağdaş Koruma ve Tarihi çevrelerdeki koruma bilinci	19
2.3.2 Tarihi Çevreyi Koruma Kavramının Sürdürülebilirliği	22
2.3.3 Korunacak Tarihi Çevrelerin Mimari Değerlerinin Saptanması.....	29
3. TARİHİ ÇEVRELERDE YENİ YAPI TASARIMINDA UYGULANAN YÖNTEMLERİN İRDELENMESİ	32
3.1 Koruma Kavramıyla İlgili Yapılan Antlaşma Ve Sözleşmelerde Yeni Yapı Olgusu	32
3.2 Çağdaş Tasarımda Geçmişten Yararlanma (Geçmişin Yorumlanması)	35
3.3 Eski Ve Yeni Birlikteliği “Infill” Kavramı	43
3.4 “Infill” Binalarda Tasarım Yaklaşımları.....	46
3.4.1 Etkileşim alanları açısından infill tasarımlar	46
3.4.2 Tasarımda uygulanan yöntemler açısından infill tasarımlar	49
3.4.2.1 Tasarımda Aynısını yapma anlayışı.....	49
3.4.2.2 Tasarımda Yorumlama anlayışı	51
3.4.2.3 Nötr tasarım anlayışı	54
3.4.2.4 Kontrast tasarım anlayışı	55
4. TARİHİ ÇEVRELERDEKİ İNFİLL TASARIMLARDA GÖZ ÖNÜNE ALINAN ÖLÇÜTLERİN ÇEŞİTLİ UYGULAMALARLA İRDELENMESİ	58
4.1 Tarihi Çevrelerdeki İnfill Tasarımların İrdelenmesinde Seçilen Kriterler	58
4.1.1 Çalışma için seçilen tasarım rehberin irdelenmesi.....	59
4.2 İstanbul Kenti Örneğinde Tarihi Çevrelerdeki İnfill Yapıların Seçilen Rehber Doğrultusunda İrdelenmesi.....	63

4.2.1	Ara Parselde	63
4.2.2	Köşe Parselde.....	98
5.	SONUÇ.....	107
KAYNAKLAR.....		110
EKLER		113
Ek 1	Design Guidelines - New Infill Construction	113
ÖZGEÇMİŞ.....		120

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1 Rüstempaşa Kervansarayı, Edirne.....	16
Şekil 2.2 Safranbolu tarihi kent dokusu.....	17
Şekil 2.3 İstanbul tarihi yarımada.....	18
Şekil 3.1 Topkapı Palace oteli, Antalya.....	36
Şekil 3.2 İstanbul Arkeoloji müzesi.....	39
Şekil 3.3 Lloyds binası, Richard Rogers, Londra 1979-1984.....	41
Şekil 3.4 Crystal Palace, Joseph Paxton Londra 1851-1852.....	41
Şekil 3.5 Hongkong Shanghai bankası, Norman Foster, Hongkong, China 1978-1986.....	42
Şekil 3.6 İnfill yapı alanı ve İstanbul-Beyoğlu'nda bir örnek.....	44
Şekil 3.7 İnfill yapı.....	45
Şekil 3.8 Prager platz, Berlin, Rob Krier, 1979 ve Tauentzienstrasse,1980, Klotz.....	47
Şekil 3.9 Sosyal sigortalar binası, Zeyrek, İstanbul, Sedat Hakkı Eldem.....	48
Şekil 3.10 Varşova kent dokusu, Polonya.....	50
Şekil 3.11 Klassis Resort Hotel, İstanbul.....	51
Şekil 3.12 Mekan birlikteliği.....	52
Şekil 3.13 Boston Public Library ve ek binası, 1988, Philip Johnson.....	54
Şekil 3.14 Court Reflections, St.Louis, Missouri.....	55
Şekil 3.15 Louvre Piramidi, 1983-1989 I.M Pei.....	56
Şekil 3.16 Pompidou merkezi, 1972-1976 Richard Rogers, Renzo Piano.....	56
Şekil 4.1 Çalışma için seçilen tasarım rehberi.....	62
Şekil 4.2 Örnek 1, büro binası, harbiye.....	63
Şekil 4.3 Örnek 1'in seçilen rehber göre incelenmesi.....	66
Şekil 4.4 Örnek 2, apartman, Nişantaşı.....	67
Şekil 4.5 Örnek 2'nin seçilen rehber göre incelenmesi.....	69
Şekil 4.6 Örnek 3, Milli Reasürans binası, Teşvikiye.....	70
Şekil 4.7 Örnek 3'ün seçilen rehber göre incelenmesi.....	73
Şekil 4.8 Örnek 4, büro binası, Teşvikiye.....	74
Şekil 4.9 Örnek 4'ün seçilen rehber göre incelenmesi.....	76
Şekil 4.10 Örnek 5, Sabah-ATV binası, Teşvikiye.....	77
Şekil 4.11 Örnek 5'in seçilen rehber doğrultusunda incelenmesi.....	80
Şekil 4.12 Örnek 6, büro binası, Beyoğlu.....	81
Şekil 4.13 Örnek 6'nın seçilen rehber doğrultusunda incelenmesi.....	84
Şekil 4.14 Örnek 7, Vakko binası, Beyoğlu.....	85
Şekil 4.15 Örnek 7'nin seçilen rehber doğrultusunda incelenmesi.....	88
Şekil 4.16 Örnek 8'in seçilen rehber göre incelenmesi.....	91
Şekil 4.17 Örnek 9, büro binası, Sirkeci.....	92
Şekil 4.18 Örnek 9'in seçilen rehber göre incelenmesi.....	94
Şekil 4.19 Örnek 10, Büro binası, Nişantaşı.....	95
Şekil 4.20 Örnek 10'un seçilen rehber göre incelenmesi.....	97
Şekil 4.21 Örnek 11, Pamukbank binası, Beyoğlu.....	98
Şekil 4.22 Örnek 11'in seçilen rehber göre incelenmesi.....	100
Şekil 4.23 Örnek 12, büro binası, Karaköy.....	101
Şekil 4.24 Örnek 12'in seçilen rehber göre incelenmesi.....	103
Şekil 4.25 Örnek 13, banka binası, Karaköy.....	104
Şekil 4.26 Örnek 13'in seçilen rehber göre incelenmesi.....	106

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 2.1 Çevrenin tanımı (Çubuk, 1977).....	11
--	----

ÖNSÖZ

Bütün bu çalışmalarım süresince engin bilgileriyle bana yol gösteren değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Çiğdem Baytin'e, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimari tasarım kürsüsündeki değerli hocalarıma, öğrenim hayatım boyunca maddi manevi benden desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen annem Faden Kapubağlı, babam Hakkı Kapubağlı, abim Dr. Ali Kapubağlı'ya, zor geçen günlerimde hep yanımda olan ve sonsuz özveriyle bana destek çıkan sevgili eşim Yük.Mim.Rest. Sonay Kapubağlı'ya, kardeşlerim Dolunay ve Menekşe Şakar'a, ablam İlkay Kırnap'a, ilgilerini hiçbir zaman kesmeyen Mehmet Şakar ve eşi Türkan Şakar'a, ayrıca tüm arkadaşlarıma sonsuz teşekkür ederim.

ÖZET

Tarihi çevrelerdeki yeni yapılaşmalarla Mimarlık tarihi boyunca birçok kez karşılaşmış, bu uygulamalar bazen nitelikli ve bilinçli, bazen de bulundukları çevreye saygı göstermeyen, görsel açıdan bu çevrelere yakışmayan tasarımlar olmaktan ileriye gidememiştir. 20. yüzyıla değin tarihi çevrelerdeki koruma olgusunun gelişmesi ve bu yüzyılda yeni anlamlar kazanması ile birlikte bu çevrelerde yapılacak yeni tasarımların da önemi artmış ve eski ile yeniyi bütünleştirme sorunu günümüze kadar gelmiştir.

Bu çalışmada; tarihi çevrelerdeki yeni tasarımların ve bu tasarımlar yapılırken uygulanan yöntemlerin irdelenmesine çalışılacaktır. Araştırma içerisinde; ikinci bölümde genel olarak çevre kavramı ve özelde tarihi çevre kavramları üzerinde durulmuş ve tarihi çevrelerdeki koruma olgusu; tarihi çevreyi korumanın sürdürülebilirliği, çağdaş koruma kavramı ve tarihi çevrenin mimari değerlerinin saptanması başlıkları adı altında açıklanmıştır. Üçüncü bölümde; eski yeni birlikteliğinin anlamı ve Infill kavramı, Infill binalardaki çeşitli tasarım yaklaşımları irdelenmiştir. Dördüncü bölümde ise; tarihi çevrelerdeki Infill tasarımların irdelenmesi için gereken çevre analizleri ve bu tasarımların irdelenmesine temel oluşturacak kriterler, örneklerle ele alınmıştır. Ayrıca araştırma alanı olarak İstanbul çeşitli semtleri ele alınmış, bu bölgedeki bazı infill uygulamalar belirlenen kriterlere göre değerlendirilmiştir. Araştırmada, incelenen örneklerden yola çıkarak; mevcut Infill binaların ne kadar nitelikli ve doğru uygulamalar olduğu ve yeni infill tasarımların nasıl yapılması gerektiği konusunda belirli noktalara değinilmiştir.

İncelemeler sonucunda, Infill tasarımların doğru uygulamalar olması için ne gibi yöntemler izlenmesi gerektiği ve bu uygulamaların bulundukları tarihi çevrelere etkilerinin nasıl olacağı, yeni tasarımların hangi kurallara göre yapılması gerektiği tasarım rehberleri bağlamında ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Çevre , tarihi çevre kavramı, Infill kavramı, İstanbul

ABSTRACT

Architecture throughout history has met with new structures in historical surroundings and these applications have been unable to progress sometimes in terms of quality and consciousness, sometimes because respect was not shown to the surroundings in which they were found and because the designs did not fit these surroundings visually. Until the 20th century the development of the phenomenon of protecting historical surroundings increased and in this century up to today it acquired new meanings as did the importance of new designs for these surroundings and uniting old and new.

In this study what will be examined is new designs in historical surroundings and the methods applied while these designs are being drawn up. In the second section of the study the concept of the surroundings in general and in particular of historical surroundings was dealt with and the protection phenomenon in historical surroundings, the continuation of historical surroundings, the modern concept of protection and the architectural values of historical surroundings have been fixed as headings. In the third section the meaning of uniting old and new and the concept of Infill and various design approaches in Infill buildings have been examined. In the fourth section in order to examine the Infill designs in historical surroundings the necessary environmental analyses and the criteria for creating the foundation for examining designs have been taken up with examples. In addition various İstanbul districts were taken up as research areas and some Infill applications in this region were evaluated according to identified criteria. While the research began with the examples examined, what was assessed for specific points was how much the existing Infill buildings had quality and correct applications and how new Infill designs had to be made.

As the result of the examination, what was brought out where Infill designs were correctly applied was what methods had to be followed, how historical surroundings would be affected where these applications were carried out, and the need for new designs made in accordance with what rules in their tie with design guides.

Keywords: Surroundings, concept of historical surroundings, Infill concept, İstanbul.

1. GİRİŞ

Günümüzde her alanda olduğu gibi, Mimarlıkta da hızlı ve sürekli bir değişme söz konusudur. Bu değişim korumacılık alanında da yaşanmakta ve tarihi çevrelerin korunması, yaşatılması, çevresel analizlerinin yapılması da ayrı bir önem kazanmaktadır. Korumacılığın birtakım yeniliklere göre tekrar yorumlanması, tarihi çevrelerde yapılan veya yapılacak yeni tasarımların nasıl olması gerektiğinin güncel birer araştırma konusu olduğunu göstermektedir. Tarihi şehir dokularında yeni yapılaşmanın olacağı, tarihi çevrenin zaman zaman değiştirilmesi gerektiği, artık kaçınılmaz bir gerçektir. Önemli olan bu değişimi, tarihi dokunun niteliklerine zarar vermeden ve çevre analizleri iyi yapılmış, içinde bulunduğu tarihi çevreye uyumlu tasarımlarla gerçekleştirmektir. Özgün nitelikli tarihi çevrelerde, tarihi ve kültürel sürekliliğin ön plana çıkması, bu çevrelerde yapılacak tasarımlara ayrı bir özen gösterilmesinin en önemli etkenidir.

Özgün çevrelerde yapılan İfill binaların çevresiyle görsel bir bütünlük oluşturmak ve aynı zaman da çağının teknolojisini yansıtmak gibi özellikleri olmalıdır.

Bu çalışmanın amacı, tarihi dokulardaki yeni yapı olgusunu inceleyip, bu çevrelerde yapılacak yeni tasarımlara baz oluşturabilecek kriterler elde etmektir. Bu amaçla İfill tasarımların irdelenmesi için mevcut rehberler baz alınarak İstanbul şehrindeki mevcut İfill tasarımlar irdelenmiş ve bunların tarihi çevre ile ilişkisi araştırılmıştır.

Tez çalışmasında beş ana bölümden oluşan temel bir yol izlenmiştir.

2. ÇEVRE, TARİHİ ÇEVRE KAVRAMLARI VE KÜLTÜREL SÜREKLİLİK

2.1 Çevre Kavramı

2.1.1 Çevre tanımı ve insan üzerindeki etkileri

Çevre (Environment) sözlük anlamıyla bir organizmanın var olduğu ortam ya da koşullardır. Genel bir tanımla ise çevre; insan faaliyetleri ve canlı varlıklar üzerinde hemen ya da süre içinde dolaylı ya da dolaysız bir etkide bulunabilecek fiziksel, kimyasal, biyolojik ve toplumsal etkenlerin belirli bir zamandaki toplamıdır.

Böyle bir açıdan bakılırsa, kapsamadığı hiçbir alan ve süreç bulunmamaktadır. Kavramı belirgin kılmak için bu tanımı açıklamak gerekirse, şu temel öğelerin altı çizilebilir;

- İnsanla birlikte tüm canlı varlıklar
- Cansız varlıklar ve
- Canlı Varlıkların eylemlerini etkileyen veya etkileyebilecek fiziksel, kimyasal, biyolojik, toplumsal nitelikteki tüm etkenlerdir.

Bu öğeler göz önüne alındığında çevre, canlı ve cansız varlıkların karşılıklı etkileşimlerinin bütünüdür. Çevrenin canlı öğeleri; insanlar, bitki örtüsü, hayvan topluluğu ve mikroorganizmalardan oluşur. Cansız öğeler ise; iklim, hava ve sudur. Cansız öğeler canlıları etkileyip, onların eylemlerini güçlendirirken, canlılar da cansızların konumlarını, yapılarını belirleyen etkilere sahip olmaktadır.

İnsanoğlunun başlangıcından beri tek yardımcısı, içinde doğup yaşadığı “tabiat” veya “çevre”dir. Çevre dar anlamda tabii ortam şartlarının bir toplamı; geniş anlamda ise, bununla sosyal şartların bir toplamı olarak düşünülmektedir (Dura, 1993).

Çevre olgusunun insan müdahalesiyle değişmesi kavramı bazı tanımlamaları gerekli kılmıştır. Bu tanımlama çabaları çevreye değişik anlamlar yüklenmesine neden olmuştur. Kimi araştırmacılara ve kaynaklara göre bu tanımlar şöyledir:

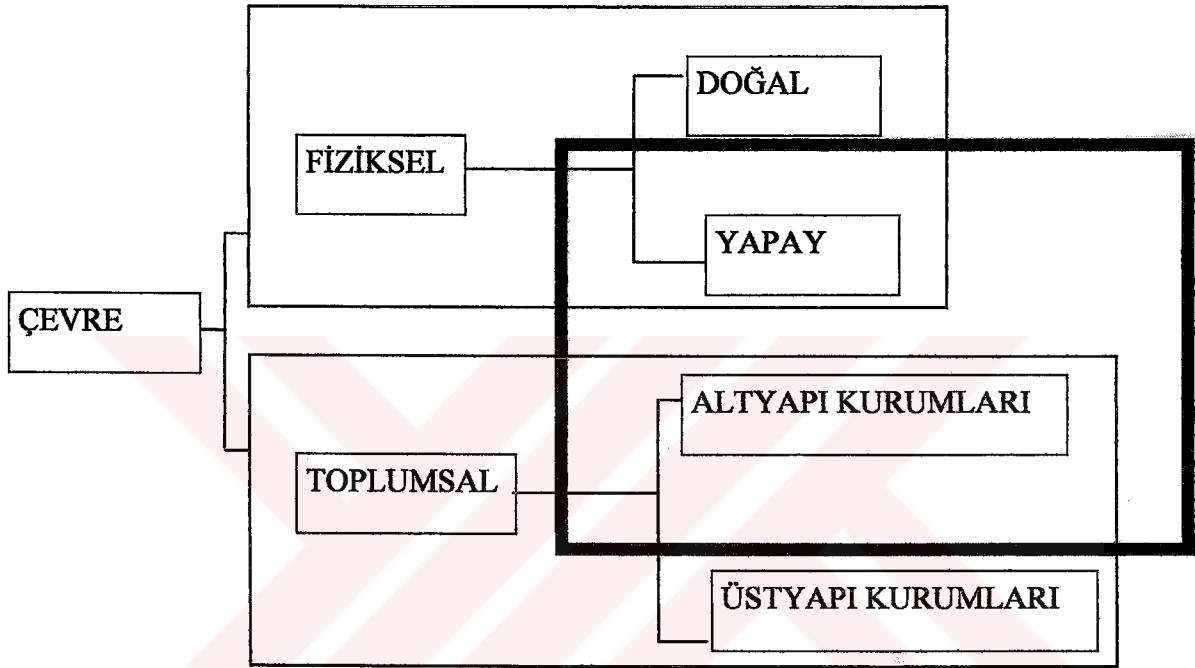
-“Dış etkenlerin tümü ya da zaman mekan koordinatları içinde organizmanın yer aldığı ilişkiler ve ortamlar bütünüdür” (Çubuk vd., 2000).

-“Kişiyi etkileyen, şekillenmesini ve yaşamını belirleyen iklimsel, toplumsal etmenlerin tümüdür” (Gürel, 1970).

-“Organizmayı kapsayan canlı ve cansız durum ve etkenlerin karışımıdır”.

-“Kişiyi etkileyen dış koşul ve durumların toplamıdır. Kişi çevre denen bu ortamda devamlı bir madde enerji alış veriş i içindedir” (Gürel, 1970).

Çizelge 2.1 Çevrenin tanımı (Çubuk, 1977).

Çevresel anlam fonksiyondan ayrı bir şey değil, tam aksine fonksiyonun en önemli yansımasıdır. Çevrenin anlamı, fiziksel çevre (elbiseler, mobilyalar, binalar, bahçeler, caddeler, mahalleler vb....) bir kimlik ifadesi ve eğitim aracı olduğundan çok kritik önem taşır (Rapoport, 1982). Önemli olan olgu çevrenin anlamıdır. İnsan beyni çevresinde gördüklerini, daha evvel beyninde şekillenmiş olan şema ve sınıflamalara dayanarak algılar ve anlamlandırır.

İnsanlar, davranışlarını çevrede yaşadıkları tüm olaylara göre değiştirirler ve düzenlerler. İnsanlar için dış etkilerin önemi çok büyüktür. Yaşanılan çevrenin imajı insanların bir yere ait olma isteklerini ve hayallerini güçlendirmeli, vurgulamalı ve yaşatmalıdır.

Çevre imajı, gözleyici ve çevresi arasında iki yönlü bir işlemin sonucunda oluşur. Çevre özgün değerler sunar ve gözleyici gördüklerini, amaçları doğrultusunda, uyarlar, seçer, organize eder ve anlamlandırır. Gelişen imaj, şimdi görüleni sınırlar ve vurgular.

İmajın keskinliği ve etkinliği çeşitli etkenlere bağlıdır. Fark edilebilirliği çok olan bir objenin, düşünsel resmi uzun süren bir aşinalık içinde kimlik ve organizasyon kazanmış olabilir.

Toplumsal değişme ve onun itici gücü teknolojinin etkisiyle günümüzde fiziksel çevreler giderek tekdüzeleşmekte ve kimliklerini yitiren insanlar için yaşanılması güç mekanlara dönüşmektedir.

Çevre koruma kaliteli bir çevre üretim faaliyeti olarak düşünülürse, ortada bir üretim fonksiyonu var demektir ve bunu belirleyen ilk faktör, ülkenin sosyal, kültürel ve kurumsal yapısı olacaktır. Türkiye’de çevre bozulması son yıllara kadar ciddi olarak ele alınmadığı gibi bu konuda, halkımız da yeterli ölçüde bilinçlenmiş değildir. İnsanlarımızın çevreye karşı kayıtsızlığı, çevrenin korunmasına kaynak ayrılması bakımından elverişli bir ortam oluşmasına imkân tanımamıştır. Genellikle hayat görüşümüz, dünyaya yönelme, hayat standardını yükseltme, daha iyi bir çevre isteme gibi çevre korumayı geliştirici elemanlardan önemli ölçüde yoksun bulunmaktadır. Oysa çevrenin korunmasında, elverişli bir hayat görüşü, ahlâki ve sosyal sorumluluk faktörleri, özellikle hukukî yaptırımların bulunmadığı veya tesirsiz kaldığı hallerde önemli rol oynayabilmektedir.

Teknolojiyi yadsımadan, geriye gitmeksizin bugünün insanının istek ve gereksinimlerine tüm bu olumsuzluklardan kurtularak cevap verecek fiziksel çevrelerin oluşmasında, tarihi çevrelerin bir veri olduğu görüşü yaygındır (Yücel, 1993).

2.1.2 Özgün Nitelikli Çevre Kavramı

Özgün nitelikli çevre denildiğinde tarihi, kültürel, sembolik veya doğal niteliği öne çıkan çevreler anlaşılmaktadır.

Nitelikli ve özgün bir çevrede yaşamının insana neler hissettirdiğini Lynch şöyle ifade etmektedir; “İyi bir çevre imajı (aynı zamanda) mal sahibine önemli bir güven duygusu verir” (Doğrusöz, 1994). Kendisi ve çevresindeki dünya ile uyumlu bir ilişki kurar. Bu yol bulamama korkusunun öbür yüzüdür. Esasında karakteristik ve okunur çevre sadece güven hissi sunmaz. Ayrıca insan deneyiminin yoğunluğunu ve potansiyel derinliğini de yükseltir. Günümüzde hızlı kentleşme olgusuyla başlayan ve giderek artan düzensiz ve karmaşık yapılaşmalar sonucu fiziksel çevreler, dolayısıyla fiziksel çevrenin bileşenlerinden olan tarihi çevreler de olumsuz yönde etkilenmektedir.

Lynch, kenti kurumsallaştırırken toplum bireylerinin kenti nasıl algıladıkları sorusunu ortaya koyar. Bütününü algılamakta güçlük çektiğimiz büyük ölçekli mekanların, temel birtakım bileşenlerinin tanımlanması ile algılanabileceğini söyler (Yücel, 1993).

Özgün çevrenin analizini yaparken oluşum yada tasarım kriterlerinin, çevrenin yapısının,

doğasının referanslarının tanımlanması ve anlaşılması gerekmektedir. Çevre kendi kültürünü, birikimini sosyal yapısını bize bir şekilde yansıtmaktadır. Ancak bu verilerin ortaya çıkarılarak dikkate alınması ile bir analizden söz edilebilir.

Çevre üç bileşenle analiz edilebilir:

1.Kimlik

2.Strüktür

3.Anlam

İmgeyi oluşturup geliştirmek için objeyi tanınan bir varlık olarak diğerlerinden ayıran, kimliğine ihtiyaç vardır.

İkincisi, yani strüktür çevrenin mekansal ya da diğer objelerle veya gözlemci ile, arasında örneklenebilir bir ilişkiye sahip olmasıdır. İmgenin, gözlemci için pratik ya da duygusal olarak bir anlam ifade etmesi gerekir.

Anlam da mekansal ya da modellenen ilişkiden farklı bir ilişkidir. Anlam; “Bir sözcükten, bir sözden, bir davranıştan ya da bir olgudan anlaşılan şey; bunların anımsattığı düşünce ya da nesne, mana” dır. Anlama ya da anlam kendiliğindendir, kavramın etkinliğidir. Kavram çiğnendiğinde anlam ya da anlama ortadan kalkar, anlamsızlık ortaya çıkar.

Çevre tarihsel süreç içinde, bir kültür kavramı olarak alındığında, insan-doğa ilişkisi içinde değişen ve yeniden oluşan ve bunu gerçekleştiren doğal, yapay her türlü öge ve etmenlerin bir bütünüdür. Günümüzde, yaşadığımız çevre ise; tarih boyunca oluşan çevrenin bir devamı ve geleceğidir.

2.2 Tarihi Çevre Kavramı

2.2.1 Tarihi Çevre Kavramı

Çevre sürekli değişen bir olgudur. İnsanın doğal çevre içerisinde oluşturduğu fiziksel, sosyo kültürel, ekonomik, teknolojik vb. etkenlere bağlı olarak yenilenir ve gelişir. İnsanın doğal çevre içinde oluşturduğu bina eylemi de toplum yapısına, isteklerine bağlı olarak biçim alır. Çevre kavramı insanın kültürel evrimine koşut olarak farklılık kazanır, basitlikten karmaşıklığa, belirsizlikten düzene yönelir. Yani çevre yaşayan bir organizma gibi doğar

büyür ve değişim gösterir. Süreç içerisinde bu değişime bağlı olarak “Tarih” ve “Tarihsellik” kavramları gelişmeye, yerleşmeye başlar (Velioglu ve Öztürk, 1993).

Kentin çağdaş yapı teknolojisi ve modern fonksiyonalizmin (1.Dünya savaşından sonraki belli başlı Mimarlık akımları) biçim düzenlerinden önce ortaya çıkmış ve gelişmiş, henüz korumakta olduğu yapı ve kent dokusu “Tarihi çevre” olarak tanımlanır.

Tarihi çevre; arkeolojik, doğal, tarihi, kentsel siteleri kapsar. Eski uygarlıkların günümüze ulaşan kalıntıları, tarihi olayların geçtiği alanlar ve yapıların yanı sıra, yöresel nitelikleri veya mimarlık tarihi açısından özellikleri nedeniyle korunan ve tek yapı ölçeğinden başlayarak sokak, mahalle, köy, kasaba, şehir boyutuna kadar uzanan geniş bir yelpazeden oluşur.

Schulz’a göre “Bütün hataları bir yana eski kent ve yerleşmeler, ayırt edilebilirlikleri olan ve sakinlerine kuvvetli bir ait olma ve coşkulu bir güven hissi veren mekanlardır (Schulz, 1978). Tarihi çevre, insanın günlük yaşantı mekanıyla biçimsel ve işlevsel olarak bütünleştiğinde, insanın şehirle özdeşlik kazanmasında ve insanlar arası ilişkiler sürecinde doğrudan doğruya etkili olacaktır.

Unesco 1976 tarihinde kabul ettiği bir bildiride şu tanıma yer vermektedir. “Tarihi ve mimari (geleneksel de dahil) alanlar ; arkeolojik, mimari, tarih öncesi ve tarihi, estetik veya sosyo kültürel açıdan bütünlükleri ve değerleri kabul edilmiş yapı grupları, yapılar, arkeolojik ve paleontolojik siteler de olmak üzere açık alanlar anlamına gelir.

Geçmişle bağlantıyı doğru kurabilmek için, ilk adım olarak geçmişin iki ögesi olan “tarih” ve “Gelenek” ile, aynı doğrultuda belirleyici olarak da “Tarihi Süreklilik” kavramlarına açıklık getirmek doğru olacaktır.

Tarih geniş bir çerçevede, “zamanın insan faaliyetlerini içeren bölümü” olarak tanımlanabilir. Olaylar, somut sonuçlar, ürünler, nesneler, tez-antitez sistemi içerisinde daima değişerek sürüp giderler. Gereksinim ve olanaklara bağlı olarak, bu değişim zaman zaman 180 dereceye varabilen bir esneklik yelpazesine yayılabilir. Bu açıklamaların ışığında; tarih, “zamanın akışı içerisinde insani faaliyetlerin diyalektik gelişimiyle oluşan dinamik bir süreç” şeklinde tanımlanmaktadır (Özer, 1980). Görüldüğü üzere, gerçek tarihi olguların önemli nitelikleri; zamansallıkları, yani belirli bir zamanın ihtiyaç imkanlarına, çeşitli koşullarına cevap vermeleridir. Bu faktörler, daimi bir değişim içerisinde bulunduklarından, tarihi olgular da ona göre zamanla birlikte değişmek, zamansal olmak zorundadırlar. Başka bir deyimle de, tek defaya özgü (unique) bir niteliğe sahiptirler.

Tarih, toplumların strüktürlerini temelinden değiştiren, yaşayış düzenlerini, inanç ve davranışlarını, o zamana kadar alışılmamış maddi ve manevi ölçülerin ışığında bambaşka değer kalıplarına döken, kısaca dünyaya açılan pencerelerini kapayıp bir yenisini açan olaylarla, olay kompleksleriyle doludur (Kuban, 1993).

Geçmişten söz ettiğimizde karşımıza çıkan diğer kavram da “Gelenek” tir. Gelenek; “Tarihin canlı olarak günümüze intikal eden bölümü” olarak tanımlanmaktadır. Daha ayrıntılı bir ifadeyle; “tarihi sürecin içerisinde, geçmişten gelmekle beraber, hala geçerli ve güncel olan faaliyetlerin, olayların, töresel alışkanlıkların tümüdür” denebilir.

Tarih vardır, gelenek vardır; ama bugün de, yarın da vardır. Ana sorun, bunların arasındaki bir bakıma organik bağlantıyı bulmak, böylece uygarlık değişim ve başkalaşımalarında kültürel gelişimi de özgün çizgisi içerisinde götürebilmektir (Özer, 1993).

Tarih ve Gelenek; aslında birbirinden farklı kavramlar olmasına rağmen, birbirleriyle ilişkilidirler. Geçmiş ve gelecek arasındaki köprüyü doğru kurarak, yeni yaratmalara ışık tutmasını sağlamak için, bu kavramlar arasındaki ilişkiyi doğru anlamak, tarihi ve kültürel sürekliliğe katkıda bulunmasını sağlamak gerekmektedir.

2.2.2 Tarihi Çevrelerin sınıflandırılması

Geçmişe ait her türlü göstergesi olan, taşınabilir veya taşınmaz öğenin yer aldığı tarihi çevreler, yapıldıkları devirlerin sosyo kültürel, teknolojik yönlerini ve ayrıntıya inildiğinde toplumların beğenilerini, dini görüşlerini, anlayışlarını vb. özelliklerini yansıtır. Bu özelliklerin yanı sıra bir kentin veya kentsel alanın Tarihi yerleşme olarak adlandırılması için bazı temel ölçütleri bulundurması gerekmektedir (Velioğlu ve Öztürk, 1993).

- Orijinal ve karakteristik bir kent strüktürü
- Önemli mimari özellikler
- Devam eden bir sosyal yaşam

Tarihi olmayı yerleşmenin ortaya çıkış tarihi değil taşıdığı tüm tarihsel gelişim belirlemektedir. Bu bağlamda tarihi çevrelerin oluşumu ve sürekliliğinde önemli olan mimari değerleri açıklamak gerekir (Papageorgio, 1971).

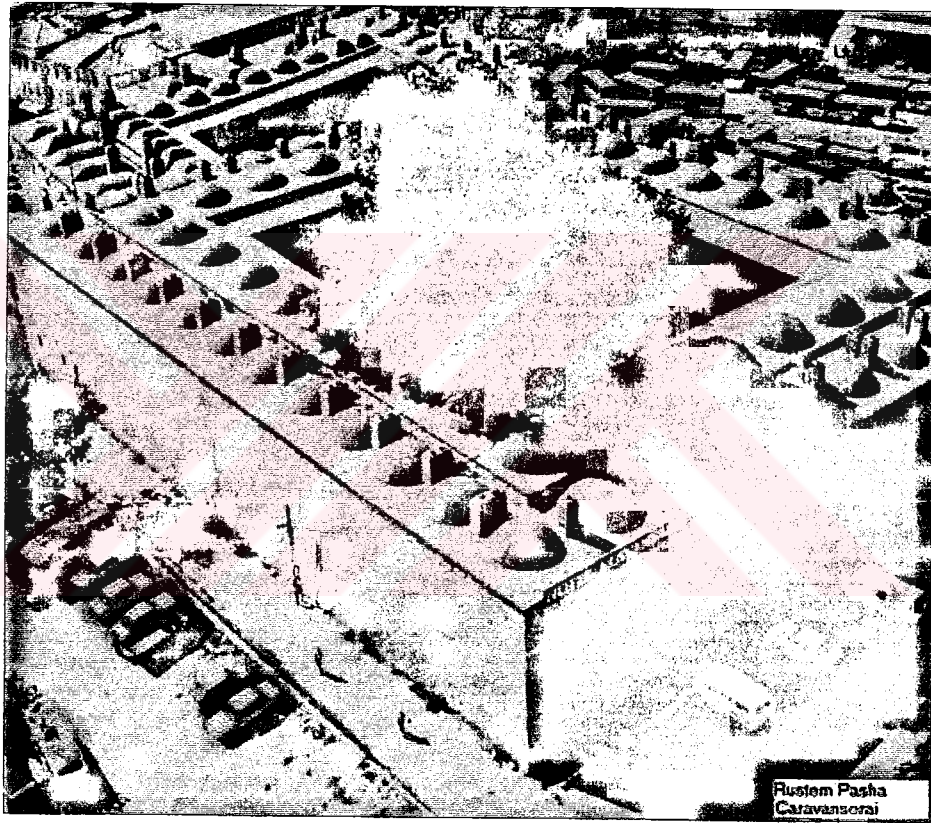
- 1) Mimari ve estetik değer (Doluluk, Boşluk, Oran, ölçek, malzeme, doku, sembolleşmiş nostaljik biçimler)
- 2) Dayanım değeri (kullanılan malzemeye bağlı olarak dayanımları ve günümüze kadar gelebilmeleri)

3) Belli dönemlere damga vurma

4) Kollektif anıları yaşatma

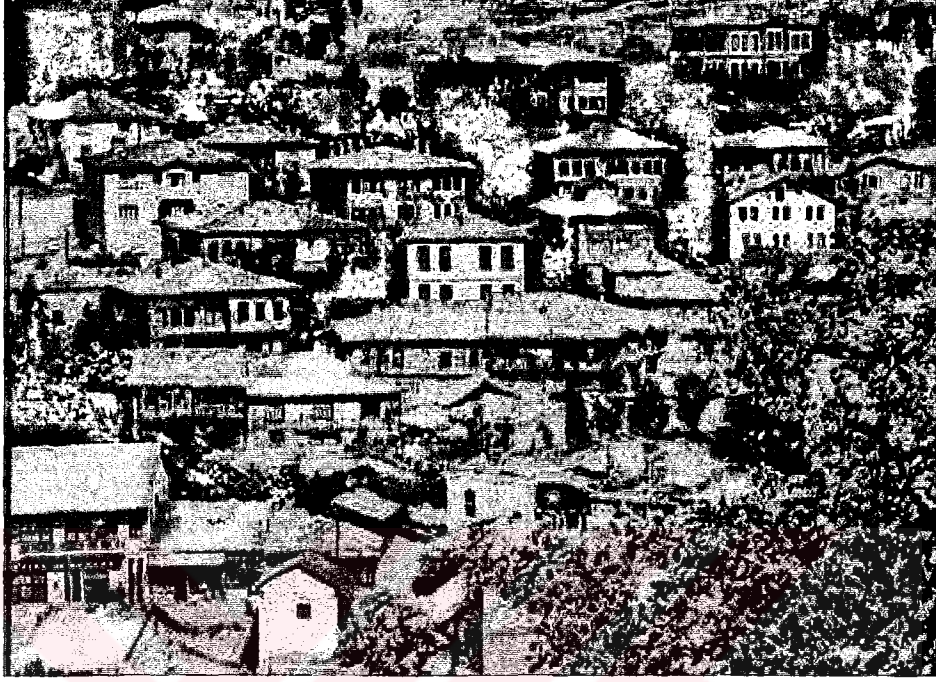
Papageorgio'nun kent planlama kriterlerine göre yaptığı tarihi merkezlerin sınıflaması; tarihsel bina ve yerleşimlerin, yeni bina ve yerleşimlerle olan ilişkilerini de açıklamaktadır (Baytin, 1994).

1. Bağımsız ve Anıtsal yapı gruplarının temsil ettiği yerleşmeler: bu grupta Tarihi manastırlar, kaleler, kervansaraylar gibi tek yapı grupları yer almaktadır.

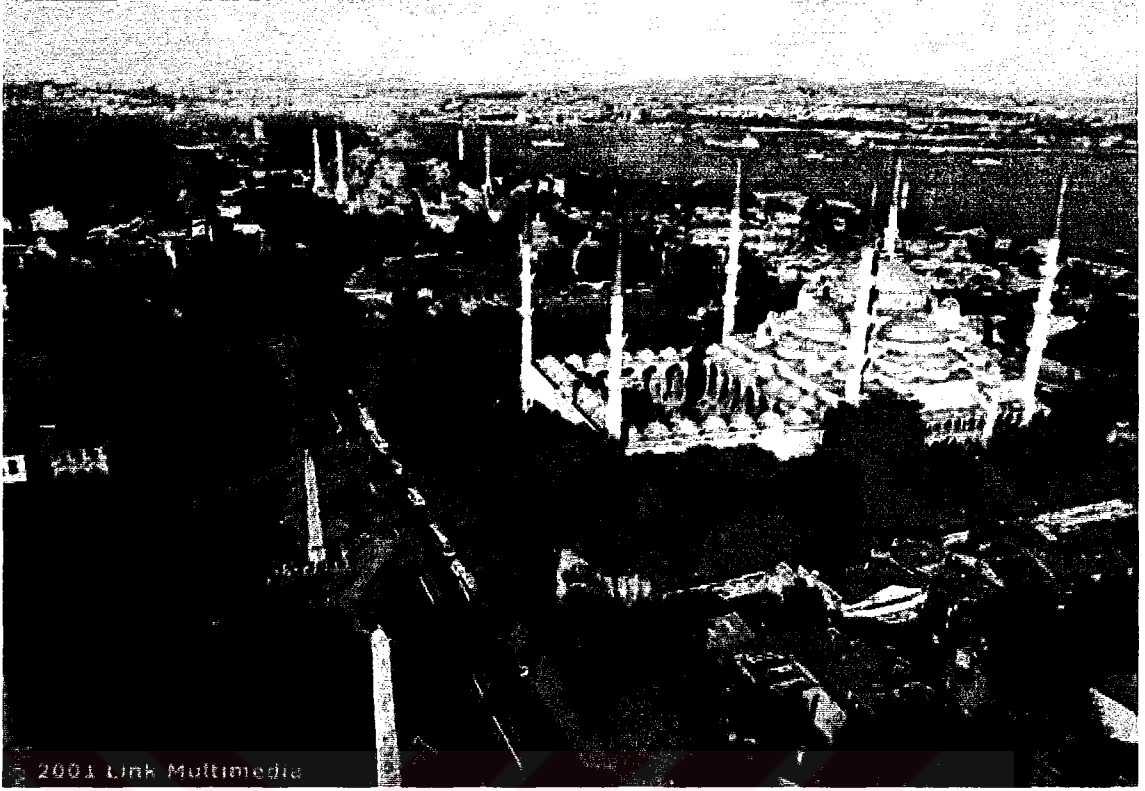
Şekil 2.1 Rüstempaşa Kervansarayı, Edirne.

2. Küçük tarihi kırsal yerleşmeler: bu tür tarihi yerleşmeler, küçük bir liman ya da dağ veya vadide kurulmuşlardır.

Şekil 2.2 Safranbolu tarihi kent dokusu.

3. Tarihi kentler: Nüfusu 200 bin olan orta büyüklükteki tarihi kentler bu sınıflamaya girmektedir. Son 8 yüzyılda yapılmış ve bu süre içinde hem gelişmelerini hem de aynı kent strüktürünü, aynı nüfusu günümüze taşımış kentlerdir.
4. Büyük Metropollerdeki Tarihi alanlar: Günümüzde pek çok metropolün içinde kalan tarihi alanlar, modern şehirden izole edilmiş (Atina, Zürih, Napoli, Cenova gibi) ya da metropolün merkezinde önemli bir yer işgal etmektedir. (İstanbul, Paris, Amsterdam, Roma, Münih) tarihi merkezlerin metropol içinde bulunmalarının olası 5 şekli vardır; kent merkezinde yer alabilirler, kent içinden geçen önemli bir su yolu üzerinde bulunabilirler, metropol içinde önemli anıt gruplarının içinde yer alabilirler, önemli bir yeşil alan içinde yer alabilirler, önemli bir yeşil alan yanında olabilirler ya da kentin yeni merkezlerinin içinde yer alabilirler.

Şekil 2.3 İstanbul tarihi yarımada.

Tarihi verilerin insan çevresinin oluşmasındaki katkıları ise şöyle özetlenebilir:

- Tarihi doku ve yapı, kentlerin kişiliğini belirleyen, anonimliğin karşısına çıkan, çevreyi biçimsel ve mekansal olarak zenginleştiren en önemli veridir.
- Tarihi doku ve yapı, fiziksel çevrenin zaman içindeki boyutunu anımsatan en önemli öğedir.
- Tarihi doku ve yapı, yarattığı imgesel zenginlik ve olanak verdiği çağrışımlarla yeni yaratmalar için güçlü bir kaynak oluşturur.

Gelenek – Kültür İlişkisi ve Toplumda Kültürel Değişim:

Kültür kavramı, bazı tanımlarda gelenek kavramı ile iç içe geçmekte, geleneği kapsamaktadır. B. Güvenç, “Kültür Kavramı ve Tanımları” başlığı altında yaptığı sınıflamada, Sapir’in kültür tanımını “Sosyal Miras ve Gelenekler Birliği” olarak vermektedir. Sapir’in tanımı şöyledir; “Kültür varlığımızın yapısını (ilişkilerini) belirleyen, sosyal bir süreçle öğrendiğimiz uygulama ve inançların, maddi ve manevi öğelerin birliğidir.

Bu tanımlar ışığında gelenek, kuşaktan kuşağa aktarılan “toplumsal davranış kalıpları” olarak özetlenmektedir. Başta geleneğin kapsamı içinde yer alan öğeler olarak belirtilen toplumsal

tecrübeler, öğretiler, görüşler, inançlar, tutumlar, töreler vb. öğeler, kişinin toplumsal davranışını yönetir ve davranışların kalıplanmasında etkindirler.

Tylor'un bütüncü kültür tanımı; oldukça eski olmakla birlikte, kültür kuramının ana savını dile getirmekte ve çağdaş kültür kuramlarını kaynak oluşturmaktadır. Bu tanıma göre, kültür ya da uygarlık; bir sanat, gelenek – görenek vb. yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür. Tylor'un bu kapsamlı tanımı, dört ana değişken olan insan, toplum, öğrenme süreci ve kültürel içerik arasındaki ilişkilerin çokluğuna ve karmaşıklığına işaret etmektedir.

Kültürün sürekliliğini gelenek ve görenekler sağlar. Kültür deyince, akla öncelikle töreler gelir. Geleneklerin oluşmasında ve kültürel sürekliliğin sağlanmasında, çok değişik öğelere bağlı olarak ortaya çıkan ve zaman içinde değişen kullanıcı gereksinimleri önemlidir (Nalçakan, 1992).

Kültürün en önemli özelliklerinden birisi değişimdir ve bu değişim uyum yolu ile olur. Şartların değişmesi ile, maddi ve manevi kültür elemanları, düzeltme ve eklemelere maruz kalarak, bireylerin biyolojik ve psikolojik istek ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde uyum gösterirler. Her ne kadar uyum ile kastedilen, doğal çevreye uyum da olsa, doğal koşullar, kültürel özellikleri belirleyecek kadar etkili ya da güçlü değildir. Onlar da tarihi koşullar gibi, kültürel değişmeyi doğrudan belirlemez, onun zeminini kurar ve ana çizgilerini belirlerler.

2.3 Tarihi Çevrelerdeki Koruma Olgusu

2.3.1 Çağdaş Koruma ve Tarihi çevrelerdeki koruma bilinci

İnsanların kendilerinden önceki nesillerin yarattığı kültürel değerleri yaşatmak ve gelecek kuşaklara iletmek çabaları, ilkçağlardan bu yana bilinçli ya da bilinçsiz, çeşitli aşamalardan geçerek, günümüzdeki seviyesine ulaşmıştır. Önceleri daha çok taşınır eski eserleri içeren korunacak kültürel değer kavramı, daha sonra taşınmaz eski eserleri de kapsamına almış, giderek bugünkü tarihsel çevre anlayışı ile en geniş sınırına varmıştır. Tarihsel çevre değerlerini yaşatmak ve gelecek kuşaklara iletmek, günümüz insanının önemli görevleri arasına girmiştir.

Koruma, her kuşağın bir önceki dönemden edindiği kültürel değer ve göstergeleri onlara yenilerini ekleyerek yeni kuşaklara aktarma görev ve sorumluluğudur.

Çağdaş korumanın etkinlik alanı olarak çok geniş bir kapsamı vardır. Her türlü yapının tümel

bütünlemesinden yeniden kullanım için değiştirilmesine, arkeolojik sit korumadan kent yenilemeye, peyzaj düzenlemeden doğal çevre korumasına mimarlık kapsamındaki her tür ürünün teknolojisine, bakım ve koruma yöntemlerine, en eski yapı tekniklerden en çağdaş malzeme teknolojisine, doğal malzeme analizlerinin fiziksel ve kimyasal yöntemlerine kadar, bilim ve teknik alanıyla dolaylı ya da dolaysız ilişki vardır (Kuban, 1984).

Yapısal Kültür Varlıklarının sonsuza değin belirli bir durumda varlıklarını sürdürmeleri ve hiçbir değişime uğramadan saklanmaları olası değildir. Bu nedenle Koruma kapsamında amaç; eskimeyi ve yok olmayı hızlandıran etmenleri denetim altına almak, sürekli bakımını sağlamak ve gerekli durumlarda korunan değerleri uygun bir şekilde işlevlendirerek, bunların toplum tarafından benimsenmelerine katkıda bulunmaktadır. Bu amaçla yapılan tüm çalışmalarda, yapısal Kültür Varlıklarının özgün kimliklerini yitirmemelerine çaba gösterilmelidir.

Değerlerin; özellikle eski kent alanlarının korunması, oldukça karmaşık sorunları kapsar. Kentsel alanlarda, bu sorunların en önemlileri:

- Tarihsel, ekonomik, fiziksel eskime ve insan eylemleri sonucu, yapıların veya kentlerin harap olarak yıkılması
- Korunacak çevredeki veya yapıdaki uygun olmayan sağlık ve barınma koşulları
- Yapıların, uygun olmayan koşullarda, uygun olmayan işlevlerde kullanılması ya da terk edilmesi
- Korunacak çevrenin, taşıt ulaşımına elverişli yol ve otopark alanlarına sahip olmaması
- Yol, su, kanalizasyon, telefon, elektrik gibi alt yapının eksikliği,
- Genellikle düşük gelir gruplarının barındığı sosyal ve ekonomik çöküntü alanları haline gelmesi başlıkları ile özetlenebilir (Dulundu, 1987).

Nur Akın'a göre; Türkiye'de, ele alınan her tarihi yöre için, tespit ve tescil çalışmalarından sonra bir koruma imar planı ve koruma raporu hazırlanmaktadır. Ancak, belirli araştırmalar sonunda geliştirilmiş ve ayrıntıları düşünülmüş bu çalışmaların uygulamaya yansımaları genelde yetersiz olmaktadır. Bu durumda da, ciddi bir uygulama ve denetimle söz konusu tarihi yöreyi tüm değerlerini koruyarak yaşatacak plan, onca çabaya ve hazırlığa karşın bir tarafa koyulmakta, ya da tamamen farklı bir yorumla değerlendirilmektedir.

Koruma kavramı; kurumsal temeline ulaşmaya kadar, tüm dünyada, sadece dini yapılar için söz konusu olmuş, diğer anıtsal nitelikteki yapılar ve kentler için geçerli bir koruma söz konusu olmamıştır. Koruma hızla değişen dünyada özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısından

sonra öne çıkmış, insanlar geçmişlerinin bir hatırası olarak gördükleri eserlerin korunmasını istemişlerdir. 1930’lu yıllara kadar sadece tek yapı boyutunda kalmışsa da, ilerleyen yıllarda kapsamı genişlemiş, tarihi kentleri ve kırsal kesimleri de içine almıştır.

Ülkemizde de tüm dünyada olduğu gibi, “Çağdaş koruma” kavramı, son yıllarda kentlerde yaşanan hızlı değişimler sonucu giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu alanda yapılan çalışmaların istenilen düzeye erişebilmesi ve sonuç verebilmesi için geniş kitlelere iletilmesi, benimsetilmesi ve bilinçli bir kamuoyu oluşturulması gerekmektedir.

Kentleşmeyle gelen hızlı değişim sonucu, dünyanın bir ucundan diğerine birbirine benzer nitelikte ve görünümde yapıların çoğalması, gerçek kültürel kimliğini korumaya çalışan her ülke için, tarihi çevre olgusunu giderek artan önemde gündeme getirmiştir. Geleneksel dokular, kendilerini yaratan geçmişin tanıkları olarak günlük yaşama katılmakta ve çevreye özgün bir boyut katmaktadırlar. Bu nedenlerle, 1960’lardan sonra çevre ölçeğinde koruma, bir yandan ülkelerin yasalarında yer almaya başlarken, öte yandan da konuyla ilgili uluslararası düzeyde çok sayıda kongre, sempozyum vb. toplantılarla tartışılmaya başlamış, geleneksel dokuların yeni işlevlerle canlandırılması ve bu yörelere ekonomik işlerlik kazandırılması ana hedef olmuştur. 1975 Avrupa Mimari miras Yılı’yla tüm ulusların ortak malı olduğu vurgulanan bu mimari miras, bugün ülkelerin üzerinde önemle durduğu, sorunlarına çözüm getirmeye çabaladığı bir alan halini almıştır (Akın, 1998).

19. yüzyıla gelinceye dek estetik, işlevsel ve simgesel değerleri ile korunan tarihi yapılar, 20. yüzyıla birlikte bu değerlerine ek olarak yeni yorumlar kazanmış, daha önce sahip olmadıkları anlamlar yüklenmişlerdir. Çağdaş toplum bilincinin bugün eriştiği noktada, tarihi çevreye insanlığın ortak geçmişinin bir parçası olarak “Kültür varlığı” gözüyle bakılmakta ve bu özellikler tümüyle koruma kapsamına alınmaktadır. Böylece işlevsel, simgesel ve estetik değere “Tarihi belge” değeri de eklenmiştir.

Koruma olgusunun dünyada ve Türkiye’de geçirdiği gelişim süreci, yeni bir değerlendirme yapılması gereğini ortaya koymuş, bu değerlendirmenin “Ulusal Koruma Planlaması Semineri II” adı altında gerçekleştirilecek bir toplantıda yapılması kararlaştırılmıştır. Seminerin sonuç belgesinde, çağdaş koruma olgusu şu şekilde tanımlanmıştır ;

Tarihsel birikim, kent kimliğinin temel değerini oluşturur. Bu nedenle koruma, kalkınmanın ön koşulu sayılmalıdır. Koruma, ancak çevresel ve toplumsal sürdürülebilirliğin tüm yönleri ile benimsenmesi ve savunulması ile yaşama geçirilebilir.

Korumanın; ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmenin önemli bir faktörü olduğu

benimsenmelidir.

Koruma, katı kurallar ve yasakçı hükümler yerine, temel evrensel ilkelere bağlı ama gelişmeyi izleyebilen bir tutumla gerçekleşmelidir.

Koruma, amacı belirlenen, kaynağı bulunan, programı belli bir sürece oturtulan bir işlem dizisi olmalı, böylece soyut bir kavram, bir slogan olmaktan kurtarılmalıdır.

Koruma, özellikle uygulamaya yönelik bir yerel yönetim sorunu olmalıdır.

Kentlerin korunmasında simgesel değerlere de önem verilmelidir. Bu değerlerle ilgili kararlar mutlaka geniş bir katılımı alınmalıdır.

Koruma, sadece mevcut değer ve belgeleri geleceğe aktarmak için değil, yeni mimari oluşumuna kaynak olması açısından da önem taşır. Bu husus, kültürel sürekliliğin de ön koşuludur (Madran, 1992).

2.3.2 Tarihi Çevreyi Koruma Kavramının Sürdürülebilirliği

Mimari anlamda koruma, tarihi ya da eski yapıların bulunduğu bir dokuyu tümü ile korumak; tarihi ve eski yapılar bulunmasa bile bazı yerleşim elemanlarını yerleşme koşulları ve yapı düzeni gibi nedenlerle korumak; eski bir doku içinde ya da dışında bulunan eski yapıları tek tek koruma şeklinde genellenebilir.

Önceleri tek yapı ve yapı grubu için öngörülen koruma, tek bir anıtın ya da sitin geleceğinin çevre bağlamından ayrı tutulamayacağı geçeceğinin anlaşılması üzerine kent bölgelerini hatta tüm kentleri içine alacak boyutlara ulaşmıştır.

Tarihe bakış açısının zamanla değişmesi ve yeni bir boyut kazanmasından dolayı, eski restorasyon kuramı ile bugünkü koruma kuramının içerikleri arasında farklılık oluşmuştur. Artık günümüzde korunacak değer anlayışı değişmiştir. Sultan sarayları, külliye, kervansarayların yanı sıra kentin bozuk yapısı, sokağı, gösterişsiz evi de korunmaya değer kabul edilmektedir. Çünkü bunlarda birer tarih belgesidir (Kuban, 1984).

Yok olup giden tarihi çevre ve eski insancıl şehir dokusu ile birlikte kentlerde insan ölçeği de kaybolmakta, hızla değişen sosyal ve ekonomik yaşam, hızlı kentleşme, nüfus artışı, sanayileşme ve teknolojik gelişme sonucu, kentin değişen yüzü ile insan arasındaki bağlar gittikçe kopmaktadır.

Dönemlerinin ekonomik, sosyal ve estetik görüşlerini, teknolojisini ve gereksinimlerini yansıtan tarihi kentsel dokularımız, uzun süre plan bütünü içinde yasaklı bölgeler biçiminde ele alınmış, gelişmeyi engelleyici alanlar olarak algılanmıştır. Ancak kültürel mirasa ilişkin

bilinç geliştikçe, tarihi kentsel dokuların kent bütününe ayrılmaz bir parçası olduğu gerçeği ve tarihi kentsel dokuya getirilecek müdahalelerin kente ilişkin kararların bütünü içinde ele alınması gerektiği anlaşılmıştır (Çakılcıoğlu ve Cebeci, 1985).

Koruma; tek anıttan tarihi çevreye doğru, tarihi-doğal-toplumsal çevre bütününe açılırken yapıların kullanımı açısından önem kazanmıştır. Korunan çevrenin tamamını “Müze alanlar” olarak kullanmak yerine bir kısmını da, yeni işlevler yükleyerek devamlı yaşam alanları olarak kullanmak düşüncesi yaygınlaşmıştır. Böylelikle bu çevrenin eski canlılığı ve önemine kavuşturulması, tarihe ve kültüre verilen önemin bir göstergesi olacaktır. Zaten korumanın amacı, her kuşağın edindiği kültürel değer ve göstergelere yenilerini de ekleyip gelecek kuşaklara aktarmaktır.

Koruma sadece mevcut değer ve belgeleri geleceğe aktarmak için değil, yeni mimarinin oluşumuna kaynak olması açısından da önem taşır. Bu husus “kültürel sürekliliğin” ön koşuludur. Tarihi süreklilik, yalın bir ifadeyle, tarihi sürecin gerektirdiği ve değişen çeşitli öğelere uyartılabilen, özgün bir evrimi kaçınılmaz kılan nitelikte olmalıdır. Tarihi sürecin gerekli ve yararlı gördüğü doğrultu ve oranda geçmişe ait verileri günümüz açısından değerlendirmekle tarihi süreklilik elde edilmiş olacaktır.

Auguste Rodin’e göre; “Hayatiyete sahip bir sanat, geçmişin yapılarını ihya etmek yerine, onları sürdürmeye bakar.” Heinrich Klotz ise; “Tarihsel birikimi sulandırıp günümüze aktarmak, tarihle bağlantı kurmak anlamına gelmez” demektedir. B.Özer de bu konudaki düşüncesini şöyle ifade etmektedir. “Tarih içerisinde, bir yandan kişilerin, öte yandan mimari yapıtların etkinliklerini sürdürme çabaları arasında ilginç benzerliklere rastlanır. Ölüler masklarıyla, mumyalarıyla, heykelleriyle, taklitçileriyle; binaları da rölöveleri, çatı ve duvarları yada sözde yeni kopyalarıyla yaşatmaya çalışmak gibi” (Özer, 1980).

Yukarıdaki açıklamalar ışığında tarihsel sürekliliğin, her türlü benzeme, aynen tekrarlanma koşulunun dışında, birbirleriyle diyalektik bağlantıya sahip, tek defaya özgü olaylar ve nesneler zincirinden oluştuğu söylenmektedir.

Genel olarak, tüm veya bazı bileşenleriyle tarihleşmiş bir mimari yapının zaman aşımına uğramış, somut öğeleriyle biçimsel düzeninden veya bu düzenin çeşitli parçalarından direk veya dolaylı (sözelimi üsluplaştırılmış) alıntılar yapmanın tarihi süreklilikle uzaktan yakından herhangi bir ilişkisi olmadığı gibi, bu kavramın ruhuna ihanet anlamına geldiği belirtilmektedir.

Örneğin, Gotik mimarinin tarihi strüktüründen, uçan payandaları almak yerine, o strüktürün özünü oluşturan “yapıyı dıştan taşımak” ilkesini benimseyerek, onu çağdaş olanaklarla biçimlendirmeye çalışmak daha doğru bir yaklaşımdır.

“Sürdürülebilirlik”, sürekliliği olan herhangi bir sistemin işlerini kesintisiz, bozulmadan, aşırı kullanımla tüketmeden ya da sistemin yaşama bağlı olan ana kaynaklara aşırı yüklenmeden sürdürebilmesidir. Her kuşağın bir önceki dönemden edindiği kültürel değer ve göstergeleri, diğer kültürlerle etkileşime girerek, onlara yenilerini ekleyerek yeni kuşaklara aktarmak görev ve sorumluluğu vardır. Bu kültürel sürekliliktir. Günümüzde çevre ve enerji kaynaklarının sürdürülebilirliğinde olduğu kadar kültürel sürdürülebilirlik de önemlidir.

Tarihsel gelişim sürecinde kentler artık geliştikleri bölgelerin kültür sanat merkezleri olma işlevini de yerine getirip öncesinden aldıkları kültürel mirasın bir sonraki kuşaklara üzerine yeni eklentiler/katmanlar koyarak aktarıldığı mekanlara dönüşmüşlerdir. Tarihsel süreç içerisinde kentler, toplumların kültürlerini yansıtan mekanlar olmuşlardır. Kentlerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için, kenti oluşturan toplumların kültürel etkileşim içerisinde olmaları şarttır (Çakılcıoğlu ve Cebeci, 1985).

Kültür, bir toplumun ya da bütün toplumların birikimli uygarlığıdır. Kültür belli bir toplumun kendisi, bir dizi sosyal süreçlerin bileşkesidir. “Kültür tarihidir ve sürekli Eger kültür bir kuşaktan diğerine geçiyorsa yani süreklilyse onun her kültürde nedenleri ve sonuçları vardır. Kültürün sürekliliğini gelenekler ve görenekler sağlar. Her kültürün başlangıcına uzanan bir geçmişi vardır” (Güvenç, 1979).

Sürdürülebilir kalkınmanın temelinde kaynakların korunması ve geliştirilmesi bulunmaktadır. kaynakların sürekli olarak, korunarak değerlendirilmeleri, özellikle yenilenebilen kaynakların kendilerini yenileme sınırları aşılmadan kalkınmaya destek olabilmeleri, çevreyi koruyan kalkınma felsefesinin temelini oluşturmaktadır.

Uluslararası Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) tarafından 1980 yılında yayınlanan Dünya Korumacılığı Stratejisi, 1987'deki Brundtland Raporu, dönemin strateji ve ilke bütünlüğünü oluşturan örgütlü baskı grubu eylemleridir. Bu ve diğer örgütler Sürdürülebilirlik için;

- Bütüncül planlama ve strateji geliştirme,
- Temel ekolojik süreçleri koruma,
- İnsan mirasını ve biofarklılığı koruma,

- Verimliliğin uzun bir döneme yayılmasına ve gelecek kuşaklara ulaşmasına izin veren büyüme modelleri,
- Ekonomik büyüme ile doğal kaynaklar arasında denge,
- Ülkelerarası hakça oluş ile imkanlar arasında denge, gibi ilkeler belirlemişlerdir.

Sürdürülebilirlik, bir toplumun, ekosistemin ya da sürekliliği olan herhangi bir sistemin işlerini kesintisiz, bozulmadan, aşırı kullanımla tüketmeden ya da sistemin yaşama bağlı olan ana kaynaklara aşırı yüklenmeden sürdürebilmesi yeteneği olarak tanımlanmaktadır.

Günümüzde çevre ve enerji kaynaklarının sürdürülebilirliğinde olduğu kadar hatta belki de daha çok tehlikede olan-kültürel sürdürülebilirlik de önemlidir. Özellikle Anadolu topraklarının kültürel birikimi ve uygarlık tarihi bu tarihsel mirasın üzerinde oturan bizlerin omuzlarındaki bir görev olarak algılanmalıdır. Kültürel süreklilik ve kentsel planlama bir bilgi süreci ya da fiziki düzenlemeden çok bir ilke ve bakış açısıdır.

Günümüz planlama yaklaşımı her ne kadar geleceğe dönük yapılsa da günlük kaygı ve politik taleplerin yönlendirmesiyle yapılmaktadır. Plancı hem kamu sektöründe hem özel sektörde planlamaya dönük mesleki ilkeleri kuram ve strateji uygulayamamakta, plana aktarabildikleri de yaşama geçmemektedir. Planlama tarihsel süreç ve deneyimlerle geleceğe dönük bütünsel bir eylem süreci ile gerçekleşmelidir. Bütüncül planlama yaklaşımıyla bütünselliği disiplinler arası bir iki boyutlulukta değil sürdürülebilir kent planlamanın bir gereği olarak geçmişten geleceğe yerel yaşam biçimlerini de kapsayacak bir program olarak almak gerekecektir. Kentli hakları alanında, Avrupa Konseyi tarafından 1992 yılında kabul ve ilan edilen Avrupa Kentsel Şartı, kentli hakları alanındaki en önemli bölgesel belgedir. Avrupa Kentsel Şartı metni, 20 maddelik bir deklarasyon ve 13 maddelik şart ilkelerinden oluşmaktadır (Çakılcıoğlu ve Cebeci, 1985).

Deklarasyonun 20 maddelik başlıkları;

1. Güvenlik, 2. Kirletilmemiş, sağlıklı bir çevre, 3. İstihdam, 4. Konut, 5. Dolaşım, 6. Sağlık, 7. Spor ve dinlence, 8. Kültür, 9. Kültürler arası kaynaşma, 10. Kaliteli bir mimari ve fiziksel çevre, 11. İşlevlerin uyumu, 12. Katılım, 13. Ekonomik kalkınma, 14. Sürdürülebilir kalkınma, 15. Mal ve hizmetler, 16. Doğal zenginlikler ve kaynaklar, 17. Kişisel bütünlük, 18. Belediyeler arası işbirliği, 19. Finansal yapı ve mekanizmalar, 20. Eşitlik şeklindedir.

Avrupa Kentsel Şartı ilkelerinin ana başlıkları ise,

1. Ulaşım ve dolaşım,

2. Kentlerde çevre ve doğa
 3. Kentlerin fiziki yapıları,
 4. Tarihi kentsel yapı mirası,
 5. Konut,
 6. Kent güvenliğinin sağlanması ve suçların önlenmesi,
 7. Kentlerdeki özürü ve sosyo ekonomik bakımdan engelliler,
 8. Kentsel alanlarda spor ve boş zamanları değerlendirme,
 9. Yerleşimlerde kültür,
 10. Yerleşimlerde kültürler arası kaynaşma,
 11. Kentlerde sağlık,
 12. Halk katılımı, kent yönetimi ve kent planlaması,
 13. Kentlerde ekonomik kalkınma,
- şeklindedir.

20 maddelik deklarasyonun 2 ana başlığı Kültür ve Kültürler arası Kaynaşmadır. Avrupa Kentsel Şartı ilkelerinin ana başlıklarından ikisi de “yerleşimlerde Kültür” ve “Yerleşimlerde Kültürler arası Kaynaşmadır”.

Tarihi çevrede geçmişin alın teri, emeği, yaratıcı gücü vardır. Bu gücü gören ve yorumlayan toplumlar, geleceğe yeni yorumlar kattıkları güçlü eserler bırakmışlardır.

Gerçekte koruma bilinci, Türkiye’de tam anlamıyla oluşmuş değildir. Avrupa’daki koruma yasaları halkın bilinçli tepkisi sonucu oluştuğu halde, Türkiye’deki koruma yasaları halkın değil, aydın kesimin zorlamasıyla Avrupa’dan ithal edilerek kabul edilmiştir. Toplum, tarihi çevreyi korumanın bilincine varıp bu doğrultuda sesini yükselttiğinde, politikacılarda toplumun sesine kulak vereceklerdir.

Koruma kavramı, yaşam çevresinin hızla değiştiği günümüzde yoğun tartışmalara konu olmaktadır. Koruma gereği, hemen hemen her toplumda aynı nedenlere dayanmaktadır. Yapıların sahip olduğu bu değerler beş ana başlık altında toplanmaktadır (Tütengil, 1996).

- Sanatsal ve Mimari değerler

- Kültürel değerler
- Kentsel ( evresel) değerler
- Teknik değerler
- Ekonomik değerler

Yukarıda belirtilen değerler tarihi yapıların tanımlanması ve sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşır. Belirtilen değerleri, tarihi çevredeki “ nfill” binaların tasarımında ışık tutması açısından burada kısaca açıklamak gerekecektir.

Sanatsal ve Mimari değerler;

Sanatsal ve Mimari değerler, bir yapının koruma kapsamına alınması için çok önemli bir etkidir. Bir yapının sanatsal değeri, estetik değeri veya ünlü bir kişinin yapıtı olması, bu yapının kültür varlığı olarak değerlendirilmesi için gereken etkenlerdir.

Toplumsal ve kültürel nedenler;

Kültür en geniş anlamla doğal olu un dışında kalan ve varlık nedeni insana dayanan her şeyi kapsamaktadır.

Hızlı teknolojik ge ime sonucu, geçmişle bağları kopmaya ba layan sanayile mi  toplumlar için, ge mi lerini tanımlamak ve tanıtmak, bunu somut belgelerle ortaya koymak, diğer uluslara ve gelecek nesillere aktarmak önemli bir ihtiyaçtır. Mimari değerler de bu ihtiyacın giderilmesinde kullanılabilecek en somut araçlardır. Tarihi çevrenin yok edilmesi, kültürel değerlerin yitirilmesine neden olur. Tarihte kültürel değerlerin yok edilmesiyle toplumların kimliklerini silmek çabasında olanlar var olmuştur. II. Dünya Savaşında Polonya’nın silinmesi için bilinçli bir şekilde Tarihi kent merkezlerinin Naziler tarafından yok edili i, Polonyalıların kültürel varlıklarını sürdürmek için bütün bu merkezleri önceki haliyle yeniden inşa etme çabaları dikkat çekicidir.

Tütengil’e (1996) göre; toplumsal yaşamda süreklilik ve geçmişle olan bağların varlığı büyük önem taşır. Toplumların geçmişteki yaşam biçimlerini, gelenek ve göreneklerini, toplumsal ve ekonomik koşullarını, kültürel değerlerini ve teknolojik düzeylerini yansıtan somut göstergelerin başında yapısal kültür varlıklarının ve her türlü koruma eyleminin, “Kamu yararı” açısından değeri yadsınamaz bir gerçektir. Toplumsal ve kültürel değerlerin korunması, nitelikli bir  evre ve sağlıklı bir toplumsal ve kültürel yaşam açısından büyük önem taşır.

Toplumsal ve kültürel nedenler açısından kültür varlıkları;

- Toplumda duygusal değerler (merak, hayranlık, övünç) oluştururlar.
- Çevrede süreklilik sağlayarak, bireysel ruh sağlığına katkıda bulunurlar.
- Toplum bireylerini, içinde yaşadıkları çevreye bağlarlar.
- İnsanların duygu ve düşünce yapısının gelişmesinde rol oynarlar.
- Tarihsel bilincin oluşmasını ve gelişmesini sağlarlar.
- Geçmişin geleceğe kaynak oluşturmaya neden olurlar.
- Bulundukları çevrede, özgün nitelikleri ile görsel ve estetik değerler oluştururlar.

Kentsel (Çevresel değerler);

Bir yapı ait olduğu çevrede sembol oluşturabilecek nitelikte ise; bu yapı kültür varlığı değeri taşıması açısından ele alınabilir ve incelenebilir. Kültür varlıkları bulundukları çevrede röper niteliği taşıyabilirler ve kentin imaj bütünlüğünün korunmasında önemli rol oynarlar.

Teknik değerler;

Tarihsel süreç içerisinde, teknikteki gelişmeler kültür varlıklarının korumaya değer olmasında önemli bir etkindirler. Ayrıca bir yapının yapım teknolojisi, yapıda kullanılan her türlü el işçiliği (kalemişi, ahşap oymacılığı, altın varak, alçı işçiliği) koruma altına alınabileceğini gösterir.

Ekonomik nedenler;

Hızla değişen sanayi toplumlarının, değişen ihtiyaçlarına cevap verebilmek için kentlerin devamlı yenilenme zorunluluğu vardır. Her yeni ihtiyaç için yeni yapılar yapmanın rasyonel olmayışı dolayısıyla, mevcut yapıların yeni gereksinimleri karşılayacak biçimde değiştirilerek kullanılması kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Korunmayı gerektiren ekonomik nedenlerde şöyle özetlenebilir;

- Kültür varlıkları bir yapı stoğu oluştururlar,
- Onarımla kullanılabilirlik kazanan kültür varlıkları, bulundukları çevrede ekonomik canlanmaya neden olurlar,
- Görülmeye değer olma özellikleri ile turizme katkıda bulunurlar.

Korumanın dayandığı temel nedenleri kısaca özetlemek gerekirse ; çevre oluştururken geçmiş deneyimlerden yararlanmak üzere çevreyi korumak istemek ; çevrenin, insanlığın ortak bir ürünü olması nedeniyle, gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak üzere çevreyi korumak istemek; çevrenin insanın kendi hayatının geçtiği bir yer olması dolayısı ile o çevreye

bağılıktan dolayı çevreyi korumak istemek; daha iyi bir çevre yaratma olasılığı olmadığı için mevcut çevreyi mümkün olduğu kadar uzun bir süre kullanmak istemek; yapının mimarlık tarihi açısından taşıdığı önemi ve belge niteliğini korumak istemek; binaların gruplaşmalarının , mekansal şekillerinin, malzemelerinin, aydınlatma şekillerinin, renginin ve dokusunun simgesel anlam taşıması ve bu yüzden korunmak istenmesi; binanın ender rastlanan niteliklere sahip olması, sanat değerinin özgünlüğünün, estetik değerin korunmak istenmesi; yapının belli bir mesajı aktarmasından dolayı önemli ve vazgeçilmez oluşu ve bu yüzden korunmak istenmesi gibi nedenlerdir (Yürekli, 1980).

2.3.3 Korunacak Tarihi Çevrelerin Mimari Değerlerinin Saptanması

Tarihi Çevrelerin veya çevre elemanlarının korunması çalışmalarının sağlıklı olabilmesi için, öncelikle bu çevrelerin taşıdıkları değerlerin ve özellikle mimari değerlerinin bilinmesi, öğrenilmesi ve öğretilmesi gerekmektedir.

Tarihi Süreçte “Korunacak değer” kavramının nitelik değiştirdiği açıktır. Yapı endüstrisini ilgilendiren ekonomik şartlar, günümüzde korunacak değer korunacak yapı kavramının daha geniş sınırlar içinde düşünülmesi gerekmektedir.

Belirli bir dönemin, sosyal veya ekonomik tarihin önemli bir belgesi niteliğini taşıyan, çağın sosyal ve kültürel özelliklerini gösteren yapılar ve alanlar, tarihsel bir olayla veya kişi ile doğrudan ilişkili yapılar ve alanlar, teknolojik gelişmelerin ve yeniliklerin ilk örnekleri, özel bir mimari stilin veya planlama türünün önemli örnekleri, ulusal ve yerel mimarının özelliklerini yansıtan örnekler, bulunduğu yeri, kenti, kasabayı sembolize eden yapılar ve alanlar, işlevsel, ekonomik ve siyasal değeri olan yapılar ve alanlar “korunacak mimari değer” olarak tanımlanır (Dulundu, 1987).

Kuban’a (1983) göre; bir geçmişin yaşantısını bütün yönleriyle kapsayan yapı, bir belge niteliğindedir ve insan eliyle meydana getirilmiş bu kültür ürününün tarihi kimliğini, tarihi belge değerini mümkün olduğu kadar korumak gerekir. En geniş anlamda estetik değer de bu tarihi değer içinde yer alır.

Yaygın bir kriter olarak korumayı gereken koşulların başında, estetik değerler gelmektedir. Estetik değer, aslında bilimsel, objektif olmaktan uzak bir değerdir. Bir kişinin veya grubun bir eseri güzel bulması, tamamen haklı bile olsa, o esere koruma açısından bir değer kazandırmaz. Estetik değer, uzun bir zaman süreci içinde teşekkül etmiş yaygın bir yargı sonucu ortaya çıkar yani objektifleşir. Buna karşılık bir yapı veya bir yerleşme parçası; sosyal,

ekonomik, teknik veya estetik gelişmenin bir ifadesi olarak görülüyorsa, o zaman estetik sebeplerle değil fakat tarihi sebeplerle bunu korumak söz konusu olur.

Tarihi çevreleri korumamızın sebepleri, sadece eski olmaları değildir. Birincil önemleri, tarihi birer belge olmaları, daha sonra tarihe ait bilgi kaynağı olmaları, araştırmalarda birincil kaynak olmaları, birer kayıt veya tescil durumunda olmaları ve gelecek kuşaklara bırakılacak “delil” olmalarıdır. Tarihi binalar, kendi sahiplerine olduğu kadar, tüm kente aittir. Çağdaş koruma ise, özel bir yaklaşıma, zamana, finansal kaynağa ve yeteneğe bağlı olarak gelişir.

Yapılan bir araştırmada; “tarihi çevrelerin oluşumu ve sürekliliğinde önemli olan mimari değerler”, konuyla ilgili bazı akademisyen ve uygulamacı mimarlarla (toplam 22 kişiyle) yapılan görüşmelerde soru olarak verilmiş, elde edilen veriler değerlendirilmiştir (Velioğlu ve Öztürk, 1993).

Tarihi çevrelerin oluşumu ve sürekliliğinin, bu gibi değerlerle belirlenmesi, ileride açıklanacak olan “İnfill” yapıların bu çevrelerle uyum sağlaması açısından büyük önem taşımaktadır. Aşağıda, bu araştırmada kullanılan “genel özelliklerin” bazıları önem sırasına göre metin olarak kısaca anlatılacaktır.

Mimari ve estetik değer:

Yapılan araştırmada, tarihi çevrelerin oluşumunda yapıların Mimari ve estetik değerleri en önemli neden olarak belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan 22 kişiden 17 kişi mimari ve estetik değeri diğerlerinden daha önemli bulmuştur.

Kullanım değeri:

Tarihi binaların yeniden kullanımı, tarihi çevrenin özellikle sürekliliğinde önemli rol oynar. “Eski yapılara, gelir getirecek bir meta olarak bakmanın yanı sıra, bundan da önemli olarak bu yapılara değerlendirilmesi gereken, kullanılması gereken, yaşatılması, gelecek kuşaklara aktarılması gereken kültür ürünleri olarak bakmak daha doğru bir görüştür” (Altınok, 1998).

Araştırmada ikinci sırada olan “kullanım değeri” inin önemini toplam 11 kişi vurgulamıştır.

Kolektif anıları yaşatma:

İnsanların daha önce yaşadıkları çevrede, kazandıkları bazı değerleri tekrar yaşamaları ve bunu devam ettirmeleri, bu çevrelerin tarihsel özelliklerinin oluşmasını ve sürekliliğini büyük ölçüde etkiler.

Dayanım değeri:

Yapıların, zamanla oluşabilecek her türlü kötü şartlara karşı dayanım değeri özellikle tarihi çevrelerin sürekliliğinde önemlidir.

Belli dönemlere damga vurma:

Tarihi çevrelerin ve veya bu çevreleri oluşturan yapıların, tarihte belli dönemlere tanıklık etmiş olması, bu çevrelerin tarihsel karakterler kazanmalarına neden olmuş ve gelecek kuşaklara iletilmesini sağlamıştır. Araştırmada Toplam 9 kişi Kolektif anıları yaşatma, dayanım değeri ve belli dönemlere damga vurma değerini diğerlerine göre önemli bulmuştur.

Tarihi birikim ve tarih içinde yeri olma:

Daha önce tarihi çevre kavramında da irdelendiği gibi, mimarlık tarihi açısından özellikleri nedeniyle korunan, tek yapı ölçeğinden şehirlere kadar uzanan çevreler, tarihi çevre olarak nitelendirilebilir. Tarihi çevrelerin oluşumunda, bu çevrelerin tarihi birikimleri büyük önem taşır. Tarihi çevrelerin oluşumu ancak tarihsel birikimleri, yapıların mimari özellikleri sonucunda ortaya çıkar.

İmaj sürekliliğini sağlama:

Tarihi çevrelerin insanlara verdiği imaj ve bunun gelecek kuşaklara iletilmesi, kentin ve ülkenin kültürel mirasının tanıtılması ve sürekliliğinde önemli rol oynar.

Yapı-Çevre uyumunu yansıtm:

Herhangi bir tarihi çevrenin içerisinde bulunan yapılarda, o tarihi çevrenin genel karakteristik özelliklerini yansıtacak şekilde çevreyle uyumlu olmalıdır. Uyumu bozan yapıların fazlalığı, tarihi çevrenin zaman içerisinde gerçek kimliğinin bozulmasına ve sürekliliğini yitirmesine neden olacaktır. Araştırmada, yukarıdaki 3 özelliği diğerlerine göre daha önemli gören 5 kişi kaydedilmiştir.

Çevre Kimliği ve kişiliğinde etkili olma:

Tarihi çevrelerin oluşumunda, çevre kimliğinin büyük önemi vardır. Tarihi bir merkezin, bir kentin hem mimari hem de sosyal açıdan ne derecede önemli olduğu yadsınamayacak bir gerçektir.

Araştırmada son olarak da toplam 3 kişi çevre kimliği ve kişiliğinde etkili olma özelliğini önemli görmüştür.

3. TARİHİ ÇEVRELERDE YENİ YAPI TASARIMINDA UYGULANAN YÖNTEMLERİN İRDELENMESİ

Günümüzde mimarlığın karşılaştığı en büyük sorunlardan birisi, tarihi çevrelerde mevcutlar ile yeni binaların tasarımlarının bütünleştirilmesidir. Geçmişte, mevcut binaların yanına yeni binalar inşa edilmesinde tasarım yönünden pek bir sorun yoktu. Ancak şimdi endüstrileşme ile birlikte yapılan yeni modern binalar, akıllara birtakım sorular getirmektedir. Eğer bu tarihi çevreler, birer müze halinde taşlaştırılırsa veya eski binalara olan saygının yitirilmesinden dolayı karakterini kaybederlerse, bu soruna hemen bir çözüm bulmak gerekmektedir. Çünkü, mimari mirasımızın korunması, geleceğe giden kapıyı açmaktadır. Schulz'a göre; “eski kent bölgeleri, düzenlerini ve karakterlerini, karaktersiz yeni binaların kente yayılmaları ve bu bölgelerde sürmekte olan tahribat sonucu yitirmektedirler” (Schulz, 1978).

Genellikle , gerek tarihsel açıdan, gerekse de ortaya çıkan ürün açısından büyük bir “Mimari Kavrama gücü” nün var olduğu söylenebilir. Bir başka deyişle, tarihi ve tasarımı birleştirme ihtiyacı giderek daha derinden hissedilmeye başlanmıştır. Doğal olarak, tasarımcının ve tarihçinin çalışma yöntemleri farklıdır; Tarihçi bir yapının nasıl yaratıldığını bilmek ister, tasarımcı ise yapıyı tanıyarak ondan nasıl bir mimarlık dersi çıkarabileceğini düşünür. Tasarım artık Palladio'nun ifade ettiği gibi, sadece bir “Buluş” değildir, aynı zamanda, çeşitli ilişkilerin kurulabildiği entelektüel bir yetenektir. Söz konusu anlayış, beğeni ve sezginin göz önüne alınamayacağı anlamına gelmemektedir; analitik çalışmalar üzerinde daha fazla yoğunlaşılması, mimarlık tarihi birikiminden çıkarılan bilginin en iyi şekilde değerlendirilmesi anlamına gelmektedir.

Bu bölümde, koruma kavramıyla ilgili yapılan anlaşma ve sözleşmelerin içinde yeni yapı tasarımıyla ilgili kararlar, İnfill kavramı ve tasarım yaklaşımları, yeni tasarımda uygulanan yöntemler örneklerle irdelenmeye çalışılacaktır.

3.1 Koruma Kavramıyla İlgili Yapılan Antlaşma Ve Sözleşmelerde Yeni Yapı Olgusu Atina Antlaşması:

Atina'da, 1933 yılında toplanan “Uluslararası Modern Mimarlık Kongresi”nin sonunda Atina Antlaşması imzalanmıştır. Antlaşmada yer alan 70 nci maddede tarihi çevrede yeni yapı uygulamalarına değinilmiştir. Madde 70: Tarihi bölgelerde dikilen yeni yapılarda estetik bahanesiyle geçmiş dönemlere ait üslupların kullanılması kötü sonuçlar vermektedir. Bu tür girişimleri desteklemek hiçbir şekilde hoş karşılanmaz.

Tarihte geriye dönüş asla gözlemlenmemiştir; insan hiçbir zaman geriye gitmemiştir. Geçmişin görkemli eserleri, her kuşağın, hayal gücüne hız vermek üzere yararlandığı kendine ait devrin teknik kaynaklarına başvuran kendine göre bir düşünce tarzı, anlayışı ve estetiği olduğunu bize gösterirler. Geçmiş köprü köprüne kopya etmek, kendini yalana mahkum etmek demektir (Zeren, 1989).

Venedik Tüzüğü:

Tüzüğün 6 ncı maddesi tarihi anıtlar ve çevresindeki yeni binalarla ilgilidir. Madde 6: Anıtların korunması, ölçeği dışına taşmamak şartıyla çevresinin de bakımını içine almalıdır. Eğer geleneksel ortam varsa, olduğu gibi bırakılmalıdır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir yeni eklentiye, yok etmeye yada değiştirmeye izin verilmemelidir.

Anıtların tek tek korunması süreci aşıldığından ve yapıların çevresi ile değerlendirilmesi zorunluluğu kabul edildiğinden bu yana yapılan tartışmalar içinde yer alan bir nitelik, bu madde de yansıtılmak istenmiştir. Anıtların çevrelerindeki yıkım, yeni yapım veya düzenlemelerde, eskisiyle ilişkin kütle ve renklerin uyumunu bozacak herhangi bir değişikliğe kesinlikle karşı çıkılmaktadır (Erder, 1977).

Avrupa, Tarihi Doku ve Kültürel Mirastan Sorumlu Bakanlar Konferansı (Brüksel)

Konferansta özellikle Avrupa ülkelerinin, koruma politikalarına yaklaşımları belirlemeye çalışılmıştır. 1960 yıllarda hazırlanan sempozyumlarda, çeşitli ülkelerde yapılan ve birtakım tartışmaların sonucunda, Brüksel Konferansı'nın amacı "Geçmişimiz için gelecek" sloganı altında belirlenmiş ve koruma kavramının "Mimari Miras" deyimi ile, çevresiyle uyumlu ilişkiler içinde ve şehir planlama politikaları ile bütünleşmiş bir kavram olarak kabulüne karar verilmiştir.

Amsterdam Kongresi ve Tüzüğü:

1975 Mimari Miras yılı sonucunda Amsterdam'da, Avrupa Mimari Miras kongresi toplanmıştır. Kongrenin ana amacı; Sorumlu otoriteleri entegre koruma politikasına itmek, büyük halk kitlelerini Avrupa mimari mirasının değerleri ile ilgilendirmek ve halk kitlelerine basın yayın yolu ile sorunlardan haberdar etmek olarak belirtilmiştir.

1975 Avrupa Mimari Miras yılını simgeleyen ve Avrupa'nın tüm ülkelerinin delegelerinden oluşan Amsterdam Kongresi sonucunda, Avrupa'nın eşsiz mimarisinin, Avrupa milletlerinin ortak mirası olduğunu kabul eden ve üye ülkelerin onu korumak için kendi aralarında ve diğer

ülkelerle işbirliğinde bulunacağı ifade edilmiştir (Çubuk, 1976).

Amsterdam tüzüğü'nün maddelerini oluşturan ve yaklaşımlarını ortaya koyan düşünceler 11 ana başlık altında toplanmıştır. Bunlar arasında özellikle 3 ncü ve 11 nci maddeler tarihi şehir dokularında yeni yapılaşmalarla ilgilidir. Madde 3: Tüm tarihi ve kültürel değerler Avrupa milletlerinin ortak malı olduğundan; bakımsızlık, harap düşmek, bilinçli yıkımlar, uyumsuz yeni yapılaşma gibi tehdit edici ve giderek artan tehlikelerden korumak bu toplumların ortak görevidir. Madde 11: Bugünün mimarisi yarının mimari mirası olacağından, yüksek kalitede bir güncel mimari sağlamak amacıyla çalışmalar yapılmalıdır (Sunalp, 1987).

Tarihi Alanların Korunması ve Çağdaş Roller Konusunda Tavsiyeler, (Nairobi, 1976)

Toplantıda bütün dünyadaki modernleşme ve çağdaşlık adı altında neyin yok edildiği bilinmeden yıkım yapılmasının, irrasyonel ve uygun olmayan yenilemenin ve yapılaşmanın tarihi mirasa ciddi zararlar verdiği ortaya konmuştur (Zeren, 1989).

Madde 24: Koruma planları olan yerlerde, mimari ve tarihi değer taşımayan veya harap yapıların yıkımını; eklerin veya değersiz ek katlarının ve hatta alan bütünlüğünü bozan yeni yapılanın kaldırılmasını içeren yeni gelişme ve yeniden imar programlarına, ancak plana uygun ise izin verilebilir. Madde 28: Yeni yapıların mimarisinin, tarihi yapı gruplarının mekansal organizasyonu ve yerleşim biçimleri ile uygun olması için, yeni yapılarla ilgili kurallar ve denetim sistemine özen gösterilmelidir. Bu amaçla her yeni yapıdan önce, yalnız yapı gruplarının genel karakterinin değil aynı zaman da, belirgin özelliklerinin, yükseklik armonilerinin, renklerinin, malzeme ve formlarının, cephe ve çatılardaki sürekli niteliklerinin, mekansal yapısal hacimlerinin, ortalama oran ve konumlarının analizi yapılmalıdır.

Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi, (Granada)

Sözleşmenin "Yasal Koruma İşlemleri" başlığı altında yer alan 4 ncü maddesinde tarihi bina grupları içinde yer alan yeni yapı uygulamalarında izlenecek yoldan bahsedilmektedir. Madde 4: Her bir taraf, tarihsel bina grubunu, bunların bir kısmını veya bir ören yerini etkileyen

Binaların yıkımını,

Yeni binaların yapımını,

Binaların veya ören yerlerinin özelliklerini bozacak önemli tadilat çalışmaları ile ilgili projelerin yetkili bir makama sunulmasını sağlamakla yükümlüdür.

3.2 Çağdaş Tasarımda Geçmişten Yararlanma (Geçmişin Yorumlanması)

Koruma ile ilgili yapılan antlaşma ve sözleşmelerde kopyacı yaklaşımlara yer verilmemiş, her yapının zamanının kültürel ve mimari değerlerini yansıtmayı gerektirdiği vurgulanmıştır. Bu başlık altında açıklanacak olan geçmişin yorumlanması, korumaya bağlı olarak çok daha fazla önem kazanmıştır. Çağdaş korumacılık anlayışıyla, yeni tasarımlardaki geçmişin yorumlanması, birlikte ele alınması gereken bir konudur. Korumacılık anlayışının devam ettiği çevrelerde yapılan yeni tasarımlarda estetik ve kültürel değerlere saygılı olmak zorundadır.

Mimarlık Tarihinin çeşitli dönemleri boyunca tarihi ve özel niteliği olan çevrelere yaklaşım, aynen taklit etmeye varan bir bağlılıktan, bu çevrelere yokmuş gibi davranmaya kadar gitmiştir (İnceoğlu, 1991).

Hızla değişen ve sürekli yeni yerleşim yerlerine ihtiyaç duyulan günümüzde, mimarların çağdaş tasarımlarını yaparken değerlendirdikleri birtakım kriterler vardır. En çok ele alınan ve karşılaşılan konu ise; insanların geçmişteki yaşantısını, ihtiyaçlarını, geçirdiği ekonomik değişimleri yansıtan geleneksel mimarinin korunması ve bunların yeni tasarımlara etkileridir.

Günümüzde, mimari tasarımda geçmişin değerlendirilmesinde, birbirinden çok değişik tutumlarla karşılaşmaktadır. Ancak, böylesine bir çeşitliliğin her zaman var olduğu görülmektedir. 19.yy' dan günümüze bu anlayışın mimarideki etkilerini Filiz Özer, "Çağdaş Mimaride Geçmişin Değerlendirilmesi Sempozyumu" na şöyle ifade etmiştir: "19.yy, mimari tasarımı, geçmişi körü körüne kopya etmek olarak anlamaktaydı. Geçmiş devirlerin üsluplarının üstünlüğünü kabul eden ve bütün sanat dallarını kapsayan yanlış tarih anlayışı, yaratıcı kişileri, özgür davranmanın yerine taklitçi bir anlayışın içine itmiş bulunmaktaydı. Böylece 19.yy mimari anlayışı, sadece geçmişi kopye etmekten meydana gelen bir Eklektisizmin dışına çıkamamıştı. 19.yy'ın bu tutumu, her zaman geçerli bir estetik dünya yaratmak yerine cansız, zamanı donduran formlar elde etmiştir (Özer, 1982).

20.yy' ın ilk yarısında ise, tam tersine geçmişle tüm bağlarını koparan, tüm mimari mirası reddeden, süslemeye ve sembolizme karşı çıkan yalın bir Rasyonalizmle karşılaşmaktadır. Endüstri devriminin getirdiği bir sonuç olarak üretim şeklinin değişmesi (seri ve tekrara dayalı üretim şekli), mimarları arınmış, süslemekten uzak geometrik formları benimseyen, form-fonksiyon ilişkisinden başka hiçbir gerekçeyi kabul etmeyen, geçmişi tamamen reddeden, çok katı bir tutuma yönlendirmiştir.

Bu katı tutumun sonucunda, tarihi referansları reddeden, bölgeler ve milletler arası hiçbir

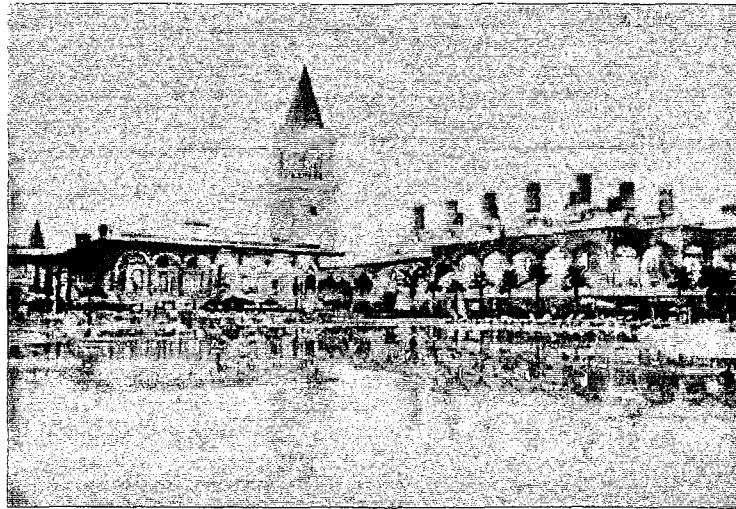
ayrım gözetmeyen, tarihsel sürekliliği bozan bir mimarlık ortamı ortaya çıkmıştır. Sosyal kimlik problemi ortaya çıkmış, kimlik arayışları, tekdüzelik, insanların mekansal çevrelerine yabancılaşması, konutların kimliksizliği doğal ve kültürel değerlerin kaybolması problemleri yaşanmıştır.

Modern Mimarinin tarihi çevrede yeni yapı uygulamaları veya geleneksel ya da tarihi çevreyi tasarım verisi olarak kullanmaları, modern mimarların tutumlarından dolayı söz konusu olmamıştır.

Modern Mimarinin bu tutumuna tepki olarak ortaya çıkan Post-Modern Mimari, modern mimarinin çevre oluşturmada yetersiz denilebilecek yönünü sorgulamayı hedeflemiştir. Yapı taşı olarak bina kabul edildiği için de, kent ölçeği ile bina ölçeği arasında bir kentsel tasarım ölçeği meydana getirmektedir.

“Geçmiş günümüz mimarisine katkıda bulunmalı” denildiğinde, katkı kavramı, günümüz mimarları tarafından çoğu zaman, geçmişteki biçimleri hiçbir araştırmaya ve yoruma tabi tutmadan alıp, tasarıma “takmak” olarak anlaşılmaktadır.

Bu tutumu Cengiz Bektaş; “Geçmişin herhangi bir yerindeki, bugün artık varolmayan, günün koşullarının biçimini seçip almak, bugün gerçekleştirilen bir yapıda kullanmak, gelenekselden yararlanmak değildir.” diyerek eleştirmekte ve bunun, yaratıcılıkla hiçbir ilgisi olmayan bir kopya, bir seçme, aktarma ve günü kavrayamayıklık, günü becerememişlik olarak nitelenmektedir. Gelenekten yararlanmak, bugün ve daha mutlu gelecek için yeni yol açıcılık adına olduğunca değer kazanır.

Şekil 3.1 Topkapı Palace oteli, Antalya.

Antalya’da bulunan Topkapı palace otelinde geçmişini aynen taklit etmekten ileri gidememiştir. Geçmişini formlarının sadelikten yoksun şekilde taklit edilmesi gelenekseli yanlış şekilde kullanmaktır.

Bektaş’a (1990) göre; çağını bilmeyenin, kavrayamayanın çağdaş olmayanın, gelecek için öngörmeleri yeterli doğrulukta yapamayanın, geçmişin herhangi bir yerinde, yöresinde takılıp kalmış olanın da gelenekten bu tipte gelecek için yararlanması, onun sağlıklı payını verebilmesi imkansızdır.

Aydın Boysan’da aynı paralellikte olan fikirlerini; çağdaş mimarlıkta geçmişin değerlendirilmesinin, geçmişini taklit etmekle, yinelemekle yapılamayacağını söyleyerek ifade etmekte ve bunu şu şekilde açıklamaktadır: “Geçmiş Strüktürel biçimleri, daha çirkin görsel biçimleri, sürekli olarak taklit ederek yinelemek, insanları süresiz olarak, kemikleşen-kazıklaşan mekanlara-çevrelere mahkum etmek olur (Boysan, 1990).

Çağdaş tasarımda geçmişin değerlendirilmesi, yukarıdaki görüşlerden de anlaşılacağı gibi; geçmişin biçimlerini ve somut değerlerini aynen alarak, kopya ederek başarılamaz. Bu tutumun adı ancak “Taklit” olabilir. Çağdaş tasarımı yaparken, kültürün bir parçası olduğumuza inanmamız ve kültürel sürekliliğin bir halkası olarak, devam eden mimari tasarım anlayışının yerine oturtulması gerekir.

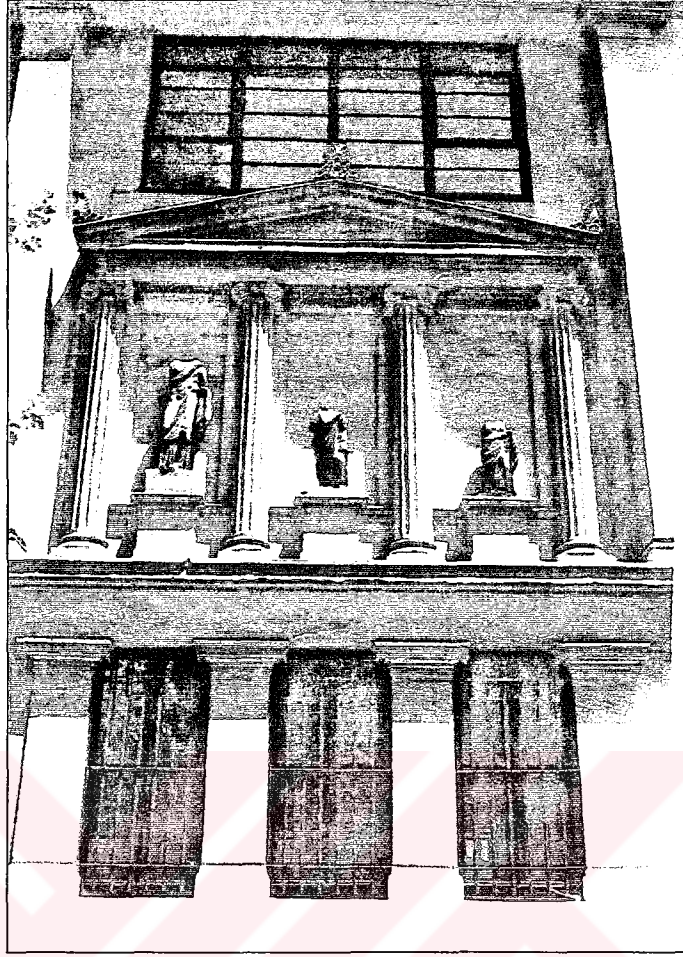
Kuban’a göre, olayın özünde “Tarihi süreklilik bilinci” yatmaktadır. Her yeni tasarımın tarihle ilişkisi, bilinç ve bilinç altı katmanları ile buluşmalar sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu noktada Mimarın, bilinç ve bilinçaltı ile doğru ilişkiler kurabilmesi için, bu bilince sahip olması gerekmektedir. Tarihi süreklilik bilinci; kendi kimliğinden haberi olmak, bu kimliği yapan öğeleri tanımak, bugünü onların ışığında yorumlamak ve bugünü, oradan buradan derleyerek değil, kendi tanımlanmış kimliğimizin içinde yorumlamak, kendinden olan bir teze ulaşmak demektir (Kuban, 1993).

Tarihi veya geleneksel anıtları muhafaza etmek, sadece geçmişteki belgeleri ayakta tutmak, tarihi varlığı, varoluşu kanıtlamak anlamına gelebilir. Bunu ihmal etmemekle birlikte, günümüzün en önemli görevi; bugünü ve yarını inşa ederken, geçmişini ve geleneğini, insanoğlu için hatırlamak, bunların “Öz”ünü günümüzün mimarisine aktarabilmektir. O halde ne eskiyi saklayarak, ne onu tekrarlayarak, ne de çeşitli tarihi örneklerden parçalar koparıp yeni sentezlere giderek tarihi süreklilik sağlanabilir. Bu sorunu çözebilecek tek yol; “Öz”ün, çağdaş dille ifadelendirilmesi noktasında düşünülür.

Özer'in bu noktada getirdiği "Öz" tanımı olaya açıklık getirmektedir. Öz (Essence); mekan düzenleme ve örtmede izlenen soyut ilkeler, kurallar, yöntemler anlamına gelebileceği gibi, belirli hayat alışkanlıklarıyla töresel davranışların geliştirdiği mekan değer veya ilişkileriyle de bağıntılı olabilir. Bekleneceği üzere, tarihi örnekler soyut nitelikleriyle rol alabilecekler, geleneksel mimari ise bunun ötesinde yaşayan güncel somut değerleriyle de çağdaş mimariye katkıda bulunabileceklerdir. Bu konuda Kasım 1978'de DGSA Mimarlık Bölümü'nce düzenlenen "Gelenekselle yaşama ve yeniden inşa etme" konulu seminerden çıkan önemli sonuç şuydu:

"Tarihi ve Mimari geleneksel örneklerdeki özü günümüze bugünün diliyle aktarmanın kaçınılmazlığı, bir kere daha büyük bir açıklıkla ortaya çıkmıştır. Öte yandan, daha etkili planlama, malzeme kullanımı, strüktür seçimi açılarından da yine, tarihi ve geleneksel mimarilerin izlemiş oldukları yöntemlerden, bugünkü uygulamalarda soyut ilkeler halinde yararlanabileceği hususu üzerinde durulmuştur. Böylece, Mimarlık tarihi disiplinin de geçmişten donmuş kalıplar vermek yerine, bugünleri kurup yarınlarını tasarlama uğraşı içerisinde bulunan toplumlara, tarih ile gelenekten özgün ve yapıcı anlamda nasıl yararlanabileceklerini anlatan bir bilim dalı olma zorunluluğu, bir defa daha vurgulanmıştır (Özer, 1990).

Yukarıdaki kanıt ve sonuçlar kabul ediliyorsa, biçimlerin ömrünün, kullanımlarından çok daha uzun olması gerektiği ortaya çıkar. Antik Yunan biçimlerinin hala kullanılmakta oluşu, ya da Türkiye'de bugün cami deyince, akla hemen merkezi kubbe şemasının gelivermesi, biçimlerin kolay kolay ölmediğini kanıtlamaktadır.

Şekil 3.2 İstanbul Arkeoloji müzesi.

19. yüzyıl sonlarında ünlü ressam ve müzeci Osman Hamdi bey tarafından, İmparatorluk müzesi olarak kullanılan İstanbul Arkeoloji müzesi, çeşitli kültürlerle ait sayısı bir milyonu aşan eserleriyle, dünyanın en büyük müzeleri arasında yer almaktadır. Arkeoloji Müzesi, ana bina ve ek bina olmak üzere iki ayrı binadan oluşmaktadır. Ana binanın yapımına 1891 yılında, Osman Hamdi bey tarafından başlanmış, 1902 ve 1908 yıllarında yapılan ilavelerle bugünkü durumuna getirilmiştir. Neoklasik bir yapı olan binanın dış cephesi, Alexandre Vallaury tarafından, İskender Lahti ve ağlayan kadınlar Lahitlerinden esinlenerek yapılmıştır.

Tanyeli, günümüzde geçmişten yararlanma sorununa olumlu bir bakış açısı ile bakarak şu saptamayı yapmıştır: “Mimarlık tarihine bakılıp önyargılardan arındığında, ne geçmişten biçim kaynağı olarak yararlanmanın karşısında, ne de ona yandaş bir düşünce, mantıksal ve bilimsel bir dayanak bulamaz. Geçmişten yararlanma yönünde genel bir istek varsa, bunun karşısında durmak zaten saçmadır. Tarihin, geçmişi her gün tasfiye edip, her gün dünyayı yeni baştan kurduğu yönünde saf bir görüşümüz yoksa geçmişin biçimlerini yeniden görmek, bizi

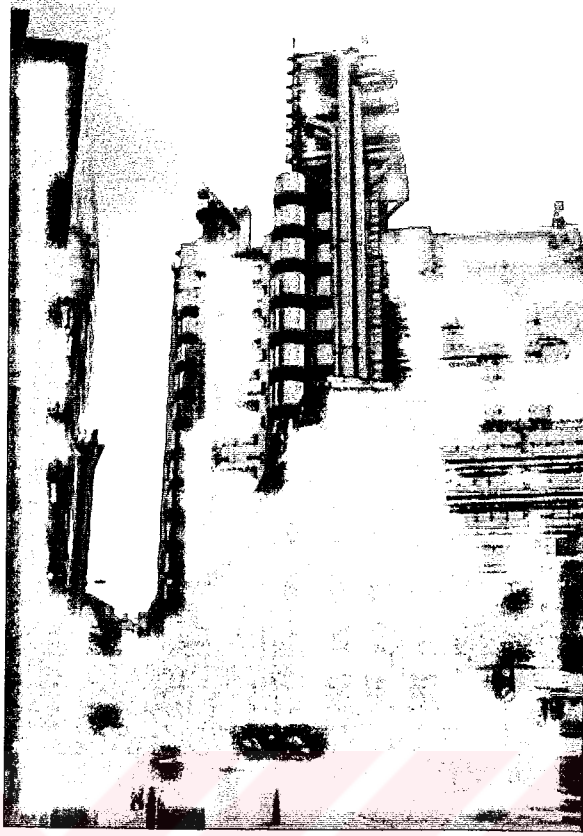
şaşırtmayacaktır (Tanyeli, 1988).

Günümüzde geçmiş Mimariye “saygı duymak” gerekliliğine inanan fakat, bunun yanında işin aslının, yapılan yeni tasarımlarda çağının tüm özelliklerini yaratmanın ve kendi tavrını ortaya koymanın bir gereklilik olduğuna inanan mimarların sayısı da az değildir. Richard Rogers, böyle düşünen ve bunu yapıtlarına yansıtan mimarlardan birisidir.

Rogers’a (1992) göre “geçmişe öykünmektense geleceği kurmak” tan yana. Ancak, geçmiş mimariye saygı gösterilmesi gerektiğini de yadsımıyor ve “gelecek daha yeni başlıyor” isimli yazısında şöyle diyor: “Ben korumaya ve tarihten bir şeyler öğrenmeye inanıyorum, ama sadece geçmiş kopya etmek, onun saygınlığını küçültmektir.” Bu yüzyılın en eski filozofu saydığı Buckminster Fuller da şöyle yazmaktadır: “Gelecek için ümit, geçmişin anılarında köklenmiştir, çünkü anılar olmadan, tarih ya da bilgilenme olmaz” (Rogers, 1992).

Paris’teki Pompidou Merkezi’nin, Londra’daki Lloyds Merkezi’nin ve Dockland’daki Reuters Basın Ajansı’nın bilgi işlem merkezinin yaratıcısı Richard Rogers’ın 1970’li yıllarda Prens Charles ile, Modernizm konusunda girdiği ıgneli tartışma; geçmiş ile günümüz mimarisini karşı karşıya getirmiştir. Prens Charles, geleceği kuran tüm mimarları karşısına alarak, geleceğin İngiliz mimarisinin bir tiyatro dekoru benzeri üretilmesi gerektiğini söylemiştir.

Rogers, geçmiş ile geleceğin bu anlamsal birlikteliğinde, yeni bir estetik önermekte ve teknolojik orman (jungle) içerisinde yepyeni bir estetik oluşturmaktadır. Rogers’ın Londra’daki Lloyd binası incelenirse; binanın dış görüntüsünün fantastik bir yapısı olmasına karşın, tasarım şeması gayet basit olan bina, Paxton’un “Crystal Palace” ını anımsatan, 93 metre yükseklikteki camlarla örtülü şeffaf bir ışık kuyusu ile delinmiş, on iki dikdörtgensel kattan oluşmaktadır.

Şekil 3.3 Lloyds binası, Richard Rogers, Londra 1979-1984

Şekil 3.4 Cyristal Palace, Joseph Paxton Londra 1851-1852

Zaman içerisindeki devinimi içerisinde, teknolojik yapı değişikliği ile birlikte, gelecek günlerin mimarisinin artık yepyeni boyutuyla üretilmekte olduğunu görmekteyiz.

Rogers “Günümüz teknolojilerinden çıkan şiirselliğin bilincindeyim. Ama benim yaklaşımım, Yunanlıların, Romalıların ve Rönesans Mimarlarınınki arasında fark görmüyorum” diyerek, “Öz” ve “Biçim” arasındaki diyalektik dengenin önemine dikkat çekmektedir. Rogers’a göre; işlevsel, kurgusal ve estetik değerler, içinde yaşanan dönemlerinin ürünü olmalı ve geleceğe ilişkin verileri de oluşturabilmektedir. Rogers’ın çağdaş tasarımlarla ilgili fikirlerini şu cümle özetlemektedir. “Geçmişe ağıt yakanlar, tarihin geri döndürülemezliğinde, geleceğin ağır ve kararlı adımları altında ezilmeye mahkumdurlar artık.” Rogers’ın fikirleriyle hemen hemen aynı doğrultuda düşüncelere sahip olan Norman Foster da: “Geleneğin, geleceğin tasarımdaki yerini, öz-biçim diyalektiği bağlamından öteye götürmemek gerektiğini vurgulamıştır (Sağdıç, 1992).

Şekil 3.5 Hongkong Shanghai bankası, Norman Foster, Hongkong, China 1978-1986

Geçmiş ile gelecek; geleneksel değerler ve teknolojik gelişme, ilk aşamada birbirleriyle taban tabana zıt ve çelişkili kavramlar, ancak bunlar Norman Foster’ın Hong-Kong Shanghai binasında, içiçe ve birlikte uygulanmıştır.

Günümüzde, geleneğin modern tasarımlara fikir veren potansiyel bir çıkış noktası olduğu fikri onları, kendi zamanının modern ürünleri olarak nitelemiştir. Bu düşünceye göre Sinan, kendinden sonra gelen mimar ve mühendisler, yaptığı eserlerle tarzıyla bir ilham kaynağı olmuştur. Sinan’ın kendisinin de geçmiş mimariden çok şeyler öğrenip, kendi tecrübesi ile yoğurarak ve yorumlayarak yeni ürünler yarattığını ifade eden Able, Sinan’ın binalarına

varolan “öz”ü ile modern mimari akımın içindeki “öz” arasında fazla bir fark göremediğini söylüyor (Wong, 1992).

Kuban’a (1993) göre; geçmişi bugünde yaşatan, toplum kültüründeki tarih bilincidir ve sanıldığı gibi aksine bu bilinç, az gelişmiş geleneksel toplumlarda değil, sanayileşmiş toplumlarda fazladır. Tarih bilinci ise, geçmişte yaşamak değil, kendi kimliğinden haberi olmak, bu kimliği oluşturan öğeleri tanımak, bugünü onların ışığında yorumlamak ve bugünü, oradan buradan derleyerek değil, kendi tanımlanmış kimliğimizin içinde yorumlamak, kendinden olan bir senteze ulaşmak demektir. Günümüzde, çağdaş kentin yaratılma sürecinde geçmişin etkili olduğu yolları Kuban, şöyle sınıflamıştır (Kuban, 1993).

- 1)Vazgeçilmez simgesel biçimler: Daha çok dinsel yapıların tasarımında izlediğimiz, geleneksel biçimlerin yinelenmesi şeklinde ortaya çıkıyor.
- 2)Eskinin korunması: Bu yaklaşım, bütün dünyanın koruma günlüğünün önemli bir bölümünü oluşturan bir etkinlik yoludur.
- 3)Eskinin, yeni amaçlarla kullanılmak üzere kısmen korunması, kısmen yenilenmesi: Bu çevre tasarımına yepyeni bir boyut getiren ve giderek mimari tasarımı olduğu kadar, mimari kuramı değiştirme potansiyeli taşıyan bir etkinliktir.
- 4)Yeni yapılarda eski biçimlerden etkilenme:Bu, bazen eskinin tümel taklidi,fakat bazı öğelerin yeni kompozisyonlarda kullanılması şeklinde ortaya çıkıyor.Bütün geçmiş seçmecilikler de aynı yöntemi kullanmışlardır.
- 5) Eski ve yeninin aynı biçim dünyasından esinlenen sentetik araştırmalar:Bu, bir iki motifin kullanılması şeklinde, daha özgün ve kuşkusuz daha zor bir tutumdur.
- 6) Eski biçim sözlüğünü unutmak, fakat çevreye boyut, tekstür ve renk açısından saygılı olarak bir uyum sağlamak: Bu, tarihe yine önem veren, fakat değişmeyi vurgulayan duyarlı bir tutumun ifadesidir.Önceki tutum gibi, çaba ve yaratıcı güç isteyen zor bir yoldur.

3.3 Eski Ve Yeni Birlikteliği “Infill” Kavramı

Infill sözlük anlamı itibariyle mevcut ortamlardaki boşluk doldurma anlamına gelmektedir. Infill binayı da kısaca, tarihi bir alanda yeni bina olarak tanımlayabiliriz. İnfill yapıların bulundukları çevreye uyum sağlaması gerekmektedir. Dolayısıyla yeni yapılacak tasarımlarda ilerideki bölümlerde incelenecek bazı kurallar, İnfill yapının çevreye uyum sağlaması açısından büyük önem taşımaktadır. Eski ve yeni birlikteliğinin uygulama olarak doğru

olması bu kriterlerin ne kadar dikkatli uygulandığına bağlıdır. Infill yapılar sadece boşluk doldurmak için yapılan yapılar değil çevreye uyum sağlayan, görsel açıdan bütünlük oluşturan, çevresine saygılı olan yapılar olmak durumundadır.

Infill binanın tarihi binalarla uyuşabilir olması için, tarihi binanın esas noktalarını izlemesi gerekir.

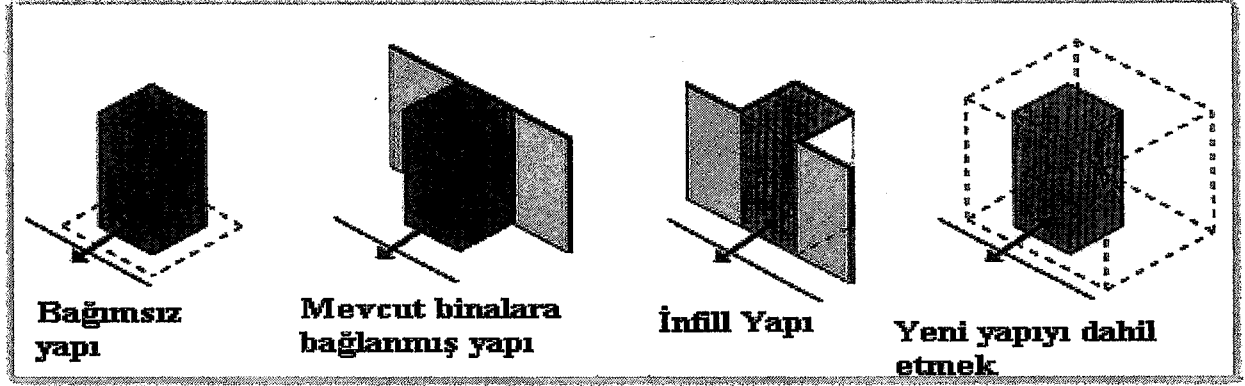

Şekil 3.6 Infill yapı alanı ve İstanbul-Beyoğlu'nda bir örnek.

Varolan şehir yerleşimlerindeki yeni “Infill” tasarımlar, toplum politikası ve bir tasarım uygulaması olarak tartışılan bir konudur. Kentsel doku içerisinde en yoğun sit alanlarında bile boş parsellerin oluşu, yeni yapılaşmanın, hem tarihi çevrede hem de kent bütününde nasıl olması gerektiği konusunun önemini daha da arttırır. Varolan çevreye ilave yapma sorunu, geçmiş ile günümüz, geleneksel ile modern veya çağdaş arasındaki uyumu sağlayabilmektir (İnceoğlu, 1991).

Varolan doku içerisinde ara parselde yapılacak yeni binanın yani “Infill” tasarımının, çevresi ile bütünleşmesi için, geleneksel çevrenin mekansal niteliklerinin, günümüz teknik imkanları ile birleşmesi; eskinin genellikle kendiliğinden oluşmuş özelliğinin, yeni mekansal düzenlemelere yansması gerekir. Bu başarıldığı takdirde en önemli sorun uyum çözülebilir. Eski ve yeni bina arasına, birleştirici ve bağlayıcı bir bölüm, “Link” (Bağlantı) koymak, bu sorunu önemli ölçüde ortadan kaldırabilir. Bu bağlayıcı bölüm, mevcut cepheden geri çekilme olarak yapılırken, aynı zamanda sembolik olarak geçmişten kendini soyutlama anlamı da taşır.

Böylece modern mimari dili birleşim noktasından silinir ve araya tarafsız bir yüzey konarak, sanki iki bina hiç birleşmemiş izlenimi yaratılır. Bu aslında, tarihi binanın görünümüne zarar verme endişesi değil, iki binayı birbirinden tamamen ayırma endişesidir (Brolin, 1980).

Şekil 3.7 İnfill yapı

Fiziksel çevrede tarihi ve kültürel sürekliliğin sağlanabilmesi için bir tasarım verisi olarak kabul edilen tarihi çevrelerde yeni tasarım üzerinde önemle durulmalıdır. Günümüzde tarihi çevrede yeni tasarım çağdaş koruma kavramının bir boyutu olarak kabul edilmektedir. Hem kent bütününde, hem de tarihi çevrede, tarihi ve kültürel süreklilikten söz edebilmek için, çağının teknolojik olanaklarını ve kültürünü yansıtan, çevresine ve geçmişine saygılı tasarımlara gereksinim vardır (Nalçakan, 1992).

Korumacılar; yeni yapıların, bulundukları çevrelere uyumlu olmaları için tasarlanmazlarsa, tarihi binalara büyük zarar ve hasar vereceklerini ifade etmektedirler. Bu, kentlerde estetik olduğu kadar ekonomik bir tehdittir. Biddle, yine de bu yeni mimarinin, özgün çevrelere heyecan kattığını ve nitelikli bir yeni binanın da , gelecekte korunması gerekli sembol binalardan olabileceğine dikkat çekmektedir ve şöyle devam etmektedir: “Mimari miras kavramının, fiziksel çevremizin tasarımlarında dinamik ve itici bir güç olarak düşünülmesi gerektiğini ümit ediyoruz”

Akın’a (1992) göre, yoğun doku arasına yeni yapı yapmak; eski yapılara yeni ekler, çok değişmiş/bozulmuş tarihi yapılar ya da niteliksiz yeni yapıların yerine getirilecekler, doku içindeki boş parsellere yapılanlar gibi çeşitli örneklerle ortaya çıkmaktadır. Buradaki her tür öneri, tarihsel görünümün bütünlüğünü sağlayacak yönde olmalıdır.

“Tarihi çevrede yeni yapı”, dokunun yoğunluğuna bağlı olarak, konuya farklı yaklaşımlarda bulunmayı gerektirmektedir. Viyana, Roma, Paris gibi kentlerin bozulmamış tarihi

bölgelerinde, bu ünlü yerleşmelerin geçmişini değiştiren, yok eden uygulamaları görmek olanaksızdır. Bu nedenle de, hala tüm tarihsel özellikleri değişmeden günümüze dek kalabilmiştir.

Belirli bir yoğunluğa sahip olan Türkiye’de, her şeye rağmen bugün de koruma adına bir şeyler yapabilmek mümkündür. Tarihi çevrede yeni yapı konusunu tartışırken, en az bunun kadar önemli bir sorunu da, yani tarihi çevrenin bütünlüğünün korunması ve kimi durumlarda bütünlüğü sağlayacak tamamlamalar için infill tasarımların yapılması ele alınmalıdır.

3.4 “İnfill” Binalarda Tasarım Yaklaşımları

3.4.1 Etkileşim alanları açısından infill tasarımlar

İnfill binalar yapıldıkları çevre açısından diğer binalara göre daha fazla önem taşırlar. Bu nedenle de çevreleriyle nitelikli bir etkileşim içerisinde olmaları gerekmektedir.

Tarihi ve mimari önemi olan çevrelerde tasarlanacak yeni yapı, sıradan bir çevrede tasarlanacak olandan daha fazla sorunlar içerir. Bu soruna çözüm getirmek hiçte kolay değildir. Önemli olan hem günümüz gereksinim ve olanaklarını, anlayışını yansıtmak, hem de geçmişten miras kalana saygı ile yaklaşmaktır (Nalçakan, 1992).

Eski yeni birlikteliğinde değişik tasarım yaklaşımları, ele alınış niteliği ve etkileşim alanları açısından 3 ana grupta irdelenebilir (Güvenç, 1991).

Kent bütününde

Tarihi çevrede

Eski bir yapının çok yakın çevresinde

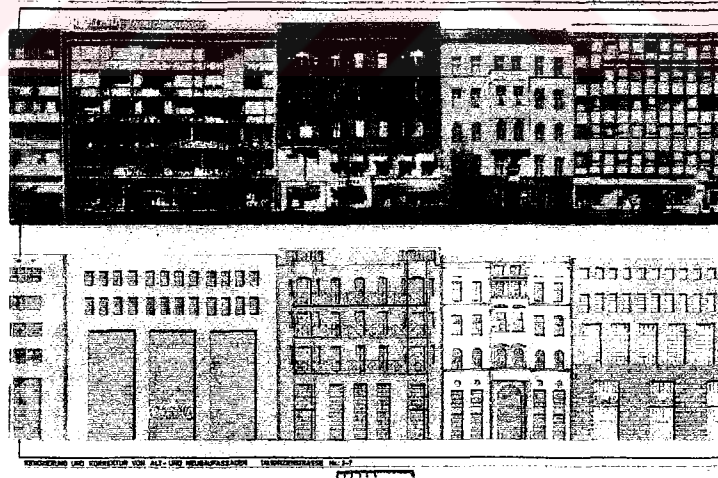
Eski-yeni birlikteliğinin “kent bütünü” nde değerlendirilmesi:

Tarihi süreç içinde pek çok köklü uygarlıkları barındıran ve tarihi verilerin oldukça yoğun olduğu kentlerde, bu ölçekte eski-yeni birlikteliği büyük önem taşımaktadır. Mimari mirasın korunması, eski ile yeninin birlikte yaşaması ve bütünleşmesi, karşılıklı saygı olgusunu da beraberinde getirmektedir.

Kentlerin yenilenmesinde bir kimlik bilincinden yola çıkan Güveç’e (1991) göre, “İlk ve temel ilke; kentin varlığını, kimliğini, geçmişten geleceğe bir süreklilik olarak algılamak ve kavramaktır. Tarihi-geçmiş yıkımdan yenileşmeye; gelişmeyi-yenileşmeyi durdurmayacak, engellemeyecek bir koruma. Bunları gerçekleştirmenin yolu da, eğitim ve sağlam tarih bilincinden geçmektedir.”

Çağdaş bağlam ve tarihsel kent birbiriyle uzlaşmaz görünen temel olgulardır. Farklı sistemleri temsil eden bu iki kavram nesnel olarak da farklı yapıları tanımlarlar. Bu farklılık kentsel doku ve görünümde bir ikilik olarak ortaya çıkar ve kent belki de tarih boyunca ilk defa böylesine kesin olarak bütünlüğünü, homojenliğini kaybeder.

Kentlerimizde kimliksizleşme ve yozlaşma şeklinde ortaya çıkan niteliksizliğe karşın nicelik olarak büyüme süreci ise, ülke ölçeğinde olagelen sosyal ve kültürel dönüşüm ve oluşumlardan ayrılamaz. Bu süreç öte yandan ortak ve yaygın bir yazgının parçasıdır. Bu yazgı uygarlık tarihinin en önemli noktalarından olan sanayileşmeyle birlikte, 19. yy'dan bu yana kentin yapısı ve kimliğinde meydana gelen köklü aydınlanma dönemini izleyen sosyo-ekonomik, politik, kültürel ve bilgi dönüşümlerinin bir yansımasıdır. Bu dönüm noktasında, çalışma koşulları, yeni kentsel tasarım kavram ve ilkeleri, fiziki çevrenin üretim süreci değişmiştir. Değişimlerle birlikte Mimarın rolü ve görevleri yeniden tanımlanmıştır. Bu yeni görev modern kentin kendisini geçmişten ve onun ürünlerinden ayrılarak biçimlenmesiydi. Örneğin Le Corbusier, sanayi döneminde çıkan yeni sorunların yine aynı süreçte ortaya çıkan yeni araçlarla anlaşılabilceğini bildirir. Benzer şekilde Walter Gropius, yeni mimarlık öğrencilerine geçmişin önemli mimari ürünlerinin tanıtılmasını aksi taktirde yeni döneme ait yaratımların ortaya çıkamayacağını ifade eder. Böylece teknik, malzeme ve biçimde özgürlük teklif ve teşvik edilir (Özaslan, 1989).

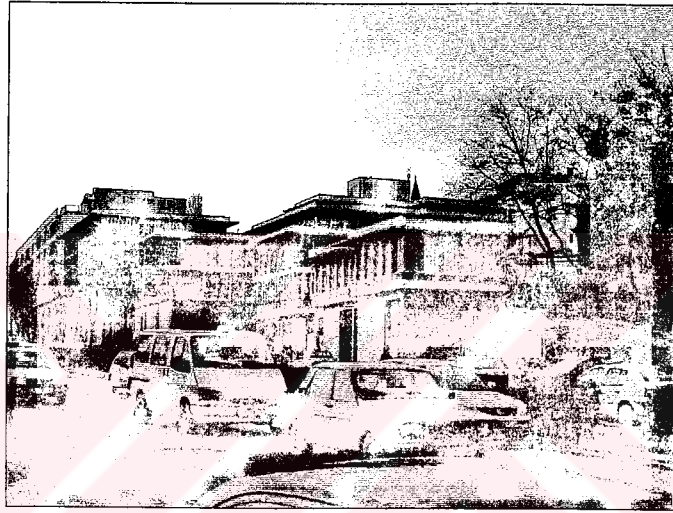
Şekil 3.8 Prager platz, Berlin, Rob Krier, 1979 ve Tauentzienstrasse, 1980, Klotz.

Rob Krier, ilk olarak bağlamsal bir binanın pratikte nasıl görünmesi gerektiğini çeşitli önerilerle ortaya koymuştur. Berlin'de Prager Paltz'a ilişkin önerileri, restorasyonun en dürüstüdür. Burada amaç, mevcut binalar arasındaki boşlukları doldurmak ve sokağın

meydana açılan cephelerini düzenlemektir. Böylece tüm kente referans veren bir yeni düzenleme örneği ortaya konmuştur.

Eski ve yeni birlikteliğinin tarihi çevrede değerlendirilmesi:

Kültürel süreklilik, tarihi çevrelere yapılacak yeni tasarımların özenli bir şekilde yapılmasıyla sağlanabilir. Çağdaş koruma kavramıyla birlikte düşünülmesi gereken yeni tasarım, içinde bulunduğu çevreye uyumlu olmalıdır. Bu çevrelerde yapılan yeni yapıların, çağının özelliklerini yansıtan nitelikli yapılar olmalarının yanında geçmişe karşı saygılı olmaları gerekmektedir.

Şekil 3.9 Sosyal sigortalar binası, Zeyrek, İstanbul, Sedat Hakkı Eldem

Yapımı 1963-1972 yılları arasına rastlayan, S.H.Eldem'in S.S.K. Zeyrek kompleksi, geleneksel çevreye ayak uydurmaya çalışan bir örnektir. Eldem, Atatürk bulvarı boyunca rantın yüksek olmasını da göz önünde bulundurarak, eski dokunun hassas ve iç içe karakterini buraya aktarmaya çalışırken, kamu yapıları topluluğu veya bir kentsel alt merkez olan geleneksel Osmanlı Külliyesini örnek almıştır. S.S.K. Zeyrek kompleksi; mimari niteliği, kentsel dokuya karşı duyarlılığı ve geçmişi anımsatan biçimleri yorumlamasıyla 1986 yılında Ağa Han Mimarlık ödülüne layık bulunmuştur.

Eski ve yeni birlikteliğinin, eski bir yapının çok yakın çevresinde değerlendirilmesi:

İnsan ilişkilerinin mekana yansımaları bağlamında, fiziksel çevre bütününde meydana gelen değişimleri de, tek yapı ölçeğinde ele almak, eski-yeni yapıların birbirlerini nasıl etkilediğini değerlendirmek için gereklidir. Çünkü, hızla değişen bir toplumda yaşamın anlamını kavrayabilmek için, küçük değişimler düzeyinde de neler olup bittiğini anlamamız gerekir. Burada infill tasarımlar özellikle ön plana çıkmaktadır. Yeni tasarımın hemen yanındaki

yapılarla olan ilişkisi bu bağlamda önem kazanmaktadır.

Tez çalışmasında eski ile yeni birlikteliğinin, eski bir yapının çok yakın çevresinde ele alınması konusu seçilmiş, bu konuyla ilgili örnekler bölüm 4’de detaylı olarak incelenmiştir.

3.4.2 Tasarımda uygulanan yöntemler açısından infill tasarımlar

Tarihi ve mimari önemi olan çevrelerde tasarlanacak yeni yapı, sıradan bir çevrede tasarlanacak olandan daha fazla sorunlar içerir. Bunların içinde en önemli olanı uyum sorunudur; hem günümüz gereksinim ve olanaklarını, anlayışını yansıtmak, hem de geçmişten miras kalana saygı ile yaklaşmayı gerektirir. Esas olan karşılıklı alışveriştir. Tasarımda uygulanan yöntemler açısından eski ile yenin birlikteliğini aşağıdaki maddelerde sınıflandırmamız mümkündür:

Aynısını yapma

Yorumlama

Etkisizleştirme-Yansızlaştırma (Nötr)

Zıttını yapma (Kontrast)

3.4.2.1 Tasarımda Aynısını yapma anlayışı

20. yy’da gelenekselden aynısını yaparak faydalanmayı benimseyen görüşler vardır. Bu görüşlere göre tarihi merkezlerin canlandırılmasında ve kente kazandırılmasında geleneksel işlevlerin , kullanımların, biçimlerin ve öğelerin değiştirilmemesinden yanadırlar (Uluşahin, 1992). Bu yaklaşım varolan çevrenin, binanın taklidi demek olup; geçmişe saygı duyup onu korumak yerine, ona zarar vermektedir. Bu kapsamda Bektaş, “Gerçek sanatın önemli özelliği, gelenekle çatışarak gelecek için yeni yollar bulmaktır, bugün artık varolmayan o günün koşullarının biçimini seçip almak, bugün gerçekleştirilen bir yapıda kullanmak gelenekselden yararlanmak demek değildir. Öz, asıl olana saygı, ancak kendinde öz, asıl olmayı bilerek gerçeklik bulur. Çağının gerçek ürünü olan bir yapının yanına, ancak gerçekten çağdaş bir yeni yaratı yakışabilir.” demektedir.

Tarihi şehir dokularındaki yeni yapılarda, tarihi yapıların stillerini taklit ederek bağlamsal uygunluk sağlanmaya çalışılması çeşitli şekillerde olmaktadır. Bu uygulamalardan bir kısmı olumsuz eleştiri alırken, bir kısmına da amaçları nedeniyle olumlu bakılmaktadır.

Bu uygulamaya kent ölçeğinde örnek olarak Varşova verilebilir. Savaşın sonra yıkılan binalar sonucu harabeye dönen kentte, yıkılan binalar yerine, binaların eski halini aynen taklit

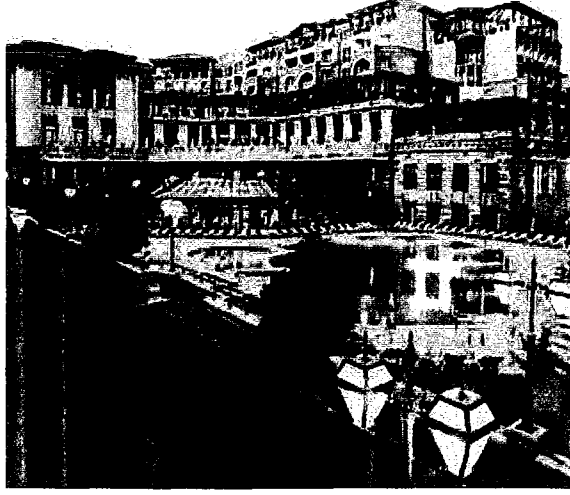
ederek yeni binalar inşa edilmiştir. Varşova' daki tarihi merkezin yeniden inşasındaki amaç, tarihin devamlılığının sağlanmasının yanı sıra, tarihi kompleksleri modern kentin organizmasına dahil etmek, eski ve yeniyi organik bir şehircilik sentezinde birleştirmektir.

Şekil 3.10 Varşova kent dokusu, Polonya.

Tarihi şehir dokularındaki yeni yapılarda tarihi stillerin taklit edilmesine genelde olumsuz bakılırken, Varşova örneğinde olduğu gibi, amacı kültürel sürekliliği devam ettirmek olan taklit uygulamaları daha az eleştiri almaktadır. Gerçekten de özdeş bir yapı grubunun iyi bir birleşim oluşturduğu tarihi bir dokuda, en doğru çözüm genelde, hiçbir yeni uygulamanın tarihsel alana girmemesi ve zincirin bozulan halkasının tamamının yeniden inşa edilmesine dayanmaktadır (Göktuğ, 1977).

Günümüzde mimari tasarımda geçmişten yararlanmadaki çeşitlilik, 19. yüzyılın kopyacı anlayışını da birçok uygulamada geri getirmiştir. Yeni historicizm olarak tanımlanan bu tutumu benimseyen mimarlar, tarihi bir şehir dokusunda yeni bir yapı tasarlarlarken, binalar arasında bağlamsal uygunluk adına, geçmiş üslupları aynen taklit etme yolunu seçmişlerdir. Ayrıca bu mimarlar korumayı ulusal benlik yaratmada bir araç olarak gördüklerinden, geleneksel işlevlerin, kullanımların, biçimlerin ve öğelerin değiştirilmemesinden yanadırlar.

Şekil 3.11 Klassis Resort Hotel, İstanbul.

Tarihi bir şehir dokusunda yeni bir bina tasarlarlarken, tarihi binaların taklit edilmesi yoluyla bağlamsal uygunluk sağlanması için yapılan gayretler, Varşova kenti yenilemesinde olduğu kadar başarılı olamamaktadır. Özellikle, Tarihi yapının tasarım özellikleri, yeni yapının ölçeği ile uyum sağlayamamaktadır.

Klassis Resort hoteli örneğinde olduğu gibi, tarihi bir dokudaki yeni yapılarda eski stilleri taklit etmek, kolay bir yol ve günümüze kendi anlamını veren potansiyeli yadsıyan bir uygulama olarak eleştiri almaktadır. Tarihi bir çevrede tarihi değeri olan bir yapının taklit edilmesi, birçok durumda özgün olan tarihinin de değerini düşürmekte ve kültürel sürekliliğe zarar vermektedir.

3.4.2.2 Tasarımda Yorumlama anlayışı

Günümüzde, tarihi şehir dokularındaki yeni yapılarda, tarihin yorumunu yapan bir çok çağdaş uygulamaya rastlanmaktadır. Bu uygulamalarda tarihi yapılar ile yeni yapılar arasındaki bağlamsal uygunluk, şehrsel ölçeğin ve biçimsel özelliklerin yeni yorum denemeleri ile gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır.

Yorumlamada pek çok yol izlemek mümkündür. Tek bir doğru yöntem yoktur; zaten olması da doğru beklenmemektedir. Her tasarım kendine özgü bir durumu anlatır ve yeni yapılaşma koşullarını belirtir (İnceoğlu, 1991). Ancak bunların ortak çizgilerini izlemek mümkündür. İşte bu ortak çizgileri yakalamak için farklı birkaç analiz yolu izlenmiştir. Yapılan analizler sonucu Yorumlamaya temel oluşturabilecek kriterler çıkarılmıştır. Yorumlamaya temel oluşturacak kriterler şöyle sıralanabilir;

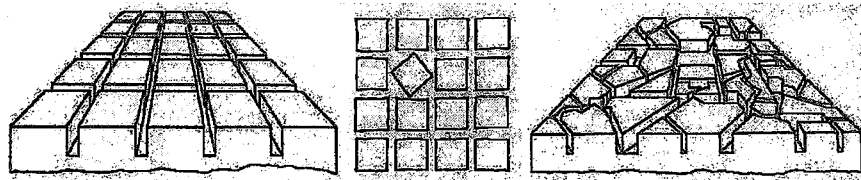
Kütle İlişkileri: Infill tasarım ile eski yapının kütlelerinin uyumu, iki binanın ve çevre binalarının ölçek ve oranlarının uyumu ile sağlanmaktadır. İki binanın ölçeği aynı ya da tamamen farklı olabilir. Önemli olan, oransal veya boyutsal bir ilişki kurulmasıdır.

Üslup: En çok yorumlanan ve en göze çarpan özelliktir. Bir binanın üslubu, malzemesi, rengi, dokusu, formu, cephe düzeni, çevre elemanları ile yorumlanabilir. Ancak burada dikkatli olmak gerekmektedir; çünkü biçimsel öğelerin temelinde, iklimsel, fonksiyonel, sembolik ya da sosyal faktörlerin biri veya birkaçı bulunur. Biçim analizi ve yorum yapılırken bunu doğuran etken araştırılmalıdır. Örneğin, geçmişin mahremiyet anlayışından doğmuş cumba ve kafes, bu anlayış kalktığında da yaygın olarak kullanılırsa, çok başarısız sonuçlar elde edilir. Doğru olan günün sosyal yapısına ve onun mahremiyet anlayışına çağdaş bir anlayış getirmektir (İnceoğlu, 1991).

Yapım teknolojisi: Bir binanın inşası sırasında kullanılan teknoloji, eski yapı ile yeni yapı arasındaki uyum tartışmasında bir kriter olabilmektedir. Günümüzde o devirden çok daha üstün teknolojiler mevcutken, eskiyi kullanmaya çalışmak, varolan imkandan yararlanmamak eleştirisi almaktadır.

Fonksiyon: Özel niteliği olan çevrelerde fonksiyonların uzun sürede değişmelerine çok sık rastlanır. Ülkemizde geleneksel aile yapısının devam etmemesi nedeniyle eski konut anlayışının ortadan kalkması buna örnek olarak verilebilir (Özer, 1982).

Mekan entegrasyonu: Fiziksel olarak, mekanı oluşturan sınır elemanlarının büyüklük, küçüklük, yükseklik gibi özelliklerinin yanında yüzey elemanlarının doluluk-boşluk, açıklık boyutları bulunduğu çevrenin bir yansıması olmalıdır. Bu yansıma doğrudan tekrarlanabileceği gibi, bütünü oluşturan bir parçada olabilir. Tarihi çevrelerde yapılacak yeni yapıların, bulunduğu çevreye mekansal olarak da uyumlu olması gerekmektedir.

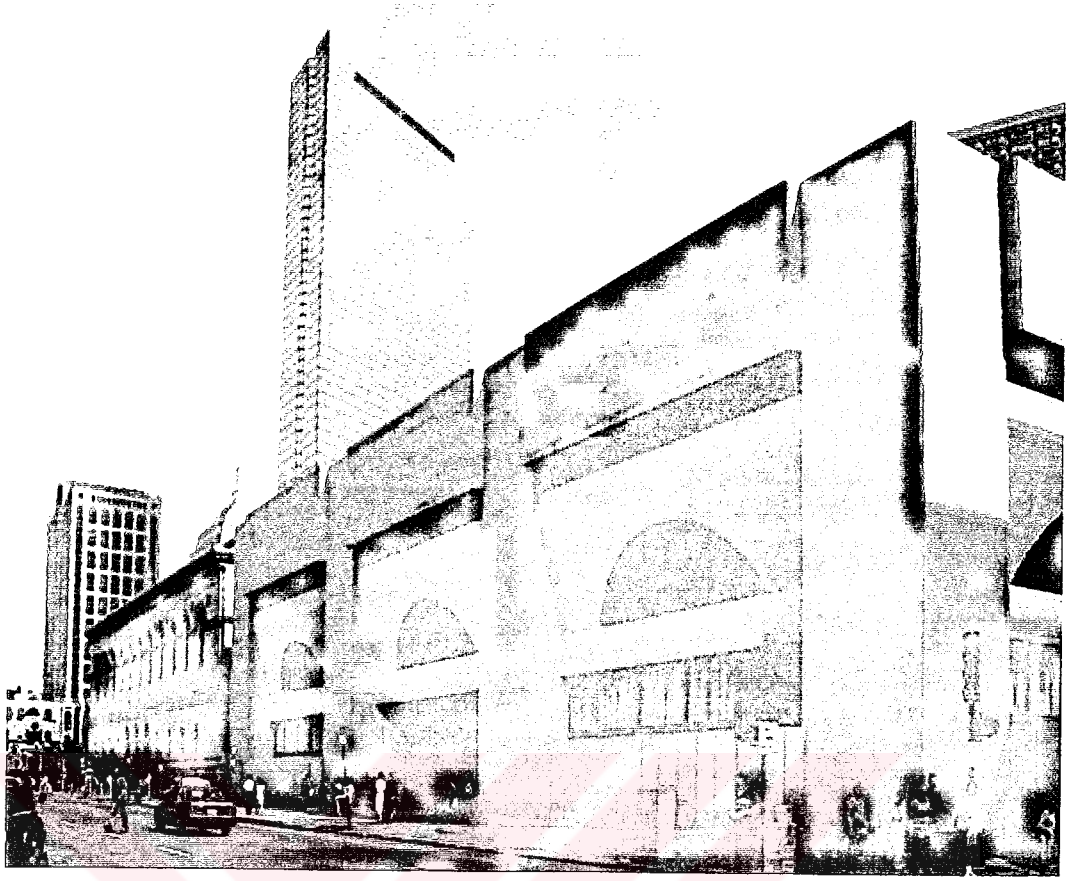
Şekil 3.12 Mekan birlikteliği

Mekanı oluşturan sınır elemanlarının birleşmesinde strüktürel benzerlik yada aykırılık vardır. benzer yaklaşımlar kullanılması, düzen kavramının söylevidir. Düzenli yada düzensiz her formun ve bu formları oluşturduğu bütünlüğün bir hiyerarşisi vardır. Bir düzen içerisinde yaratılan aykırılık, bir noktayı belirginleştirmek için yapıldığından dolayı, çoğu zaman

düzensiz gibi algılanan nesne grupları, aslında bir düzen içindedir. Birim mekandan bütüne, örgütlenmeler birbirinin tamamlayıcısıdır. Bir araya geliş ilkeleri, örgütlenmeleri, belirli bir düzen içinde yer alır. Formlar, yakınlık, benzerlik, tekrar yada doğal olarak bir araya gelirler ve bir doku oluştururlar. Oluşan doku birimden bütüne aynı özelliği taşır. Yerleşme ölçeğinden en ufak mekan birimine kadar ilerlediğimizde, birbirinin tekrarı ve tamamlayıcı bir örgütlenme ile karşılaşırız.

Örgütlenmede, bir birine yakın, mekanlar arasındaki iletişim daha kolay ve sağlıklı olarak nitelendirilir. Tekrarda denge sağlanamazsa monotonluk başlar. Mekanların birbiri ile olan ilişkileri kopar, durağanlaşır. Buda mekan ve mekan organizasyonlarının ömrünü kısaltır. Aykırı formlar, çevresindeki diğer örgütlenmeler ile yarışır ve yerleşmeye hareketlilik katar. Dengeli kullanılamazsa, mekanlar arası fazla diyalektik, yaşayanların hayatlarını olumsuz etkiler ve mekanlar ölür.

Denge, mekansal örgütlenmeleri oluşturan, elemanların, hem birbiri hem de diğer örgütlenmelerde ki yansımaları ile ilgilidir. Mekanların, yükseklikleri, genişlikleri, dolulukları, renkleri, dokuları, tanımlı hale getirdikleri boşluğa hareket kazandırır. Mekanların insanlara hizmet verdiğine göre, mekansal örgütlenmeye kazandırılmaya çalışılan hareketlilik, insan ölçeğinde olmalıdır. İnsanın algı sınırları dışında bir oluşum, örgütlenmeyi parçalar ve mekan oluşumunu tanımsız kılar (İskender, 2002).

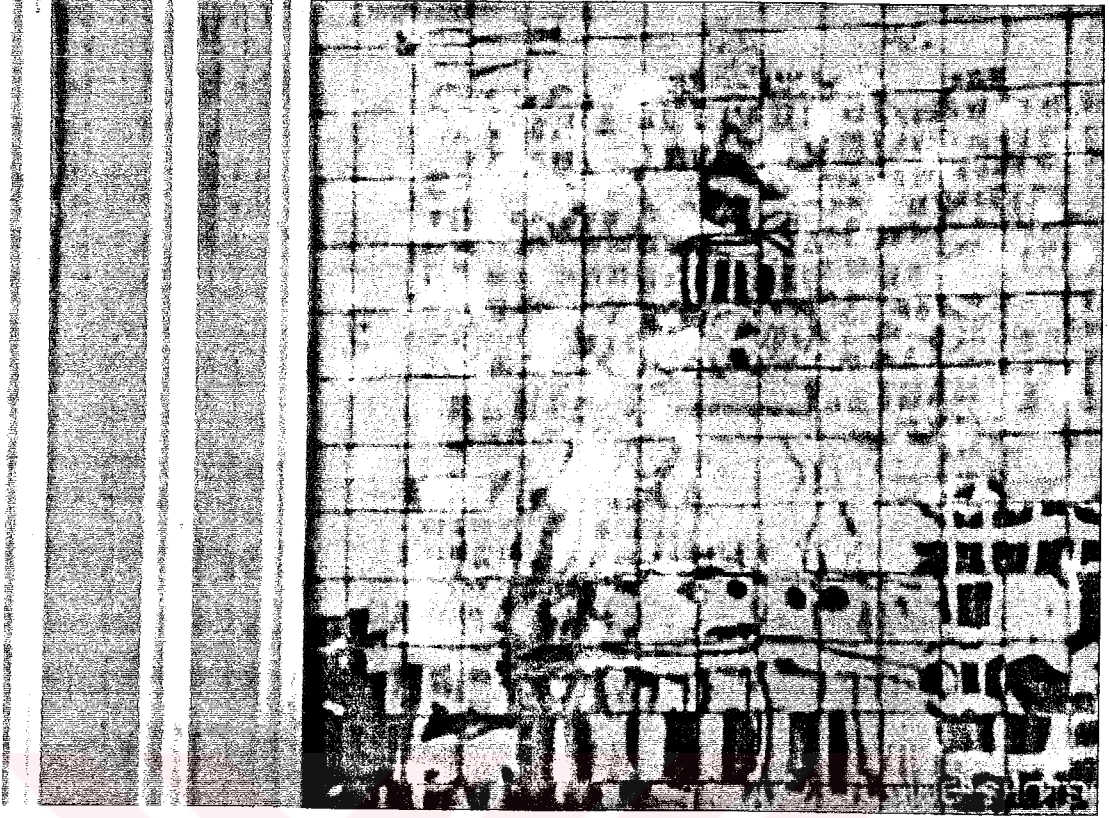

Şekil 3.13 Boston Public Library ve ek binası, 1988, Philip Johnson

Philip Johnson'ın 1973'te yaptığı Boston Public Library'de başarılı bir uyum gerçekleştirilmiştir. 1988'de yapılan ek binada, eski kütüphane binasındaki üç kemerli dar ve uzun giriş açıklıkları, Johnson'un binasında ikinci katta geniş kısa birer daire parçası olarak hissedilmektedir. Bu iki bina arasında kurulmuş bir uyumdur. Yüzey kaplama malzemesi eskisi ile aynı kullanılmış ve doku benzerliği de birtakım devamlılıklarla sağlanmıştır. Ancak boyut ve oranlar birbirinden tamamen farklıdır.

3.4.2.3 Nötr tasarım anlayışı

Tarihi şehir dokularındaki yeni yapı uygulamalarında geçerli olan bir diğer tasarım kriteri ise, yeni tasarımlarda nötr etki yaratılmaya çalışılmasıdır. Bu uygulamada genelde yeni yapılarıdaki ayna cam yüzeylerin yansıtıcı özelliklerinden yararlanılmaktadır. Çağdaş malzeme ve teknoloji ile yaratılan yansıtıcı yüzey üzerinde geleneksel şehir dokusunun yansması ile, yeni yapı nötr hale getirilip, tarihi yapıların etkisi artırılarak tarihsel süreklilik sağlanmaktadır.

Şekil 3.14 Court Reflections, St.Louis, Missouri

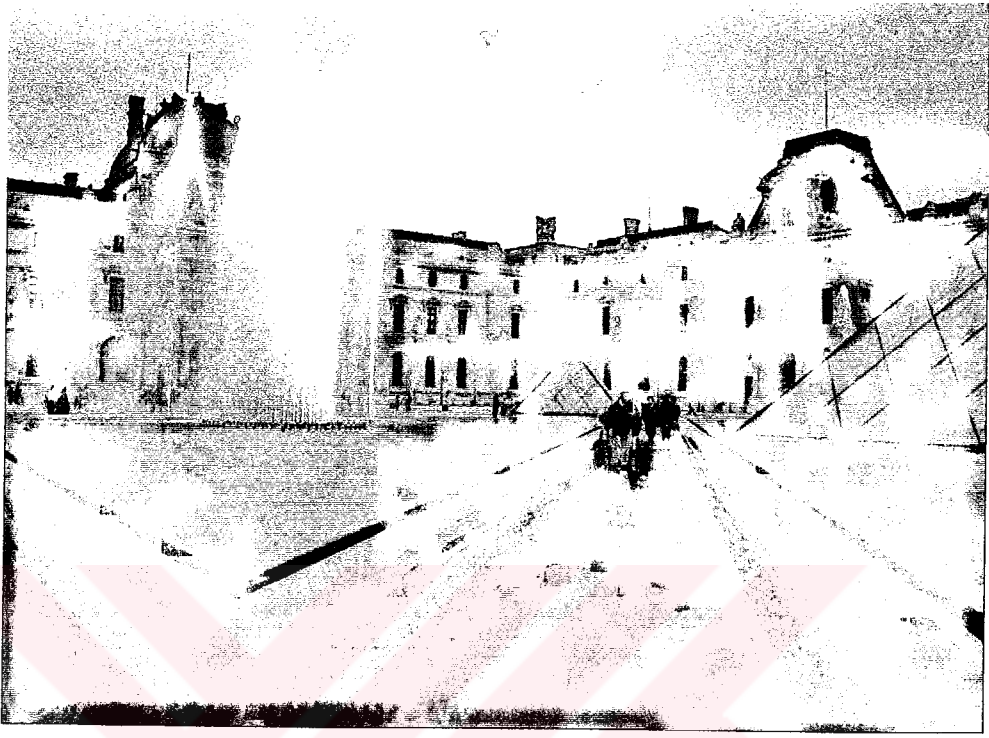
3.4.2.4 Kontrast tasarım anlayışı

Yeni yapı tasarımında bağlamsal uygunluğu sağlayan çağdaş uygulama örneklerinden birisi de mevcut dokuya tamamen kontrast olan yeni yapılarıdır. Bazı koşullarda kontrast etki yaratarak, eski ve yeni bir arada tutma çabası heyecan verici olabilmektedir. Kontrastlık, tasarımcıya çeşitli olanaklar sağlayan güçlü bir tasarım aracı olarak da kullanılmaktadır.

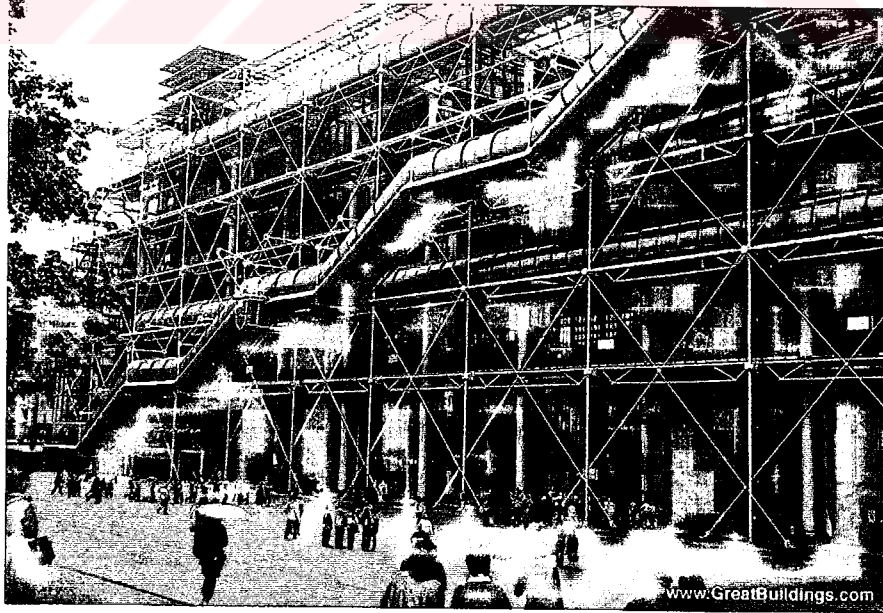
Bir çok durumda tarihi ve yeni yapı arasındaki kontrast, tarihsel siti, yapısı ve karakteri ile korumanın en iyi yollarından biridir. Bununla birlikte bir mimari kompozisyon aracı olarak kontrast, korumaya alınmış peyzaj özelliklerini red etmek değil sürdürmek isteğinden doğmuştur. Kontrast, var olan değerlere zarar vermekte değil, onları canlandırmak ve zenginleştirme amacıyla kullanıldığında yararlı olabilmektedir.

Tarihi çevrelerde yeni bina tasarlanırken, izlenen yollardan birisi de, tamamen çağının ürünü olan, teknolojinin tüm olanaklarının sergilendiği bir “aykırı olma” durumu yaratmaktır. Bu olay, bazen de eski yapıya ağır bir kütle ile baskı yapmamak ilkesinden hareketle şeffaf bir etki yaratmak ve oluşan yapıda da eski binanın yansımaları görmek, böylece aynı zamanda “çağın ürünü olma” prensibini de korumak olarak değerlendirilebilir. Önemli olan;

gözleyicinin yeni binadaki, varolan binayı önemsememek ile ona zarar vermemek endişesini kolayca ayırt edebilmesidir (Brolin, 1980). Başarılı yapılmış bir kontrastta gözlemci, tarihi ya da özgün binaya saygı duyulduğunu anlayabilmelidir.

Şekil 3.15 Louvre Piramidi, 1983-1989 I.M. Pei.

Şekil 3.16 Pompidou merkezi, 1972-1976 Richard Rogers, Renzo Piano.

Paris Pompidou Merkezi, tarihi çevrede yapılan yeni bina örneklerinden, kuşkusuz en arpıcısıdır. Bu, çok geniş bir alan kaplayan ve yüksek yapı, 19 yy. binalarının bulunduğu bir çevrede yapılmıştır.

Renkli boruları, dışarıdan hissedilen taşıyıcı kafes sistemi ile bina, kendi arasında belirli bir srekliлик gösteren evre yapılar üzerinde bir üstünlük, bir ezicilik göstermektedir. J. Biddle, o çevrede daha düzenli, küçük boyutlu ve çevreye uyumlu bir tasarım olması gerektiğine inanıyor (Biddle, 1980).

4. TARİHİ ÇEVRELERDEKİ İNFİLL TASARIMLARDA GÖZ ÖNÜNE ALINAN ÖLÇÜTLERİN ÇEŞİTLİ UYGULAMALARLA İRDELENMESİ

Tarihi çevrelerde yeni yapı tasarımını, kentin diğer yeni bölgelerinde yapılan tasarımlardan ayıran fark; varlığını yadsıyamadığımız geçmişten gelen kültür varlıklarımızın somut örnekleri arasında yapılacak yeni binanın sergileyeceği tutum hakkında verilecek karardır.

Bu bölümde; yeni tasarımlara referans olarak seçilen rehber ile ortaya konan kriterlerin tasarımları nasıl etkilediği, biçimlendirdiği üzerinde durulmuştur. İstanbul'un çeşitli bölgelerinden seçilen belirgin örneklerle, infill yapıların mevcut doku ile ilişkilerinde, tasarımların ortaya koyduğu olumlu yada olumsuz yönler irdelenecektir.

4.1 Tarihi Çevrelerdeki İnfill Tasarımların İrdelenmesinde Seçilen Kriterler

Eski-yeni bağlamında, tarihi çevrelerdeki infill tasarımların kütile, yükseklik, saçak oranları, aks düzenleri, simetri, renk, doku, malzeme, pencere oranları gibi özellikleri yönünden ayrıntılı olarak irdelenmesi, bu çevrelerdeki yeni tasarımların başarılı olabilmesi için ön koşuldur.

Başarılı bulunan uygulamalarda, tarihi çevrenin yeni bir bakış açısıyla görülmesini sağlayan, onu yorumlayarak değerlendiren, bu arada kendi çağdaş kimliğinden ödün vermeyen örneklerde vardır. İrdeme konusu kapsamında, bitişikteki tarihi yapının öğelerini yeni bir bağlamda ve biçimsel farklılaşmalarla sürdürmekten başlayarak, onun doluluk-boşluk oranlarını yinelemeye, ritimlerini, kitle ve planlarını sürdürmeye, yön ve topografyaya bağlı özelliklerini değerlendirmeye, tarihi yapıyla yapısal bağlantılar kurarak bütünleşmeye dek uzanan olanaklar mevcuttur. Hatta tersine bir yaklaşımla yeni yapının bazı öğelerini ve renk özelliklerini eski yapıya taşımakta mümkündür. Ancak, değinilen bu uygulamalar dışında asıl başarının, her tarihi çevrenin özel koşullarına göre yeniden yaratma eyleminde olduğunu unutmamak gerekir.

Bu başlık altında tarihi çevrelerdeki İnfill tasarımların başarılı uygulamalar olması için gereken kriterler, doğruluğu kabul edilmiş bir tasarım rehberinden[1] faydalanılarak açıklanmaya çalışılacaktır.

Genel olarak tasarım rehberleri, tarihi çevrelerdeki İnfill yapılarda bulunması gereken karakteristik özelliklerini çeşitli sunum yöntemleriyle, olumlu veya olumsuz yönlerini anlatırlar. Bu rehberler, bundan sonra yapılacak olan İnfill yapılara yol göstermesi açısından çok önemlidir. Rehberler, içinde bulundurdıkları çizim şekillerine göre, farklılık gösterirler.

Rehberlerin ölçmek istediği konular, mevcut İnfill yapıları, kriterler (yükseklik, renk, doku, ölçek vs.) bazında irdeleyerek, bundan sonra yapılacak yeni yapılarda daha iyi sonuçlara ulaşmak ve yeni tasarımlara kılavuzluk etmektir.

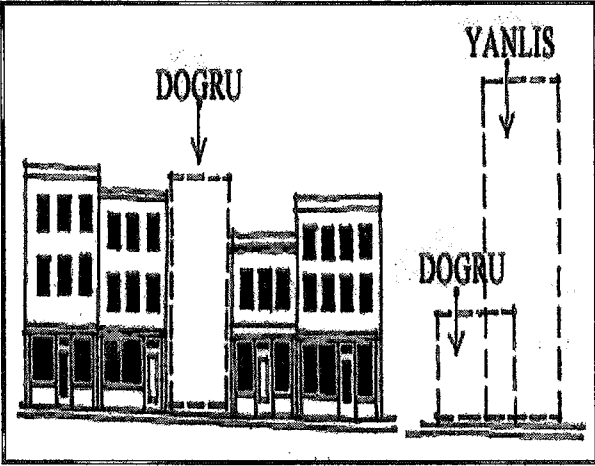
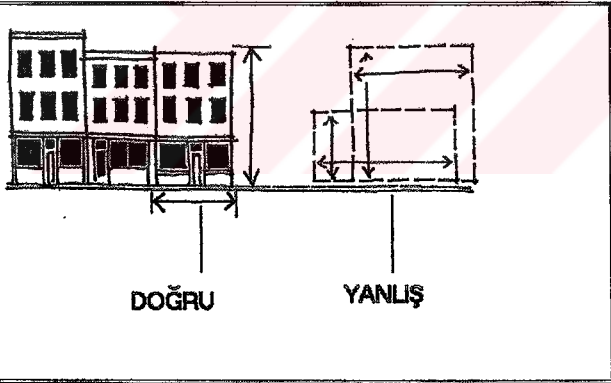
Tasarım rehberinin kullanılmasındaki asıl amaç, infill yapıların bulundukları çevreyle olan ilişkilerinin doğru olarak uygulanmasıdır. Tasarım rehberleri genel olarak yeni yapılardaki karakteristik özellikleri, kriterler bazında tek tek inceleyip doğru ya da yanlış yönleriyle değerlendirerek, bundan sonra yapılacak infill binalar için bir veri tabanı oluşturmaktır. İrdelenen bu yöntemler yapının doğru bir infill yapı olup olmadığını ölçmektedir.

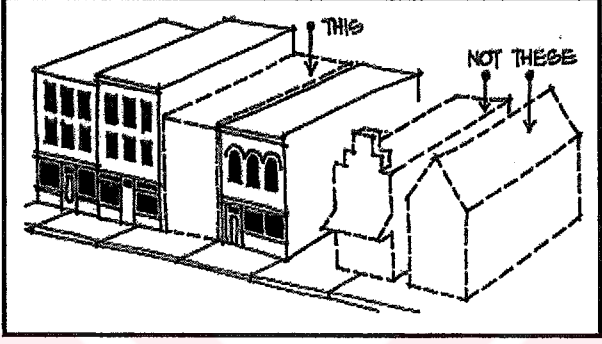
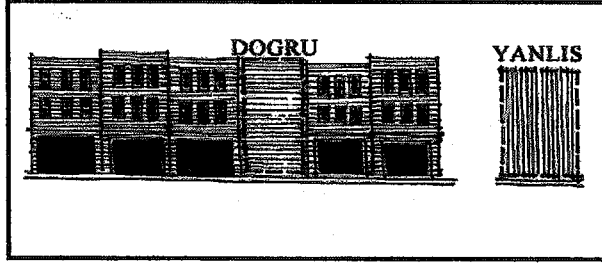
Bu çalışmada tasarım rehberinin kullanılmasındaki amaç; İstanbul'un değişik bölgelerindeki İnfill uygulamaları rehber doğrultusunda irdeleyip, yeni yapılacak yapılara örnek teşkil edecek şekilde bir sonuca varılmasıdır.

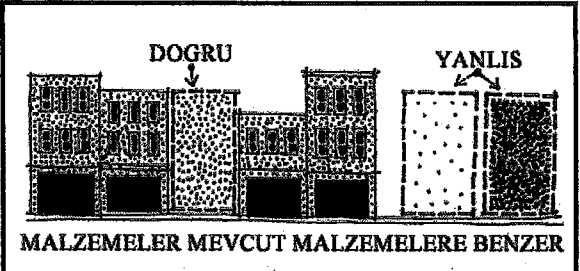
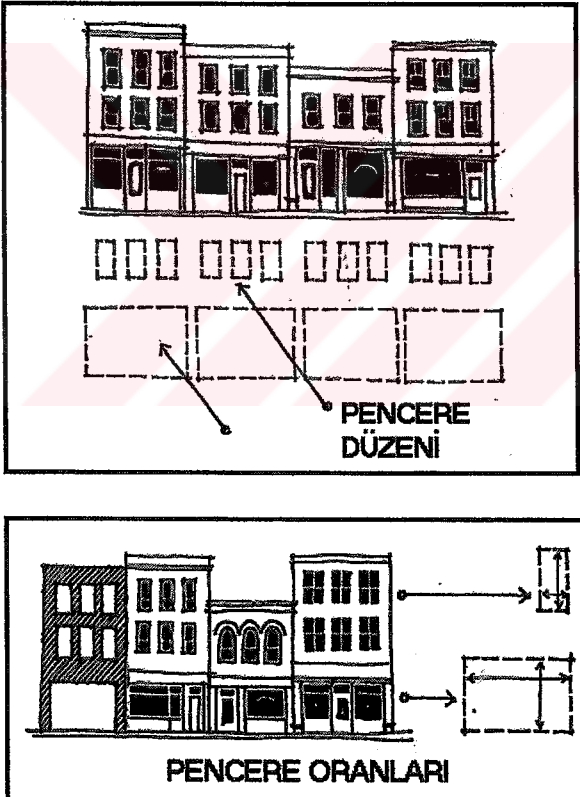
4.1.1 Çalışma için seçilen tasarım rehberin irdelenmesi

Bu rehber, infill tasarımları yükseklik, ölçek, çatı bitişleri, malzeme, renk, pencere düzenleri açısından irdelemektedir. Her bir kavram için olumlu ve olumsuz bulunan yaklaşımlar üzerinde durulmaktadır.

Çalışmada yeni İnfill tasarımlar, görsel açıdan değerlendirilmektedir. İstanbul kentinden seçilen İnfill yapılarda sadece görsellik değil yeni yapının plan özellikleri de irdelenerek, içinde yer aldığı mevcut çevrelerdeki durumu da göz önüne alınmıştır.

YÜKSEKLİK		Mevcut bina ile aynı, ondan yüksek ya da alçak olması, yeni yapının komşuları ve çevresi ile ilişkilerinde ana belirleyici olmaktadır. Yeni yapılacak çok yüksek ya da alçak bina mevcut düzen kalitesini zedelemektedir. Bu durum görsel bütünlüğü bozmakta tarihi dokuda olumsuz bir etki yaratmaktadır.
ÖLÇEK		Yeni yapılacak binanın, mevcut yapılarla olan ölçeği tasarım kriterleri açısından önemli rol oynamaktadır. Ölçek oranları tarihi bina ile benzer nitelikte olan infill yapıların; görsel açıdan nitelikli olarak değerlendirilmektedir. Parsel genişliği az olsa bile, yüksekliği ile eni arasındaki oran tarihi bina ile benzer olan yeni yapılar yapı düzeninin kalitesini olumsuz yönde etkilemez.

ÇATI BİTİŞLERİ		Çatı şekillerinin farklılıkları, saçak süsleri, kalınlıkları da değerlendirme kriterlerini oluşturmaktadır. Yeni binanın çatı ve saçak formu komşu yapıların çatı ve saçak formlarıyla benzer olmalıdır. Tarihi yapının düz olarak biten çatı bitişine, farklı formlardaki çatı bitişlerini uygulamak görsel açıdan olumsuz bir durum yaratmaktadır. Tarihi binadaki çatı süslemeleri, çatı şeklinin farklılığına uygun formlarda oluşturulacak yeni yapılar düzensiz bir görüntü yaratmayacaktır
KULLANILAN MALZEME		Kullanılan malzeme mevcut binalardaki malzemelerle benzer nitelikte olmalıdır. Mevcut tarihi binalarda kullanılan malzemeler geleneksel yapı malzemeleridir. Yeni yapılarda kullanılacak olanlar ise bu malzemelere benzer nitelikte ama taklidi olmamalıdır. Çağdaş malzemelerin yeni yapılarda uygulanmış olması, bitişindeki tarihi yapının görsel niteliğine zarar verebilir.

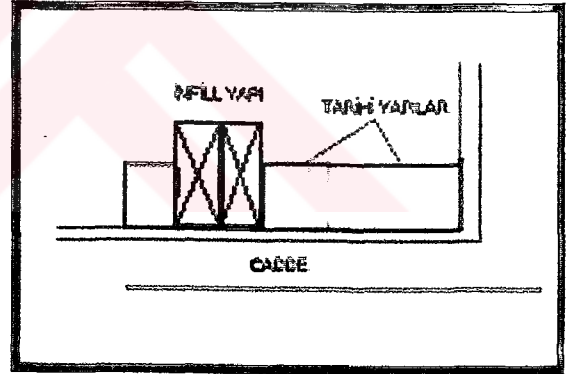
RENK	 MALZEMELER MEVCUT MALZEMELERE BENZER	Tarihi binalardaki mevcut renk ve doku özelliklerine, yeni binalarda kullanılacak malzemelerin renk ve doku karakterine benzer olması gerekirken farklı nitelikte malzemelerin renk ve doku karakteri cephelerin bütünlüğü açısından uyumsuz bir etki yaratacaktır.
PENCERE DÜZENLERİ	 PENCERE DÜZENİ PENCERE ORANLARI	Tarihi binalardaki pencere düzenleri ve karakteristik ritim yeni yapılacak yapıda da göz önüne alınmalıdır. Gerek zemin katta, gerekse üst katlardaki geleneksel oranı bozan pencere boşlukları olumsuz bir durum yaratarak infill binanın çevreden soyutlanmasına sebep olacaktır.

Şekil 4.1 Çalışma için seçilen tasarım rehberi.

4.2 İstanbul Kenti Örneğinde Tarihi Çevrelerdeki İnfill Yapıların Seçilen Rehber Doğrultusunda İrdelenmesi

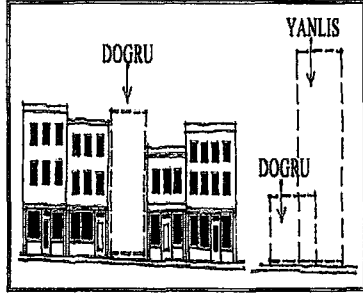
Seçilen örnekler İstanbul'un farklı bölgelerinden, ara ve köşe parsel konumlarına göre, incelenecektir. Bu örnekler, 19. yy sonu ile 20. yy başı arasındaki Neoklasik tarzındaki kagir binaların oluşturduğu çevrelerde bulunan yeni infill tasarımlar arasından seçilmiştir.

4.2.1 Ara Parselde

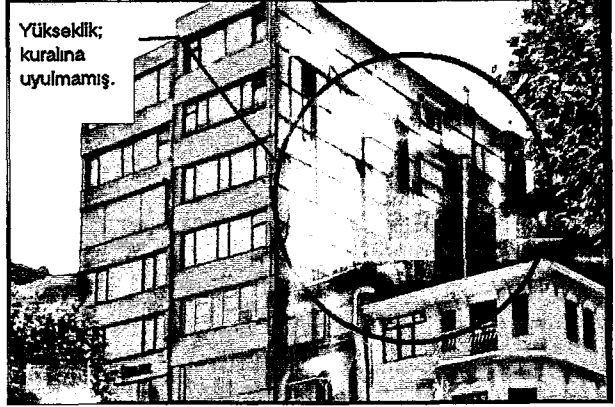

Şekil 4.2 Örnek 1, büro binası, harbiye

YÜKSEKLİK

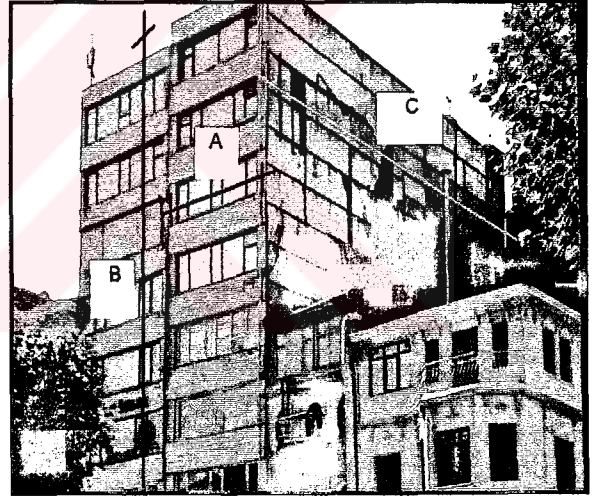
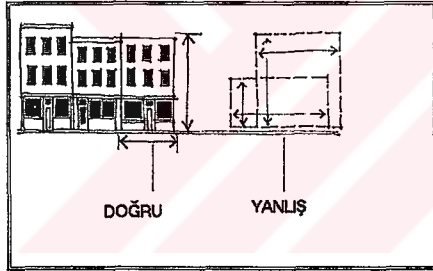

Yükseklik;
kuralına
uyulmamış.

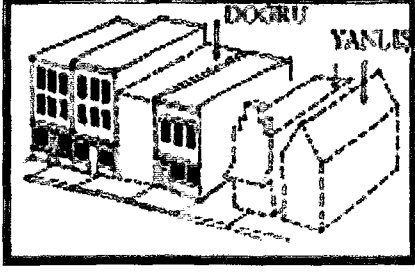
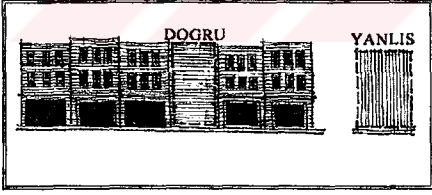

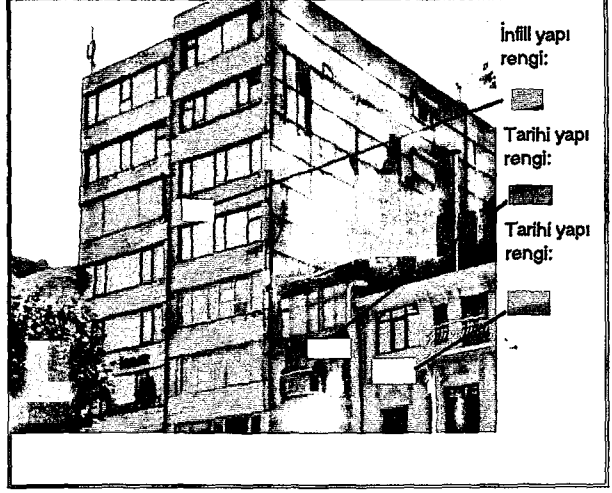
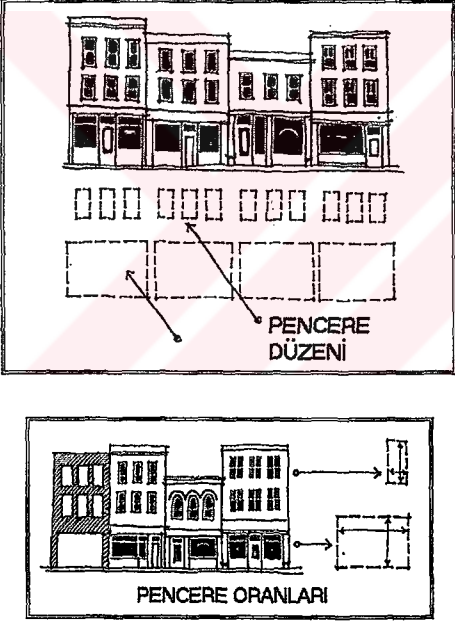
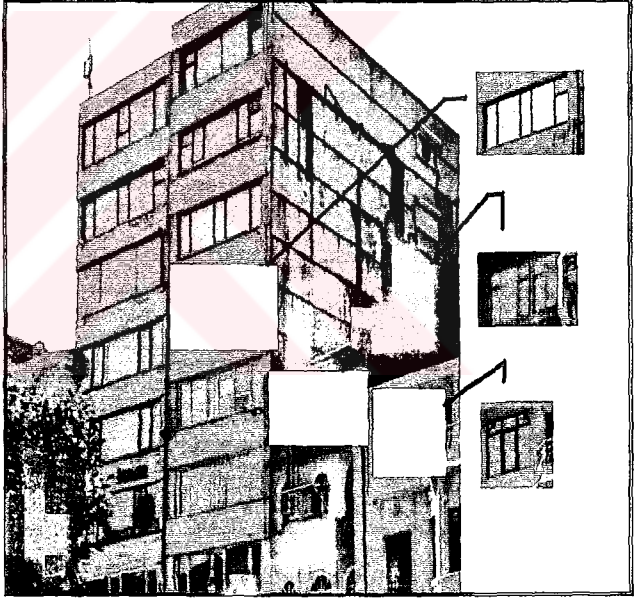
İstanbul Harbiye’de bulunan bu iki bina bitişiğindeki tarihi binalar gözardı edilerek yapılmıştır. Yeni binaların ezici yüksekliği hemen göze çarpmaktadır. Yükseklik farkının bu denli fazla olduğu infill uygulamalar görsel açıdan olumsuz bir etki yaratarak çevresel bütünlüğü bozar ve işlevleri ne olursa olsun tarihi çevreye saygılı değildir.

ÖLÇEK

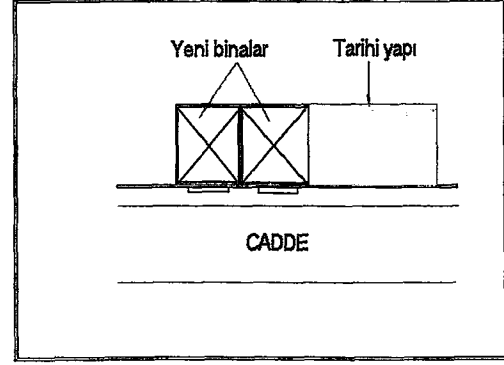

Resimde belirtilen A, B, C oranları tarihi yapılarının proporsiyon oranlarıyla uyumlu değildir. Parsel genişlikleri, bitişiğindeki tarihi yapınkine benzese de yapı bütününde düşünüldüğünde ölçek oranında belirgin bir olumsuzluk göze çarpmaktadır.

ÇATI BİTİŞLERİ		
İnfill yapının çatı bitişi, tarihi yapıların çatı bitişlerine göre belirgin bir olumsuzluk göstermese de bilinçli olarak yapıldığı kesin olarak bilinmemektedir.		
KULLANILAN MALZEME		
İnfill yapıda kullanılan malzemenin uyumsuzluğu ve tarihi yapılara verdiği olumsuz etki belirgin olarak göze çarpmaktadır.		

RENK		
Resimdeki İnfill yapıda kullanılan renk ve doku özellikleri, tarihi binaların renk ve doku özelliklerine göre uyumlu değildir. Rengin infill yapılarının görsel etkilerinde önemi çok fazladır ve bu yapı nötr bir renkle boyandığı halde kullanılan renk kötü bir etki yaratmıştır.		
PENCERE DÜZENLERİ		
Yapının pencere boyutları hemen bitişiğindeki tarihi yapıyla benzerlik gösterse de, ritmik olarak pencerelerin devamlılığının sağlanamaması tamamen olumsuz bir etki yaratmıştır. Pencere düzenlerinin tarihi yapının pencere düzeniyle uyumlu olması görsel çevre kalitesinde önemli ölçüde olumlu izlenimler bırakır.		

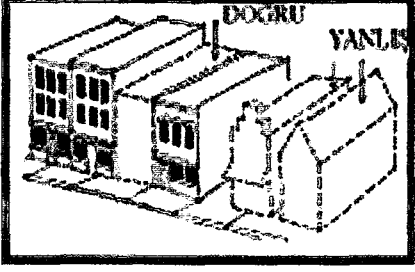
Şekil 4.3 Örnek 1'in seçilen rehberine göre incelenmesi.

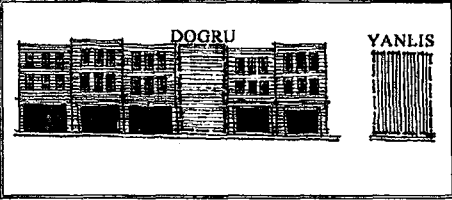
Şekil 4.4 Örnek 2, apartman, Nişantaşı.

YÜKSEKLİK		
ÖLÇEK		

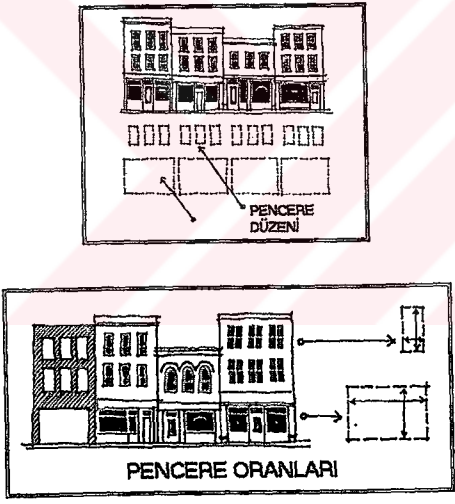
Ölçek oranları, bu İnfill yapıda doğru olarak kullanılmıştır. Parsel genişliklerinin benzer olması olumlu bir yaklaşımdır. Cephelerin ölçe oranlarında herhangi bir olumsuz etki yaratılmamıştır.

ÇATI BİTİŞLERİ		
----------------	---	--

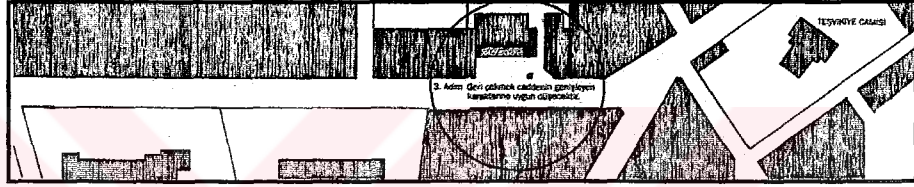
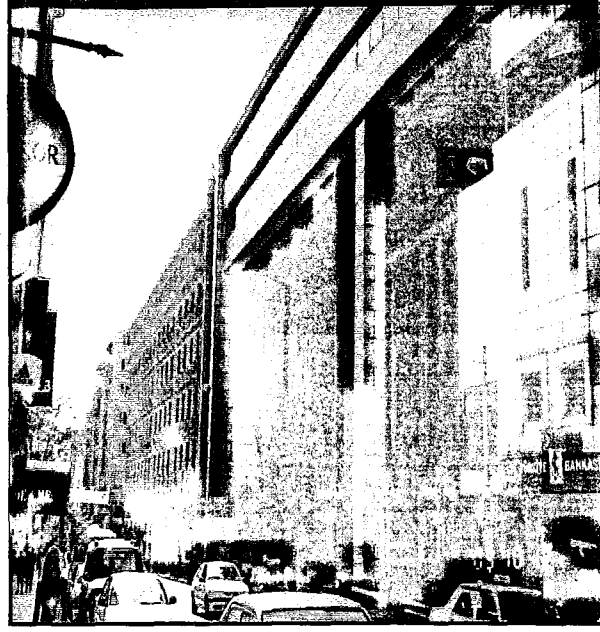
Çatı bitişleri, taklit edilmemiş ve sadelik ön planda tutulmuştur. Bu durum olumlu görsel etkiyi bozmamıştır. Hemen yanındaki tarihi binanın çatı bitişi dairesel olmasına rağmen infill binanın saçak bitişi düz olarak tasarlanmıştır. Tarihi binaya görsel açıdan zarar vermeyecek bir sadelik çatı bitişinde uygulanmıştır. Taklitten kaçınılmış ve uyum ön planda tutulmuştur.

KULLANILAN MALZEME		
--------------------	---	--

İnfill yapıda kullanılan malzemeler, yanındaki tarihi cephe malzemesiyle hem doku hem de karakter itibariyle benzer nitelikte yapılmıştır. Bu durum olumlu bir görsel etki yaratmıştır.

RENK		
Renk ve doku yönünden son derece uyumlu olan yeni yapı gözü rahatsız etmeyecek olumlu bir etki bırakıyor.		
PENCERE DÜZENLERİ		
Resimde gösterilen İnfill yapı, balkon formlarındaki taklitçi olmayan yaklaşımla göze çarpmaktadır. Aynı özen pencere boyutlarında da göze çarpmaktadır. Pencere boyutları, tarihi yapının pencere oranları dikkate alınarak yapılmıştır. Bu durum görsel açıdan olumsuzluk yaratmamıştır.		

Şekil 4.5 Örnek 2'nin seçilen rehbera göre incelenmesi.

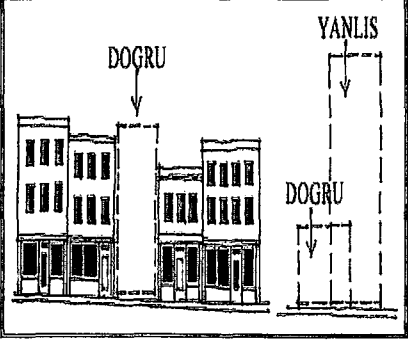

Şekil 4.6 Örnek 3, Milli Reasürans binası, Teşvikiye.

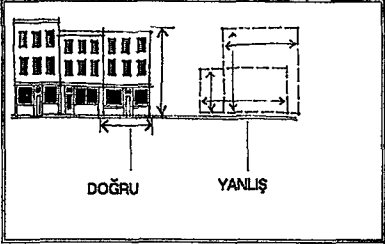
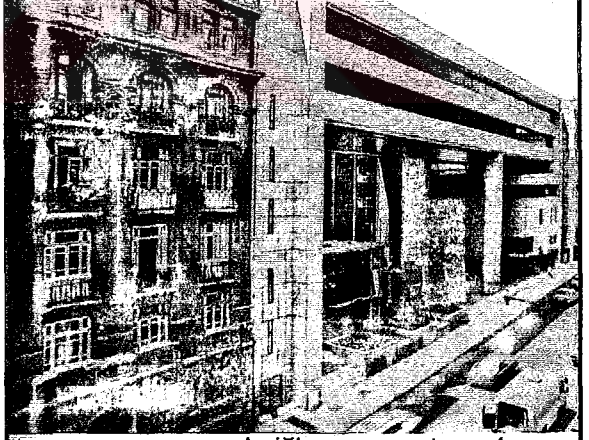
İstanbul Teşvikiye’de Teşvikiye caddesi üzerinde bulunan Milli Reasürans T.A.Ş. kompleksi, Teşvikiye ve Emlak caddeleri arasında 100 m. Derinlikte uzanan, iki caddeye cephe veren bir parsel üzerinde uygulanmıştır. Parselin Teşvikiye caddesindeki cephe genişliği 54 m dir.

Tarihi binalara sahip olan bu seçkin şehir bölgesinde çevre ile uyumlu, Milli Reasürans T.A.Ş. kimliğine yaraşır bir bina yapmak hedeflenmiş. Tarihi Maçka palas yapısının zemin katının dört kat üzerindeki silmesi devam ettirilmiş, Maçka palasın ağır yığma dolu kitlesine silme kotunun altında bırakılan boşlukla cevap verilmiştir. Geçmiş ile bugün, tarihselle çağdaş olan iki devir yanyana getirilmiştir. Üst yönetim bölümü, eyvanın üstünde iki köprü katında, yol hizasındadır. Maçka palas silme kotu ve gabarisi bu bölümün alt ve üst çizgisini belirlemiştir. Böylece çevrenin yatay hatlarında süreklilik sağlanmıştır. Yanındaki ve çevresindeki taş cephelerin yanında, kompleksin büyük duvar yüzeylerindeki bej granit plakalar, belirgin söveler, doğrama yüzeylerindeki fümecam, metalik parlaklığa sahip tesisat kapakları ile aranan yüksek teknolojiye dayalı süsten arınmış, rafine ve ciddi ifade, çiçek çanaklarından yükselen ağaçlar, terastan sarkan yeşilliklerle renklendirilmeye çalışılmıştır. Cephelerde kullanılan sakin dil, hemen yanı başındaki Maçka palas’tan arada oluşturulan düşey şaft ile kopartılırken onun yataydaki hatlarının izlenmesi; şehrin gri renginin ve

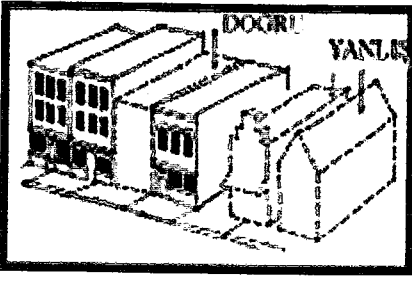
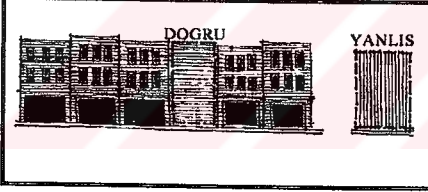
tonunun alınarak bunun parlak malzemeyle tekrar kullanılışı ilişkiyi başarılı kılan özelliklerdir. Milli Reasürans binasının bulunduğu cadde üzerinde Cumhuriyet döneminin ilk önemli yapılarının bazıları yer almaktadır.

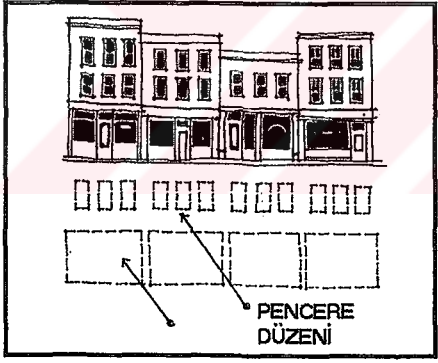
YÜKSEKLİK		 YÜKSEKLİK KURALINA UYULMUŞ, GABARİLER DİKKATE ALINMIŞTIR.
-----------	---	---

Hemen yanındaki Tarihi Maçka palas binasının yüksekliğini aşmayan bir yaklaşım, tasarımın ana çıkış noktalarından biri olmuştur. Bu durum, görsel etkiyi bozmamış ve oturmuş düzen kalitesini olumsuz etkilememiştir.

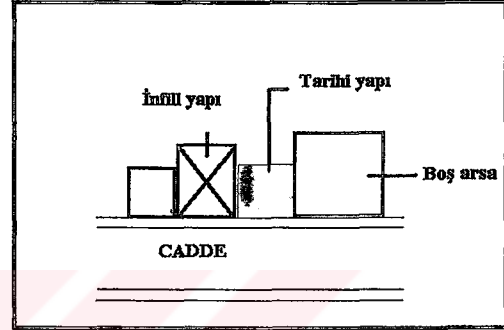
ÖLÇEK		 YAPININ PARSEL GENİŞLİĞİNE UYGUN BİR ŞEKİLDE YAPILMASI, CADDEDEKİ ÖLÇEK RİTMİNİ BOZMAMIŞTIR
-------	---	---

Ölçek oranlarındaki uyum , yapının alt düzlemin boşaltılarak meydan oluşturulma düşüncesi, Maçka palas'ın ağır tarihsel proporsiyonunu görsel açıdan hafifletmiş ve cadde üzerinde kütleli olarak uyumlu bir etki yaratmıştır.

ÇATI BİTİŞLERİ		ÇATI BİTİŞLERİND EKI DÜZ VE SADELİK TARİHİ BİNAYI ARKA PLANA İTMEYİŞTİR.
İnfill yapının çatı bitişindeki iddiasız ve sade görünüm son derece uyumludur. Bu durum görsel açıdan olumlu bir izlenim yaratmaktadır.		
KULLANILAN MALZEME		KULLANILAN MALZEME TARİHİ YAPININ DOKUSUNA UYGUN NİTELİKTEDİR.
Yanındaki ve çevresindeki taş cephelerin yanında, kompleksin büyük duvar yüzeylerindeki bej granit plakalar, belirgin söveler, doğrama yüzeylerindeki fümecam, metalik parlaklığa sahip tesisat kapakları ile aranan yüksek teknolojiye dayalı süsten arınmış, rafine ve ciddi ifade, çiçek çanaklarından yükselen ağaçlar, terastan sarkan yeşilliklerle renklendirilmeye çalışılmıştır.		

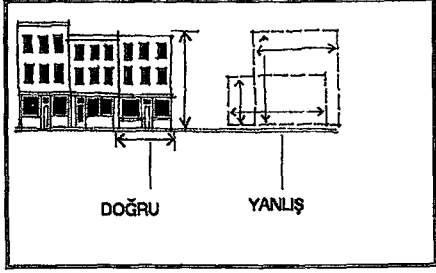
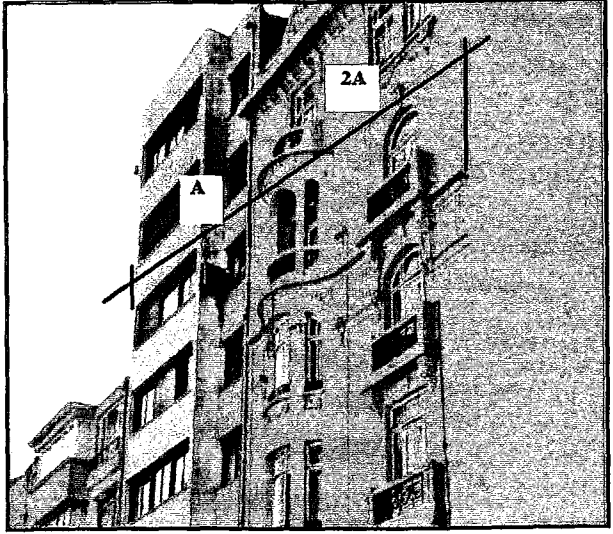
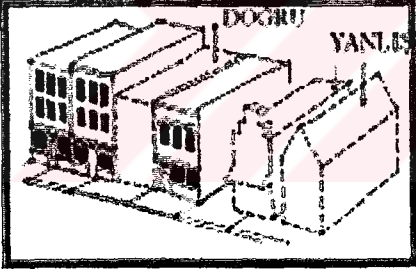
RENK		
Yapıda kullanılan renk kalitesi bitişiğindeki tarihi yapıya görsel açıdan zarar verecek nitelikte değildir. Aynı durum diğer yanındaki Maçka palas yapısı içinde geçerlidir. Burada da Maçka palas'ın ağır ve oturmuş renk düzenine baskın nitelikte bir renk uygulamasına gidilmemiştir.		
PENCERE DÜZENİ		
Cephelerde kullanılan sakin dil, hemen yanı başındaki Maçka palas'tan arada oluşturulan düşey shaft ile kopartılırken onun yataydaki hatlarının izlenmesi; şehrin gri renginin ve tonunun alınarak bunun parlak malzemeye tekrar kullanılışı ilişkiyi başarılı kılan özelliklerdir.		

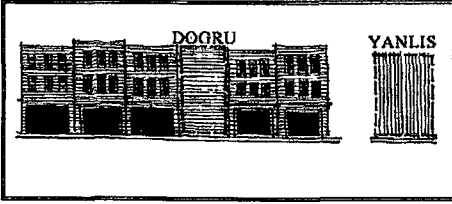
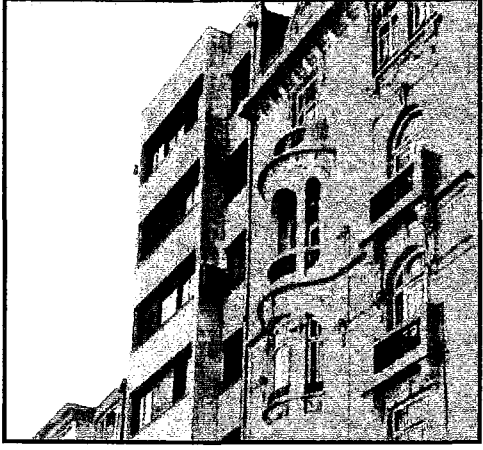
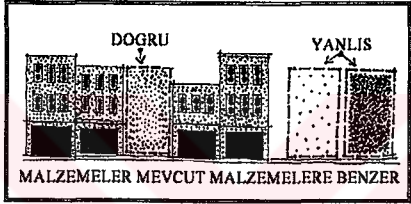
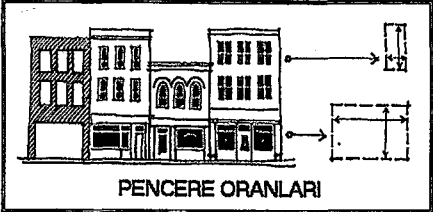
Şekil 4.7 Örnek 3'ün seçilen rehber göre incelenmesi.

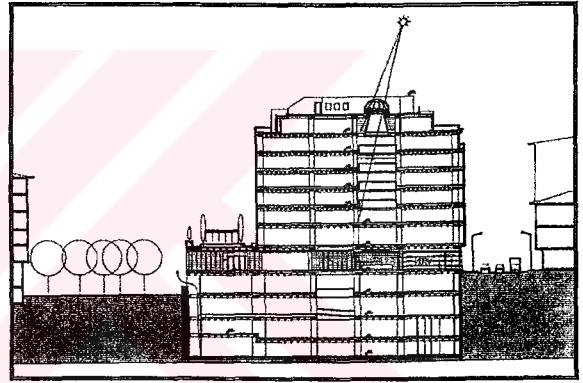
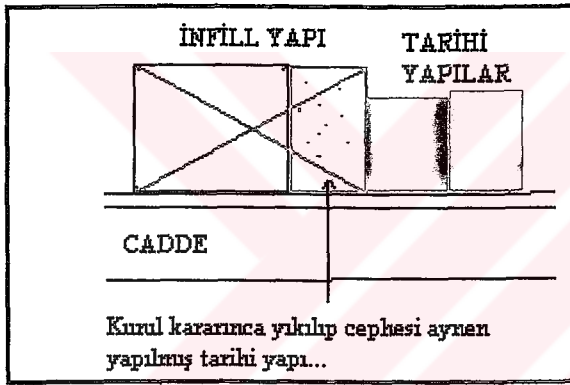
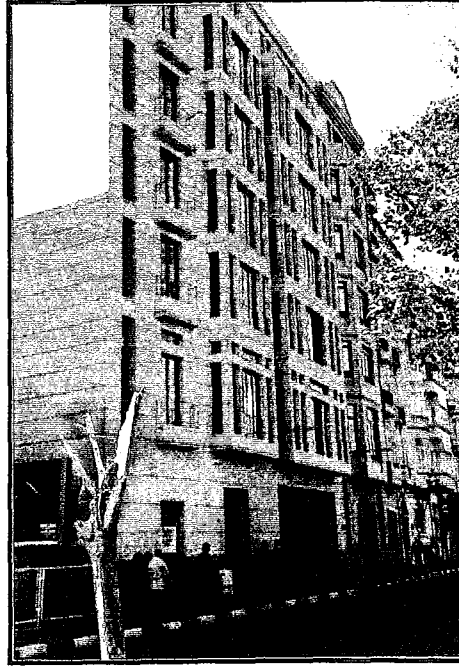
Şekil 4.8 Örnek 4, büro binası, Teşvikiye.

YÜKSEKLİK		
Resimde gösterilen İnfill yapıda, yükseklik kriteri doğru olarak kullanılmış, gabari olarak tarihi yapıyı aşmamıştır.		

ÖLÇEK		
Tarihi yapıdaki parsel genişliği, 2 A olarak belirtilirse, İnfll yapıdaki parsel genişliğinin A olduğu gözlenir. Bu durum İnfll yapının yüksekliğinin uyumunun yanında parsel genişliğinin de uyumlu olduğunu gösterir. Proporsiyondaki düzenin korunduğu gözleniyor.		
ÇATI BİTİŞLERİ		
Çatı bitişlerindeki sadelik, tarihi yapıyı taklit etmemek anlayışı, olumlu bir sonuçtur. Tarihi yapının süslü saçak düzeni ortaya çıkmıştır.		

KULLANILAN MALZEME		
RENK		
PENCERE DÜZENİ		 İnfill yapı Tarihi yapı

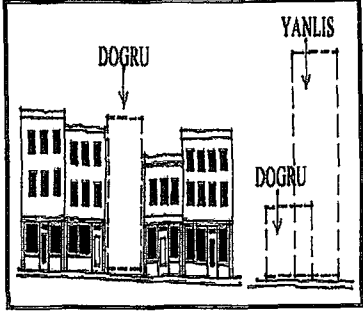
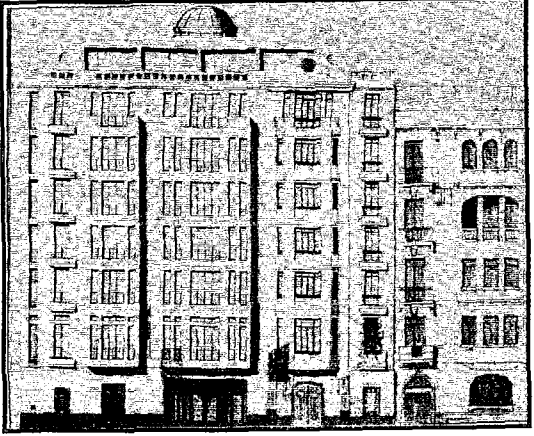
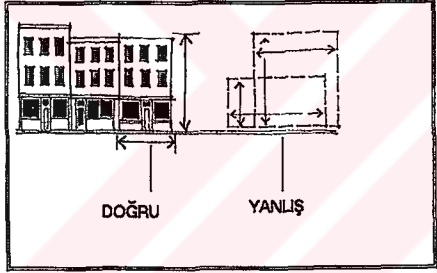
Şekil 4.9 Örnek 4'ün seçilen rehberine göre incelenmesi.

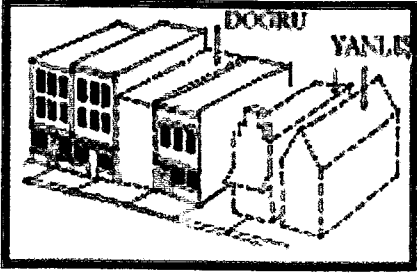
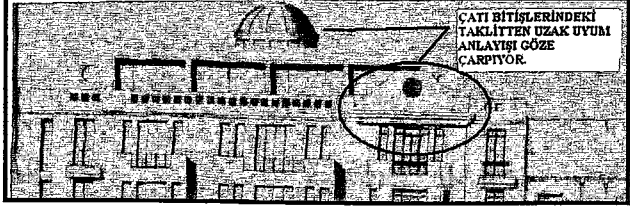
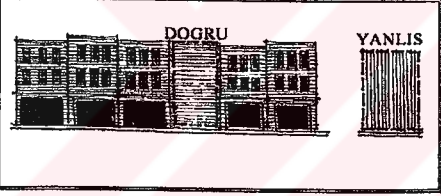
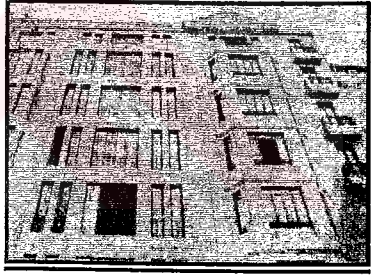
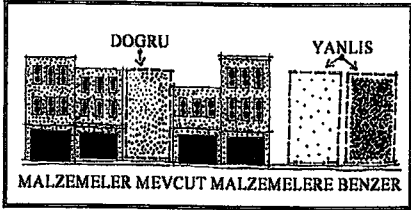
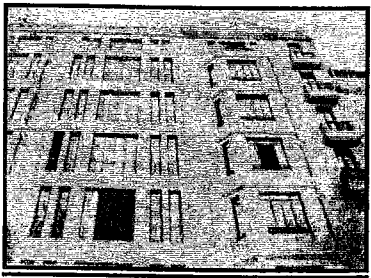

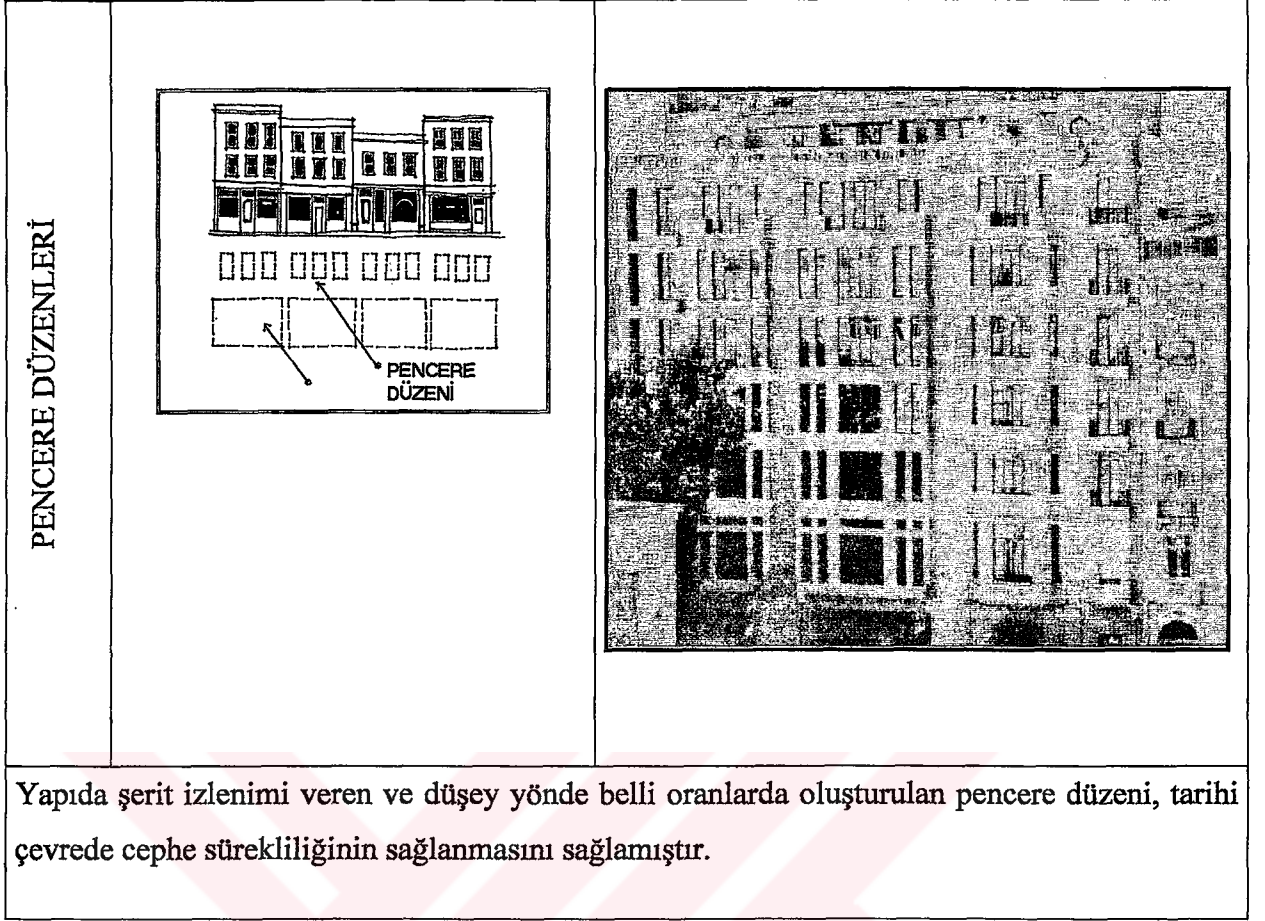
Şekil 4.10 Örnek 5, Sabah-ATV binası, Teşvikiye.

İstanbul'un Teşvikiye semtinde bulunan bu yapı, kargir yapıların fazla sayıda olduğu tarihi bir bölgede yer almaktadır. Kendi tasarımı için yapının Mimarı Mehmet Konuralp şöyle diyor:

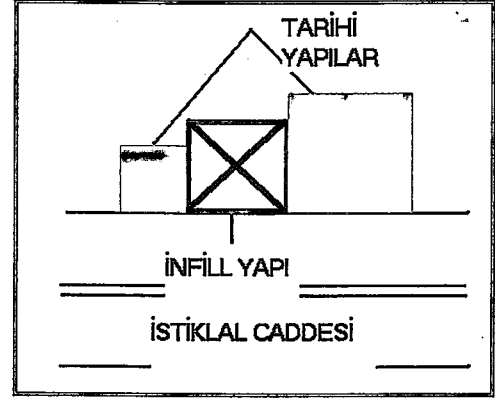
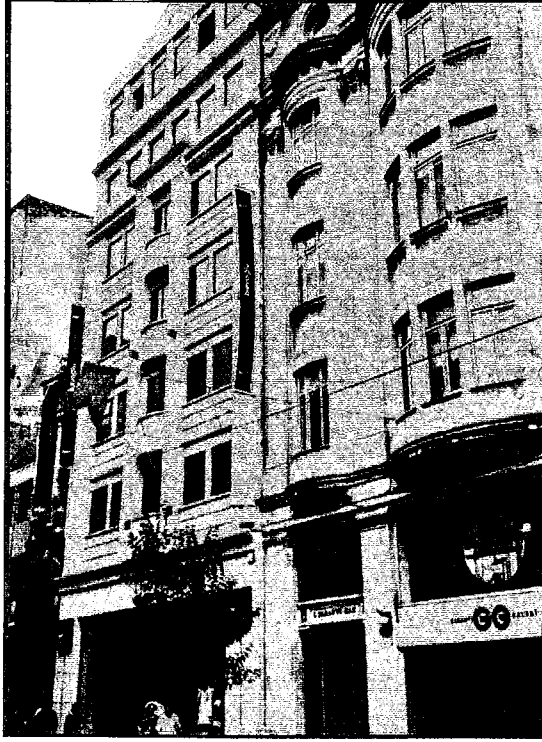
Sokak Mimarisi belli yönlendiricileri ile bütün olarak düşünülür. Ben İnfill bina(lar) yaparak caddenin oluşmuş ölçek-doku-görüntüm değerlerini, esas olan doku yenilemesi yaptım [2] Sabah-ATV binası, yıkılan üç tarihi binanın yerine yapılmıştır. Ancak Nişantaşı yönündeki ilk yapı "orijinal haline uygun olarak eski cephenin özelliklerinin korunması" koşuluyla yıkılıp yapılmıştır (Akın ve Batur, 2003).

YÜKSEKLİK		
Yapıda yükseklik kuralına dikkat edilmiş, bulunduğu çevrede tarihi yapıların bitiş kotları aşılmamıştır.		
ÖLÇEK		
İnfill yapı cadde üzerindeki tarihi yapıların ölçek ritmini bozmamıştır. Böylece bina, çevresiyle bütünleşen bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır.		

ÇATI BİTİŞLERİ		
KULLANILAN MALZEME		
RENK		
Yapıda kullanılan renk; tarihi yapıların renk düzenini bozmamıştır. Çağdaş bir dili, renk ve doku farklılıklarıyla birleştirilerek bir bütünlük yaratılmıştır.		

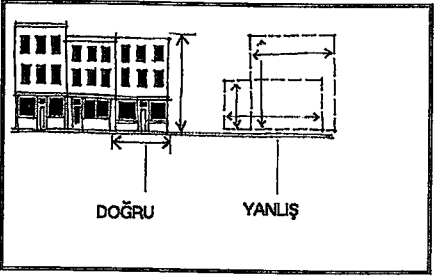
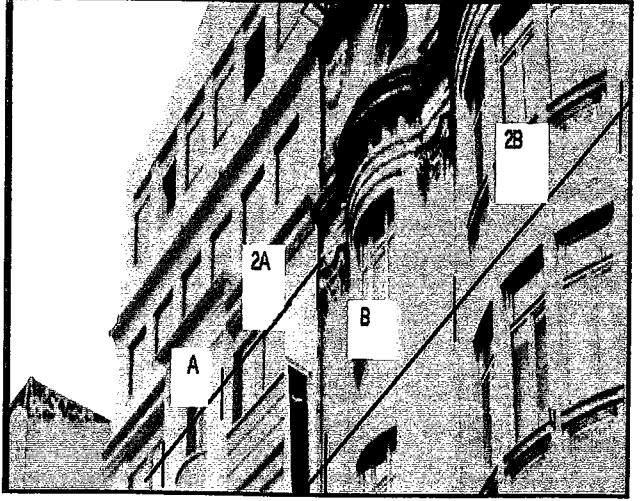
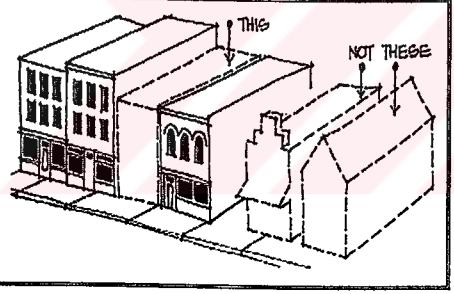

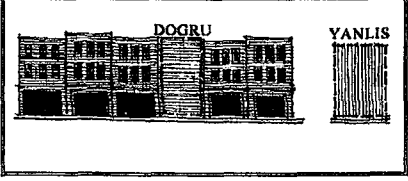
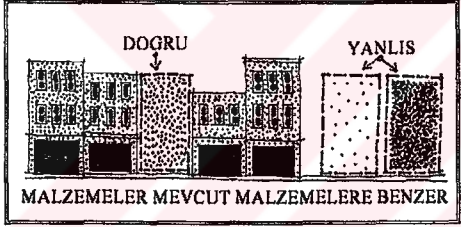
Şekil 4.11 Örnek 5'in seçilen rehber doğrultusunda incelenmesi.

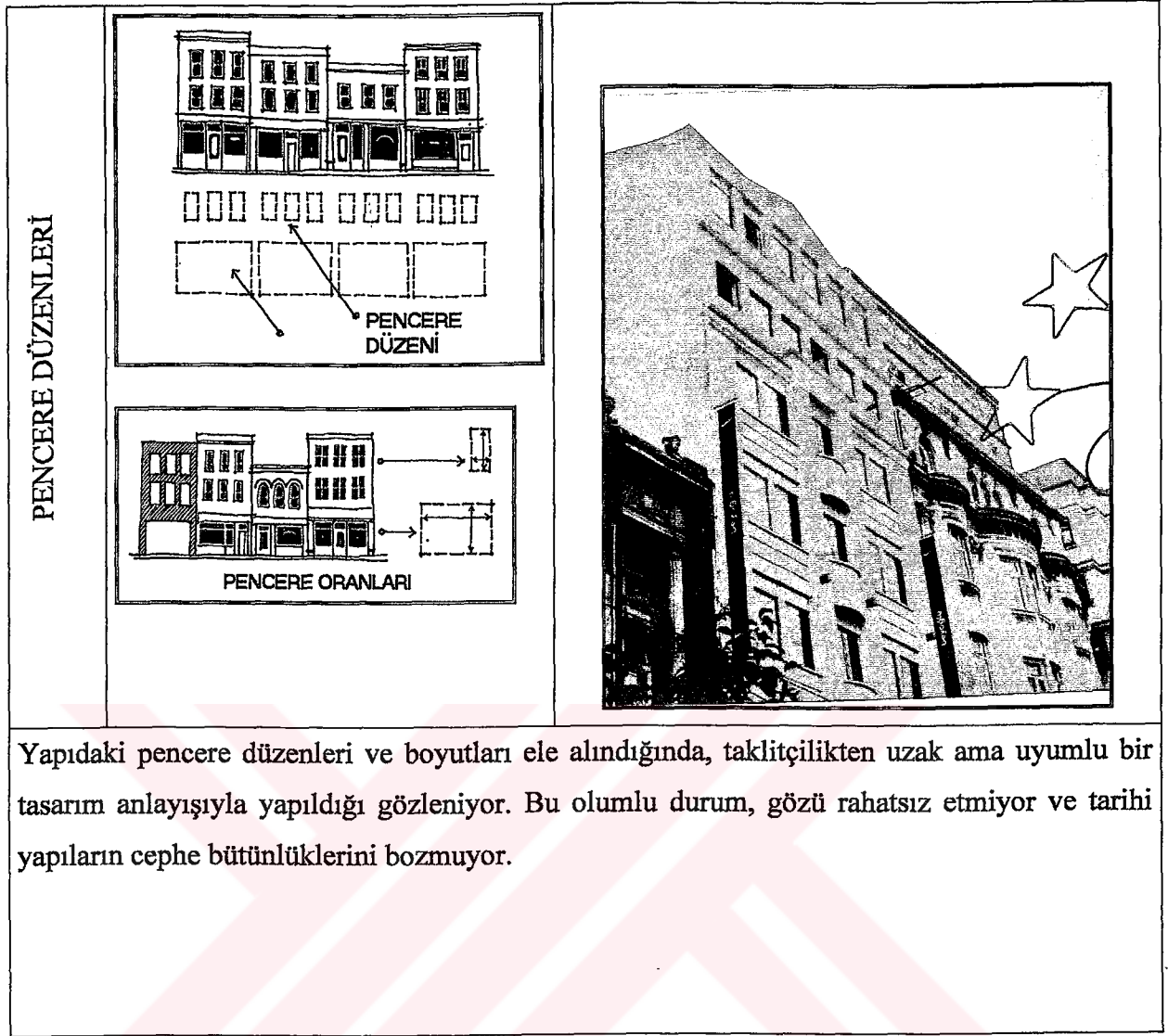

Şekil 4.12 Örnek 6, büro binası, Beyoğlu.

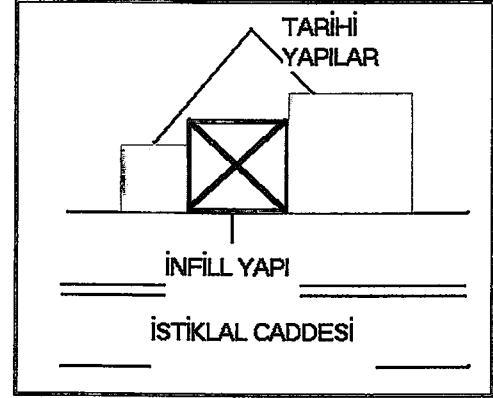
YÜKSEKLİK		
Yapıdaki kat kornişlerinin devamlılığı ve gabarisinin, tarihi yapıya zarar vermeyecek şekilde yükselişi görsel etkiyi zayıflatmamıştır.		

ÖLÇEK		
Yapının dışa çıkmasının genişlik ölçüsü ile diğer kısmı arasındaki matematiksel oranlama, hemen yanındaki tarihi yapının cephesinde de göze çarpmaktadır. Bu oranlamanın birbirine olan uyumu cephe bütünlüğünün korunması için olumlu bir uygulamadır.		
ÇATI BİTİŞLERİ		
Yapının üçgen formulu bir çatı alınıyla bitmiş olması yanındaki tarihi yapıyla uyumsuz bir izlenim yaratmıştır.		

KULLANILAN MALZEME		 CEPHEDE KULLANILAN MALZEME VE DOKU TARİHİ YAPIYA UYGUNDUR.
Yapının cephesindeki doku sadeliği ve cephede kullanılan malzemenin nötr etkisi görsel açıdan olumlu olarak nitelendirilebilir.		
RENK	 MALZEMELER MEVCUT MALZEMELERE BENZER	 İKİ BİNA ARASINDAKİ RENK UYUMU HEMEN GÖZE ÇARPIYOR.
Tarihi yapı ile İnfill yapı arasındaki renk uyumu, tarihi çevrenin karakteristik renk düzenini bozmamış ve olumsuzluk yaratmamıştır.		

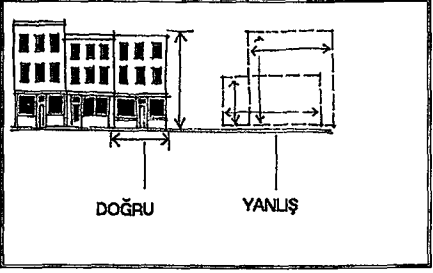
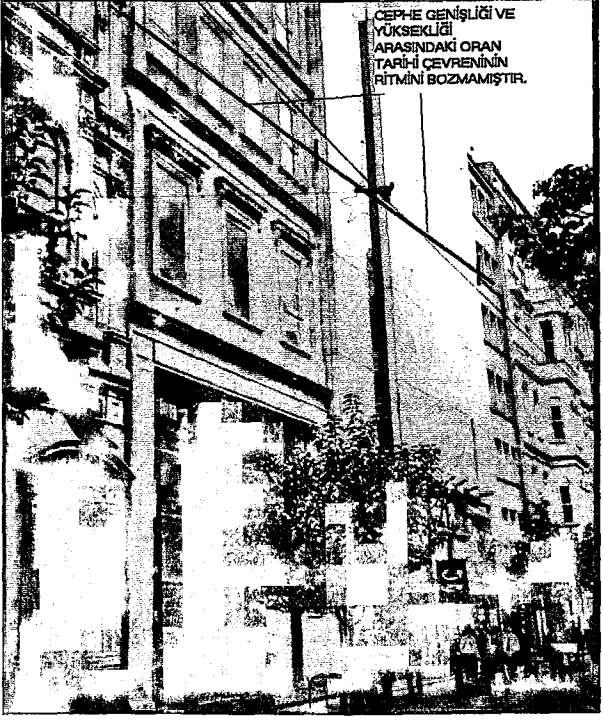
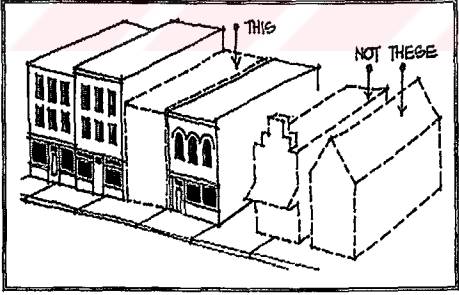

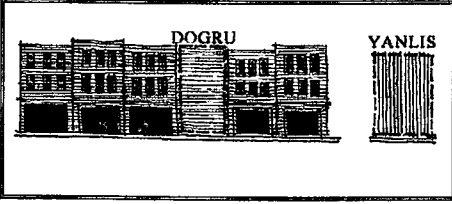
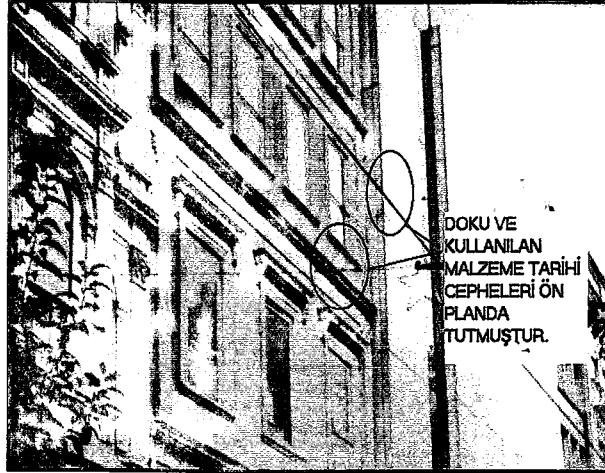
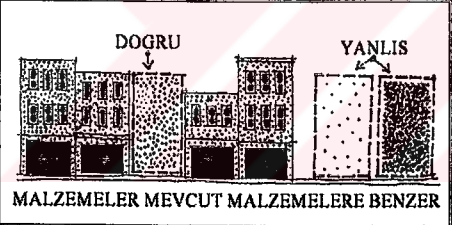
Şekil 4.13 Örnek 6'nın seçilen rehber doğrultusunda incelenmesi.

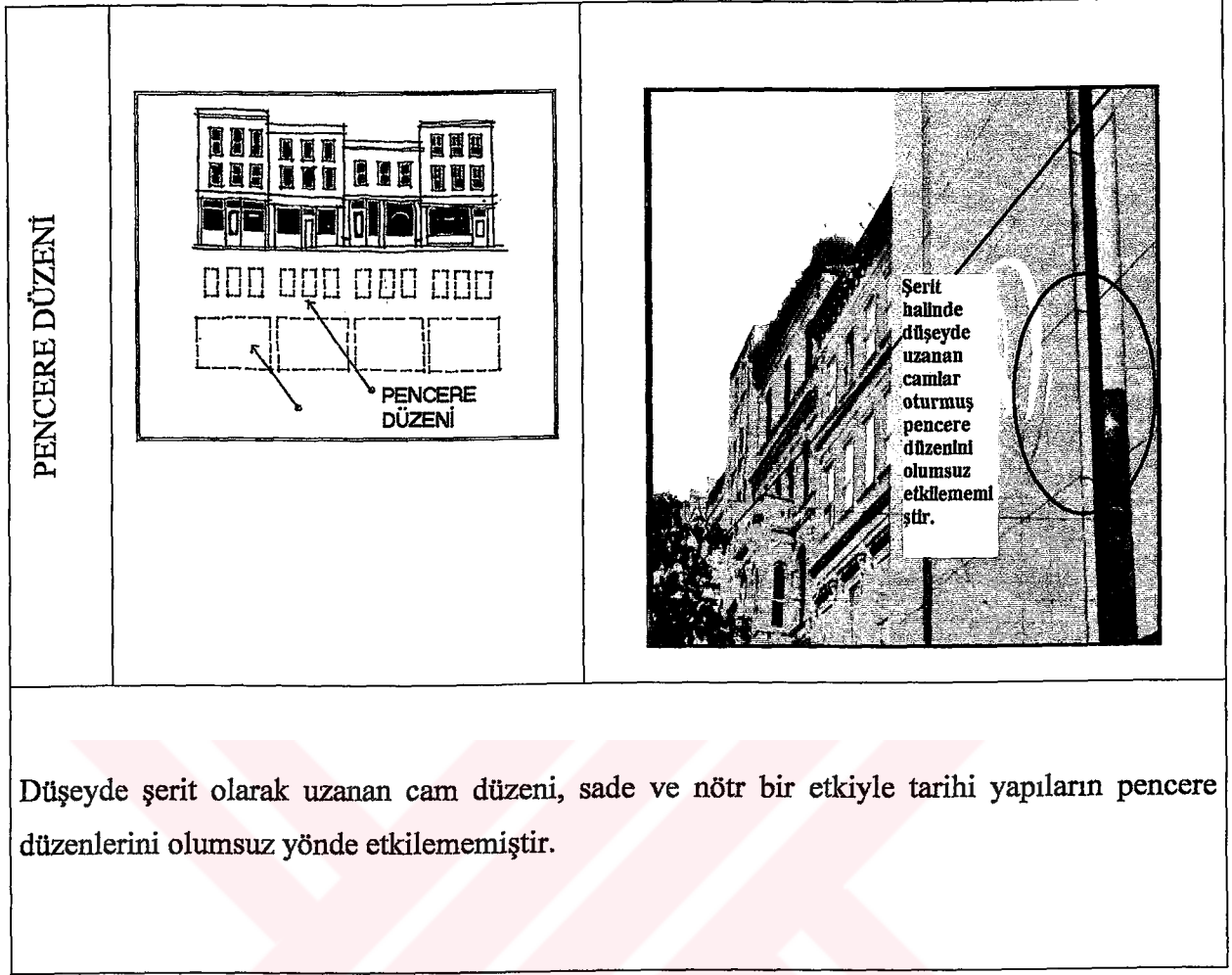

Şekil 4.14 Örnek 7, Vakko binası, Beyoğlu.

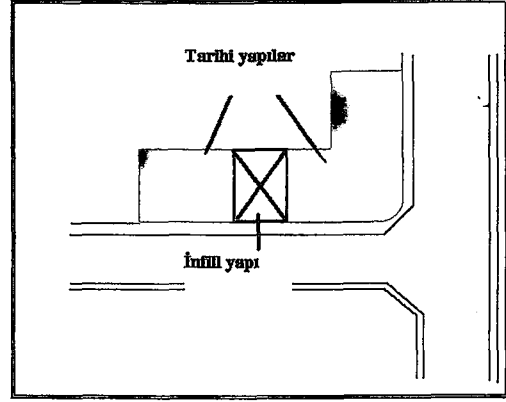
YÜKSEKLİK		
Her iki tarihi binanın yükseklikleri dikkate alınarak tasarlanmıştır.		

ÖLÇEK		
Cephe genişliği ve yüksekliği arasındaki oran, tarihi yapıların ölçek oranlarını olumsuz olarak etkilememiş ve mevcut cephelerin karakteristik ritmini bozmamıştır.		
ÇATI BİTİŞLERİ		
Çatı bitişindeki sadelik, tarihi yapılara ezici bir etki değildir.		

KULLANILAN MALZEME		
Cephede kullanılan malzemelerle masiflik ve sadelik ön planda tutulmuştur. Temiz ve pürüzsüz yüzeyinde bütün olarak algılanan yırtık cam yüzeyler mevcuttur. Tamamen farklı doluluk boşluk oranları ve temiz sağır yüzeyler kendi içinde belirli bir denge yaratmıştır. Bütününde ise hemen yanındaki tarihi yapıların cephelerine nötr bir etki yaratarak tarihi cepheleri ön plana çıkarmıştır.		
RENK		
Tüm cephede kullanılan gri ton, mevcut tarihi yapıların renk düzenini bozmamış ve nötr bir etki yaratmıştır.		

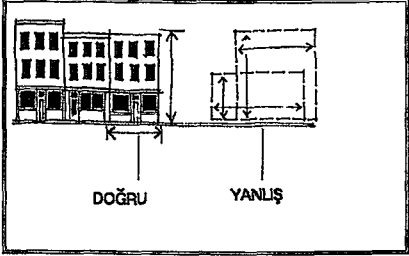
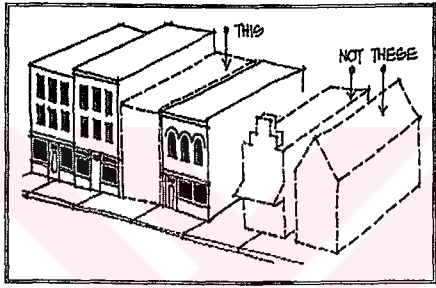
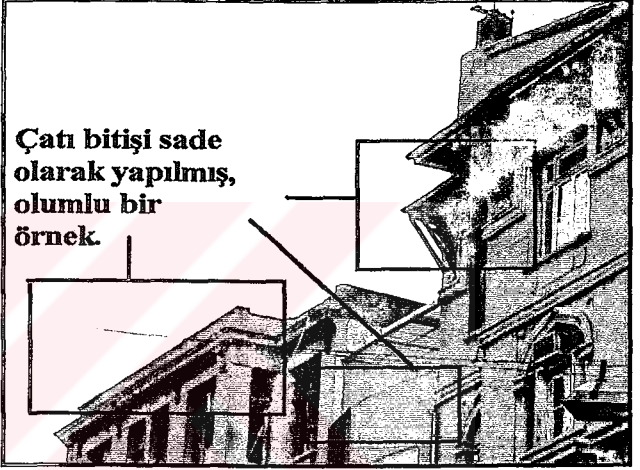
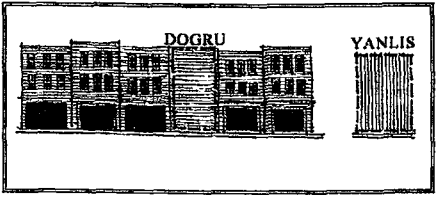

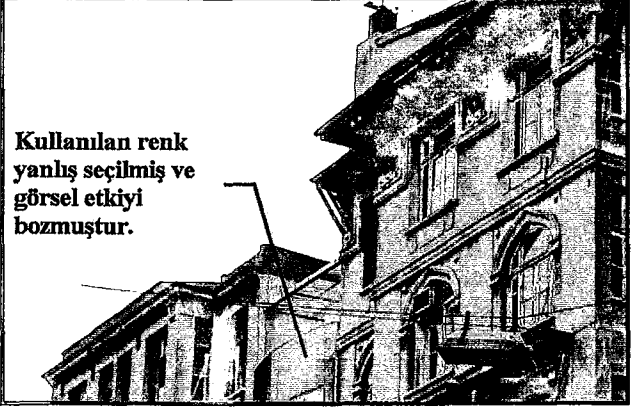
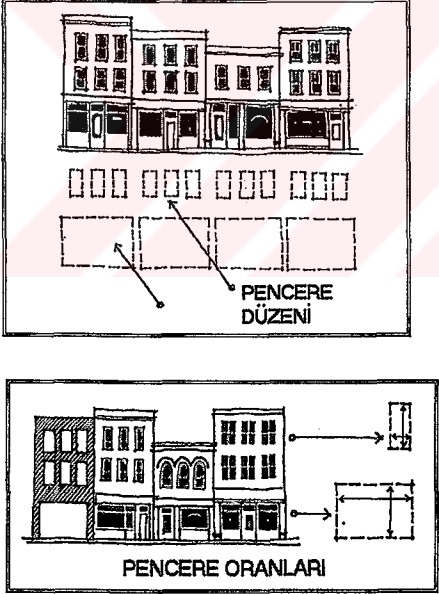
Şekil 4.15 Örnek 7'nin seçilen rehber doğrultusunda incelenmesi.

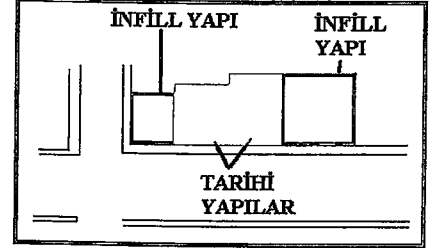
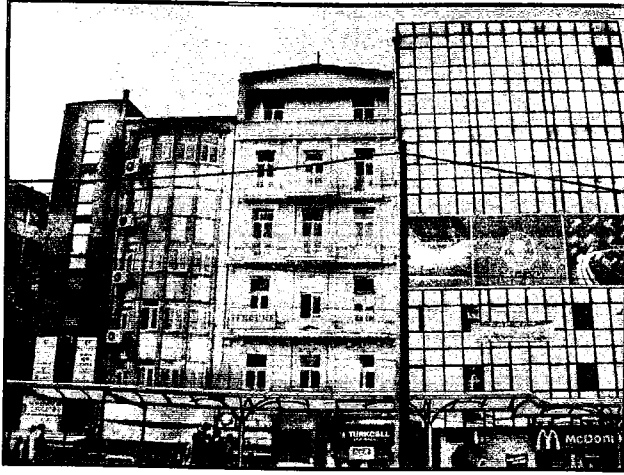
Şekil 4.16 Örnek 8, büro binası, Eminönü.

YÜKSEKLİK		
Yüksekliğin aşılmamış olması olumlu bir yaklaşımdır. Tarihi yapılar, kendisinden çok alçak veya yüksek yapıların yanında görsel açıdan olumsuz etkilenirler.		

ÖLÇEK		
ÇATI BİTİŞLERİ		
Tarihi yapıların süslü saçak formları ve çatı bitişlerine rağmen, İnfill yapının sade ve iddiasız bir bitişle tamamlanmış olması, olumsuz bir yaklaşım değildir.		
KULLANILAN MALZEME		
İnfill yapıda kullanılan malzeme, tarihi yapılar arasında nötr bir etki yaratmıştır. Çağdaş malzemelerin nitelikli olarak kullanılması, bu çevrelerin karakterlerini olumsuz olarak etkilemez.		

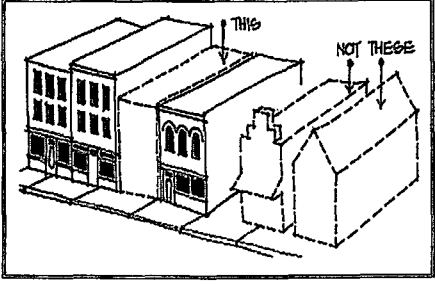
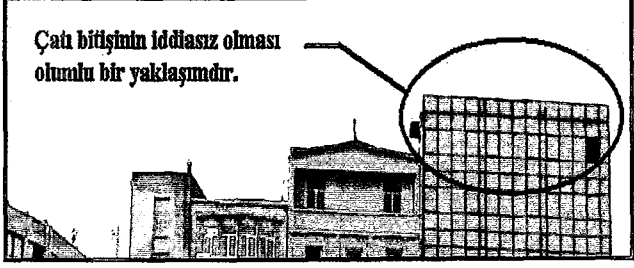
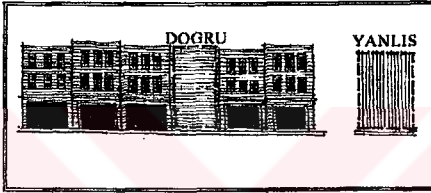
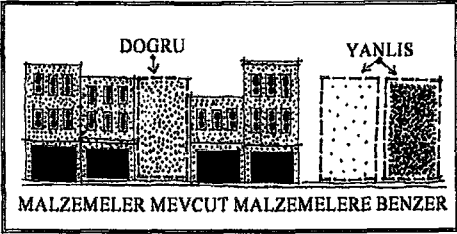
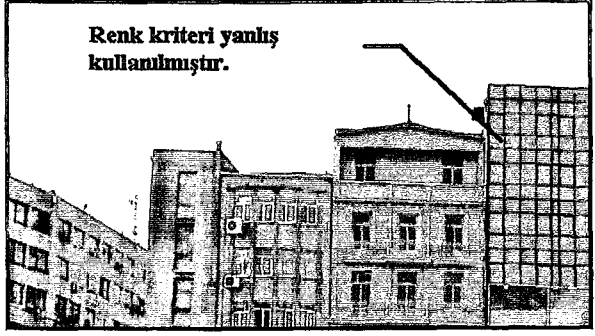
RENK		 Kullanılan renk yanlış seçilmiş ve görsel etkiyi bozmuştur.
İnfill yapıdaki renk seçimi yanlıştır. Bu durum diğer olumlu etkileri olumsuz yönde etkilemiştir. Çevrenin tarihi karakterine ters düşen bir renktir.		
PENCERE DÜZENLERİ		 Pencere boyutlarının ve pencere hizalarının tutmadığı görülüyor.
İnfill yapıda kullanılan pencere boyutları ve pencerelerin düzenlenişi, yanındaki tarihi yapıların pencere formları ve biçimlenişiyle tamamen uyumsuz olarak tasarlanmıştır. Bu durum tarihi yapıların oturmuş ve ağır karakterini olumsuz yönde etkilemiştir.		

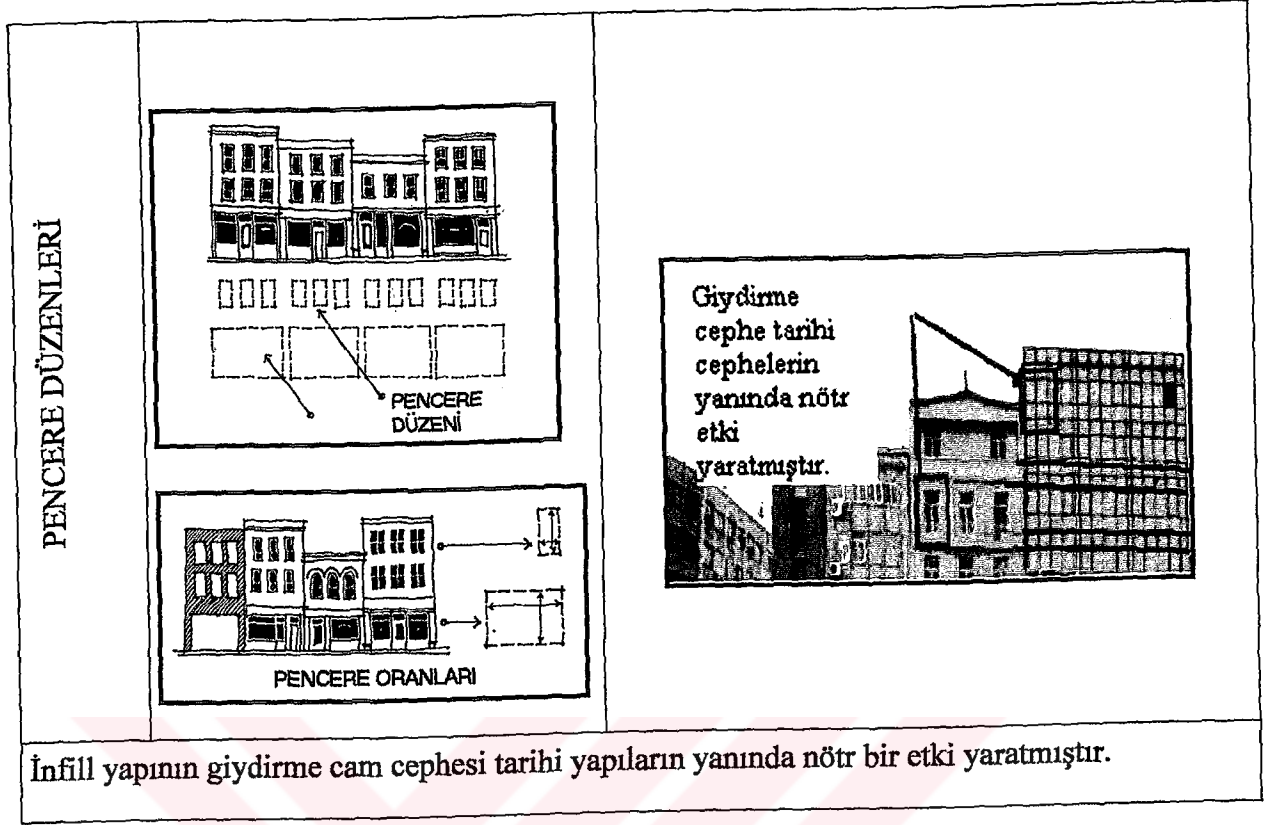
Şekil 4.16 Örnek 8'in seçilen rehbera göre incelenmesi.

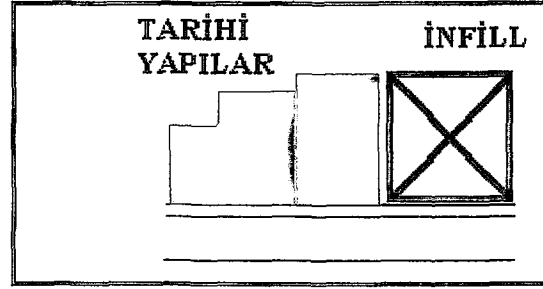
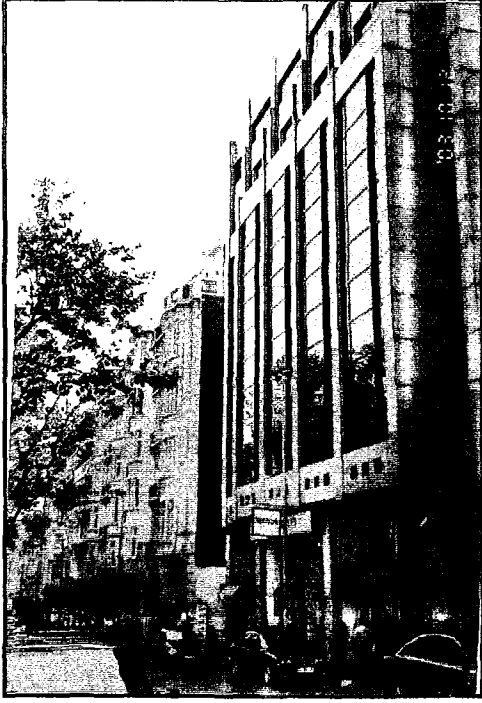
Şekil 4.17 Örnek 9, büro binası, Sirkeci.

YÜKSEKLİK		
İnfill yapının, tarihi yapıyla olan yükseklik farkı, görsel etkiyi bozacak derecede değildir. Yükseklik kriteri bu yapı için doğru uygulanmıştır.		
ÖLÇEK		
Resimde gösterilen ölçek oranları arasında matematiksel bir uyum olmasına rağmen, yeni yapının genişliğinin fazla olması, görsel bütünlüğü azda olsa olumsuz yönde etkilemektedir.		

ÇATI BİTİŞLERİ		Çatı bitişimin iddiasız olması olumlu bir yaklaşımdır.
Tarihi yapının üçgen formla biten çatı formuna karşılık, İnfill yapıdaki düz çatı görsel çevreyi rahatsız etmiyor.		
KULLANILAN MALZEME		Cam yüzeyler; nötr etki yaratmıştır.
İnfill yapının cephesini tamamen kaplayan cam yüzey, hemen yanındaki tarihi yapının özgün cephesini taklit etmekten uzak nötr bir etki yaratarak, görsel dengeyi bozmamıştır.		
RENK		Renk kriteri yanlış kullanılmıştır.
Tarihi yapıların özgün renkleriyle uyumsuz bir renk kullanılması, cam satırlar bile olsa olumsuz bir etki yaratarak görsel bütünlüğü bozmuştur.		

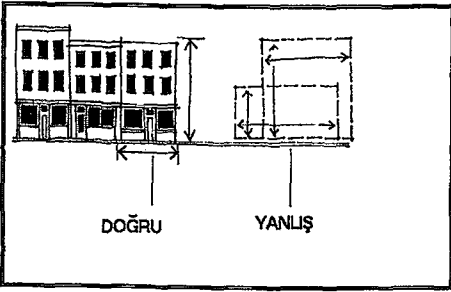
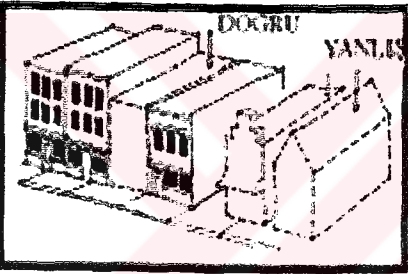
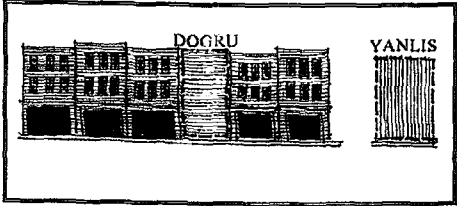
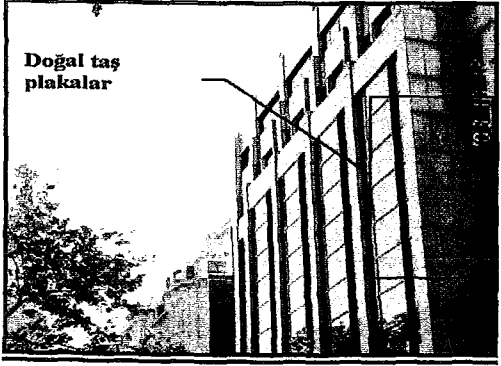

Şekil 4.18 Örnek 9'in seçilen rehberine göre incelenmesi.

Şekil 4.19 Örnek 10, Büro binası, Nişantaşı.

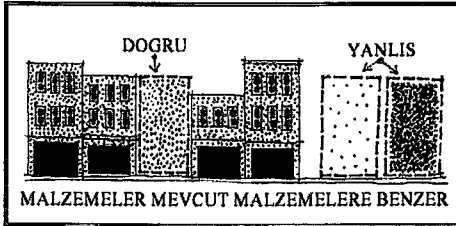
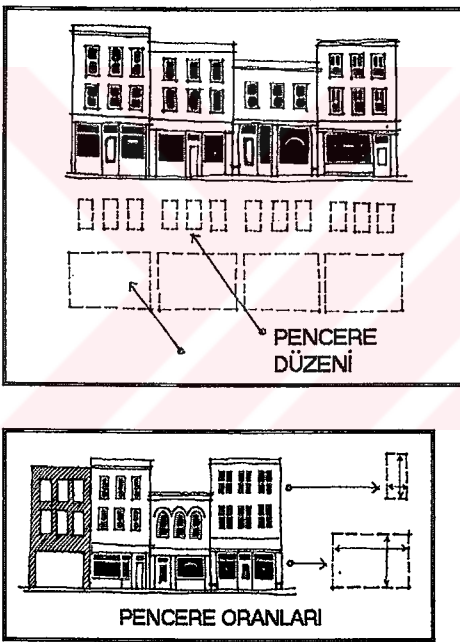
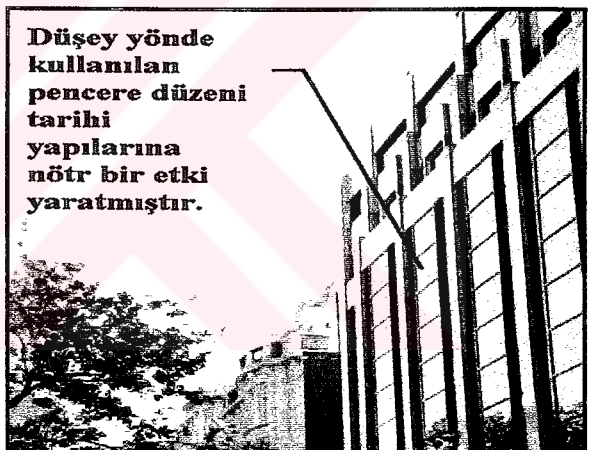

ÖLÇEK		
ÇATI BİTİŞLERİ		Mevcut çatılar taklit edilmemiştir.
KULLANILAN MALZEME		Doğal taş plakalar

İnfill yapıda, tarihi yapılarınkine benzer bir orantı uygulanmıştır. Bu uygulamayla cephe bütünlüğü korunmuştur.

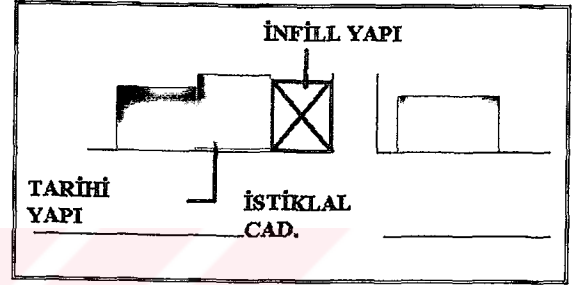
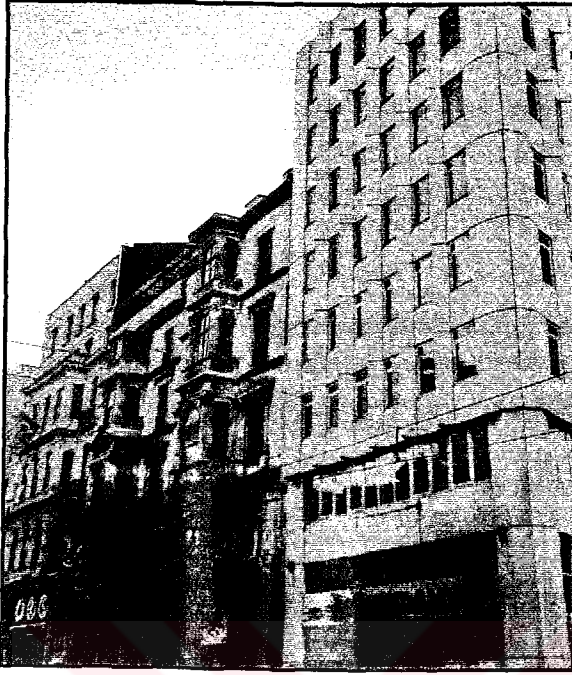
İnfill yapıda çatı formları aynen taklit edilmemiş olması olumlu bir yaklaşımdır.

Yapının cephesindeki doku sadeliği ve cephede kullanılan malzemenin nötr etkisi görsel açıdan olumlu olarak nitelendirilebilir.

RENK		
Tarihi yapı ile İnfill yapı arasındaki renk uyumu, tarihi çevrenin karakteristik renk düzenini bozmamış ve olumsuzluk yaratmamıştır.		
PENCERE DÜZENLERİ		
Yapıdaki pencere düzenleri ve boyutları ele alındığında, taklitçilikten uzak ama uyumlu bir tasarım anlayışıyla yapıldığı gözleniyor. Bu olumlu durum, gözü rahatsız etmiyor ve tarihi yapıların cephe bütünlüklerini bozmuyor.		

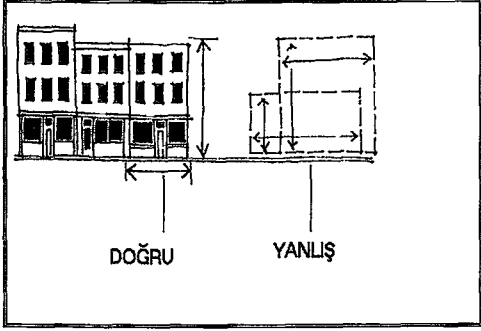
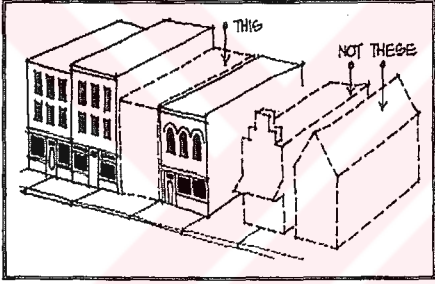
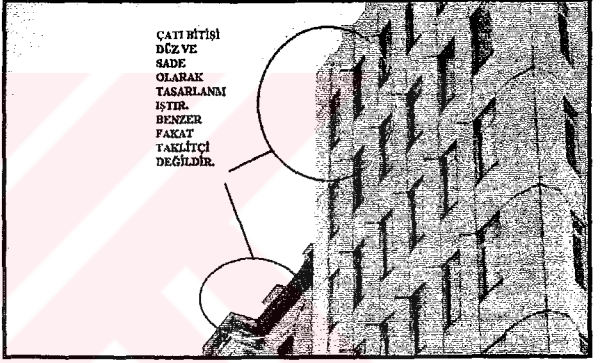
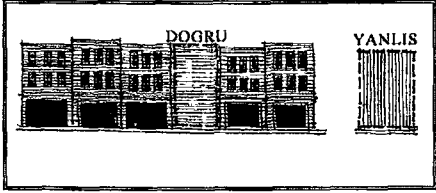
Şekil 4.20 Örnek 10'un seçilen rehberine göre incelenmesi.

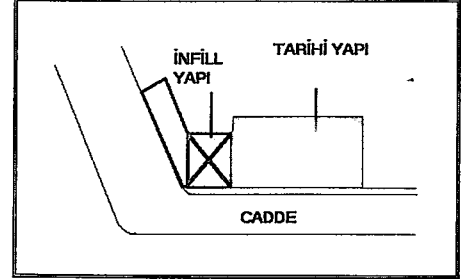
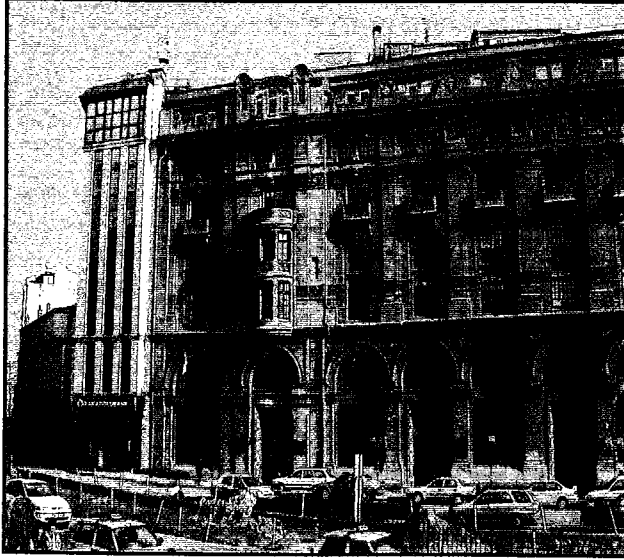
4.2.2 Köşe Parselde

Şekil 4.21 Örnek 11, Pamukbank binası, Beyoğlu.

YÜKSEKLİK		
Beyoğlu'daki bu infill yapının yüksekliği hemen yanındaki tarihi binaların yüksekliğini aşmış bir şekildedir. Bu olumsuz etki göze çarpmaktadır.		

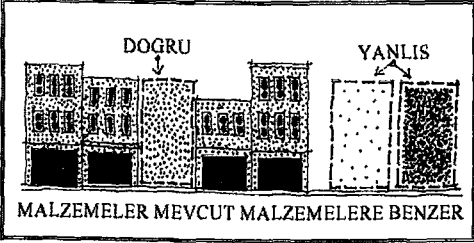
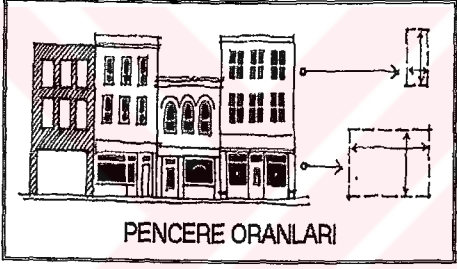
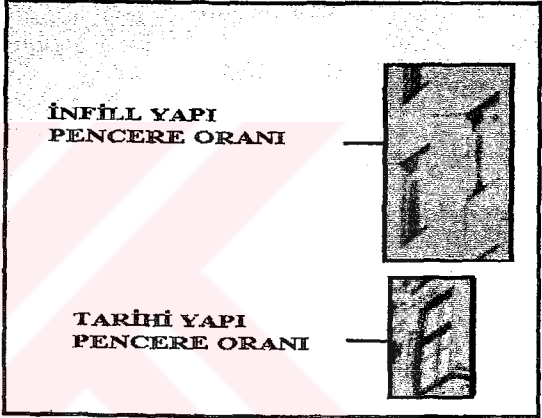
ÖLÇEK		
İnfill yapının ölçeği, bitişindeki yapıların ölçek oranlarıyla benzer niteliktedir. Yapıda yükseklik her ne kadar fazla olsa da, yapının parsel genişliği ve yüksekliği arasındaki proporsiyon oranı, tarihi binalarinkine benzer niteliktedir.		
ÇATI BİTİŞLERİ		
Tarihi yapıların süslü kornişlerinin yanında, düz ve sade bir bitiş olması İnfill yapının saçak bitişinin doğru kullanıldığını gösteriyor.		
KULLANILAN MALZEME		
Hazır cephe kaplama malzemeleri, İnfill yapıda karakteristik bir etki yaratarak, tarihi cephelerle uyumlu, onları görsel açıdan olumsuz olarak etkilemeyecek bir görünüm yaratarak, görsel dengeyi bozmamıştır.		

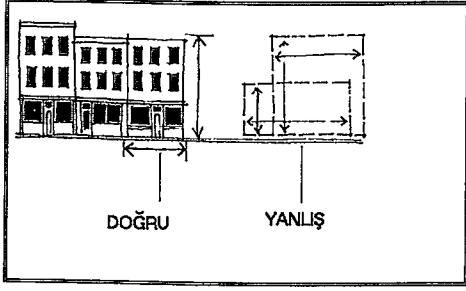
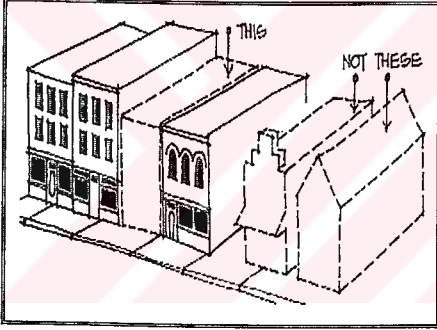
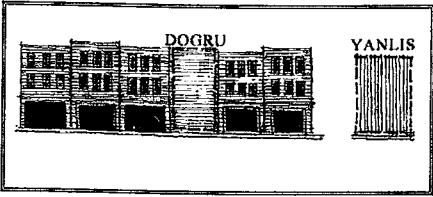
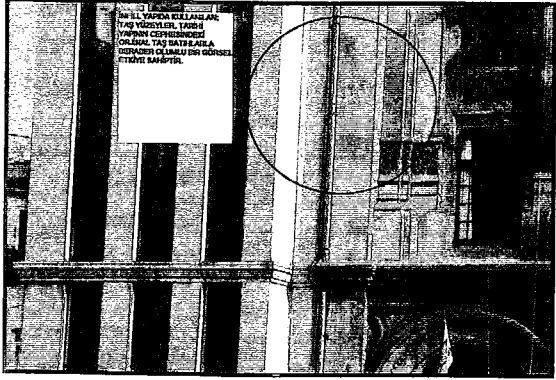
Şekil 4.23 Örnek 12, büro binası, Karaköy.

1910 yılında Mongeri tarafından yapılan Karaköy palas, yakın dönem Mimarlık tarihimizde yerini almıştır. Görkemli Karaköy palas'ın hemen yanında köşe parselde inşa edilmiş olan İnfill yapı, büro binası olarak kullanılmaktadır.

YÜKSEKLİK		
İnfill yapının gabarisi, Karaköy Palas'ın gabarisini aşmamış ve onun hemen yanında iddialı bir görüntü vermemiştir. Görsel dengenin, bu derece önemli bir tarihi yapının yanındaki bir İnfill yapıyla bozulmamış olması olumlu bir tasarım anlayışıdır.		

RENK		
İnfill yapının cephesinde kullanılan malzemelerin olumlu olmasının yanında, renk kriterinin doğru olarak kullanıldığını söyleyemeyiz. Tarihi dokunun niteliğine uygun renk seçimi yapmak, görsel etkiyi bozmayacaktır.		
PENCERE ORANLARI		
Yapının büro yapısı olması nedeniyle sık aralıklarla kullanılan pencere boşlukları, tarihsel dokuya görsel açıdan zarar verecek nitelikte değildir. Çünkü pencere oranları doğru seçilmiştir. Aynı sıklıkta daha dar-uzun veya geniş-alçak pencerelerin kullanılması durumunda görsel etki tamamen bozulacak ve tarihsel dokunun pencere düzenleri arasında olumsuzluklar meydana gelecektir.		

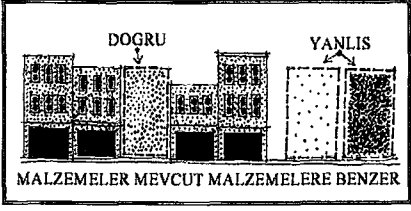
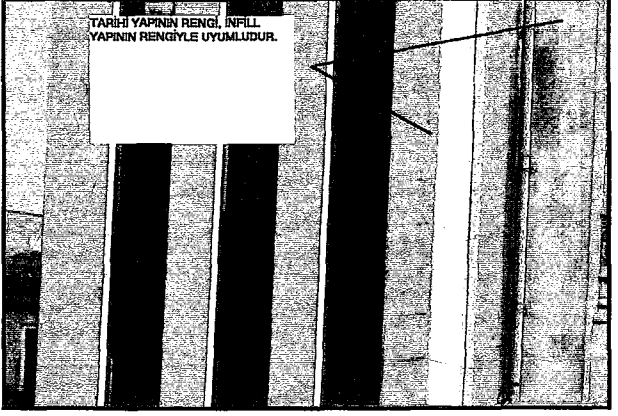
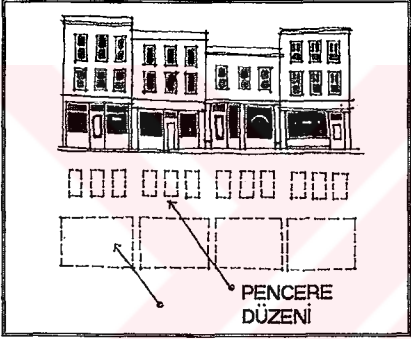
Şekil 4.22 Örnek 11'in seçilen rehber göre incelenmesi.

ÖLÇEK		
ÇATI BİTİŞLERİ		
KULLANILAN		

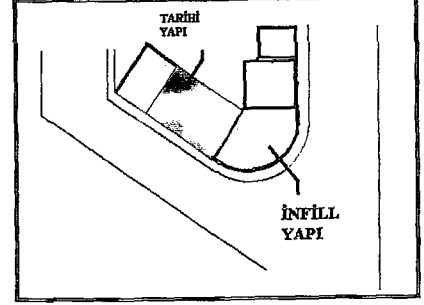
İnfill yapının ölçek oranları, tarihi yapınınki ile farklıdır. Ancak tarihi yapıyı ezici bir ölçek oranının kullanılmamış olması görsel açıdan olumludur.

İnfill yapının çatı bitiş formu, Maçka palas'ın çatı bitiş ile uyumsuz bir görsel etki yaratmıştır. Daha sade ve uyumlu bir çatı bitiş formu, İnfill yapıları görsel açıdan daha başarılı kılacaktır.

İnfill yapının cephesinde kullanılan doğal taş malzeme, tarihi yapının cephesiyle son derece uyumlu bir etki yaratmıştır.

RENK		
Tarihi yapının ağır ve orijinal renginin yanında daha açık ve sade bir renk seçilmesi, İnfill yapıyı görsel açıdan daha etkili kılmıştır.		
PENCERE DÜZENLERİ		
Düşey olarak kullanılan bant pencere yüzeyleri, iddialı bir görüntü yaratmıyor. Ayrıca görkemli kat silmelerinin devamlılığı, bu yapının en önemli olumlu özelliklerinden biri olarak söylenebilir.		

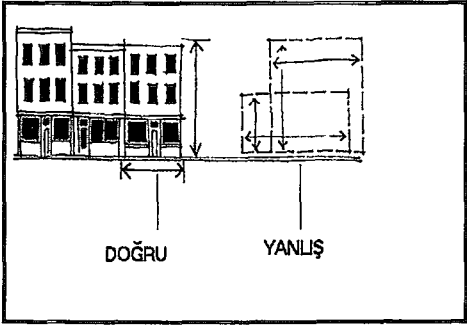
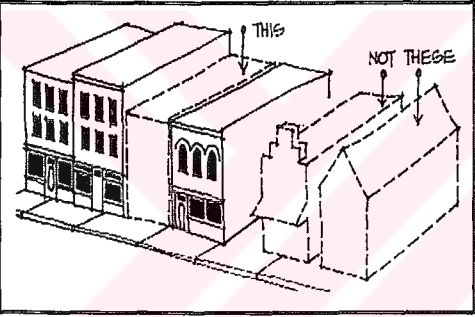
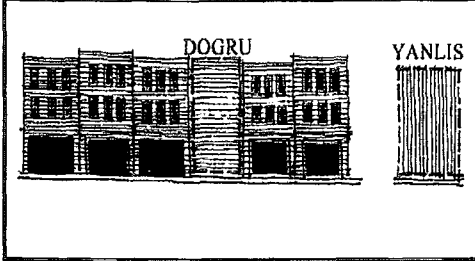
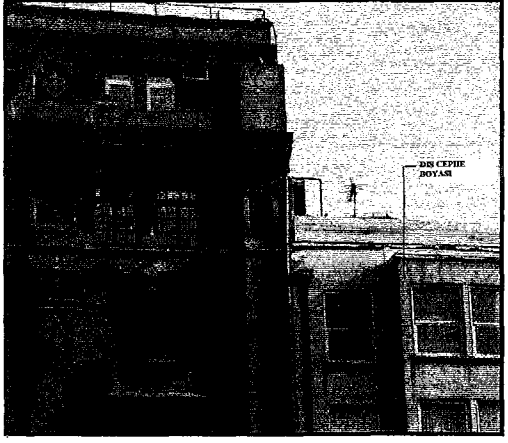
Şekil 4.24 Örnek 12'in seçilen rehberle incelenmesi.

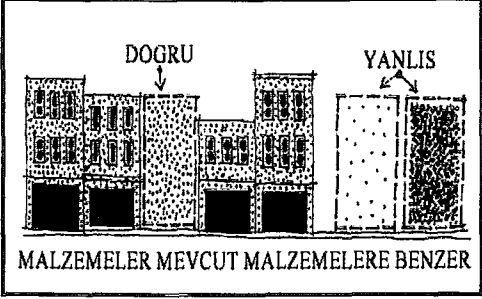
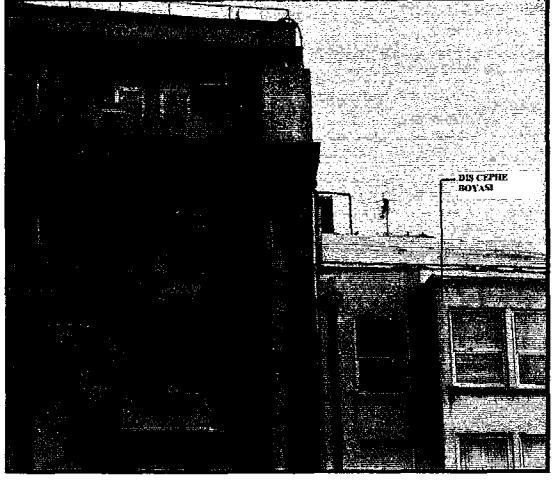
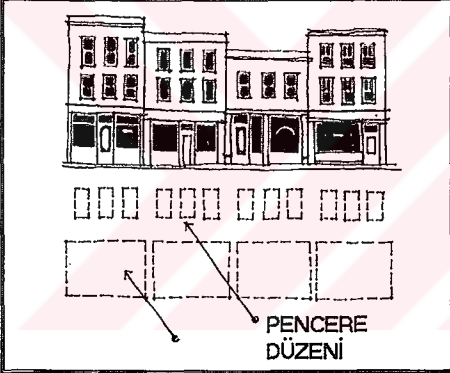
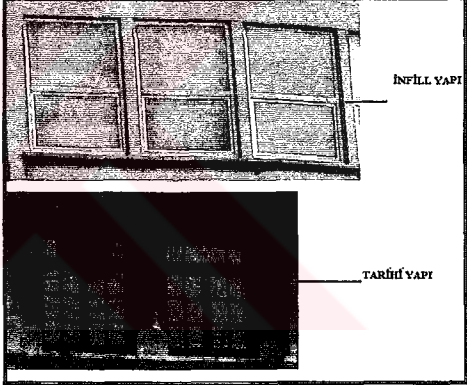

Şekil 4.25 Örnek 13, banka binası, Karaköy.

Karaköy’de Karaköy Palas’ın yanında, köşe parselde yapılmış olan İnfill yapı, bugün banka binası olarak kullanılmaktadır.

YÜKSEKLİK		
İnfill yapının, görkemli Karaköy Palas’ın yüksekliğini aşamamış olması, bilinçli olarak yapılmış olumlu bir tasarım anlayışıdır.		

ÖLÇEK		
İnfill yapıda kullanılan A-B oranları Karaköy palas'ın ölçek oranlarını görsel açıdan olumsuz yönde etkilememektedir. Bu durum tarihi yapı üzerinde ezici bir etki yaratmamıştır.		
ÇATI BİTİŞLERİ		
İnfill yapının çatı bitişi, tarihi yapının yanında olumsuz bir görsel etki yaratmamaktadır.		
KULLANILAN		
İnfill yapının, dış cephe boyasıyla boyanmış olması tarihi yapıda kullanılan taş yüzeylerle uyumlu olmamıştır.		

RENK		
Tarihi yapının koyu dış cephe renginin yanında İnfill yapının renginin açık olması olumlu bir etkindir. Ancak benzer tonların kullanılmamış olması, çevredeki tarihi renk dokusuna görsel açıdan zarar vermektedir.		
PENCERE DÜZENLERİ		
Pencere oranlarında, ritmik olarak tekrarlanan pencere düzenlerindeki uyum göze çarpmaktadır.		

Şekil 4.26 Örnek 13'in seçilen rehber göre incelenmesi.

5. SONUÇ

İnsan ve doğa ilişkisi içinde, tarihsel sürece bağlı olarak çevre kavramı; insanın kültür değerleri doğrultusunda sürekli değişir ve gelişme gösterir. Çevre kendine özgü değerlerini insanoğluna her zaman sunar. İnsan da çevrenin imajını oluşturmak için kendi amaçları doğrultusunda bu değerlerin bazılarını seçer, uyarlar, değerleri birbirine bağlar ve bir bütünlük içinde anlamlandırır. Bu gelişim ve değişim süreci içerisinde geleneksel dokular, geçmişin tanıkları olarak içinde bulundukları çevreye özgün bir anlam katmaktadır. Geleneksel doku içinde kültürel anlamda değerli ve korunması gerekli birçok eser vardır. Günümüz korumacılık anlayışında artık saray, külliye, kervansaray gibi yapıların yanında geleneksel dokuyu oluşturan kentin bir yapısı, sokağı, evi de birer “Kültür varlığı” kabul edilerek korumaya değer görülmektedir. Bu doğrultuda insanın yaptığı her kültür ürünü tarihi belge niteliği taşıdığı için korunması gereklidir denilebilir. Günümüzde koruma kavramının değişmesi ve bunun yanında endüstrileşmedeki hızlı değişim, özgün ve niteliği olan çevrelerde bazı problemlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu sorunlar eski ve yeni yapıların birlikteliğidir.

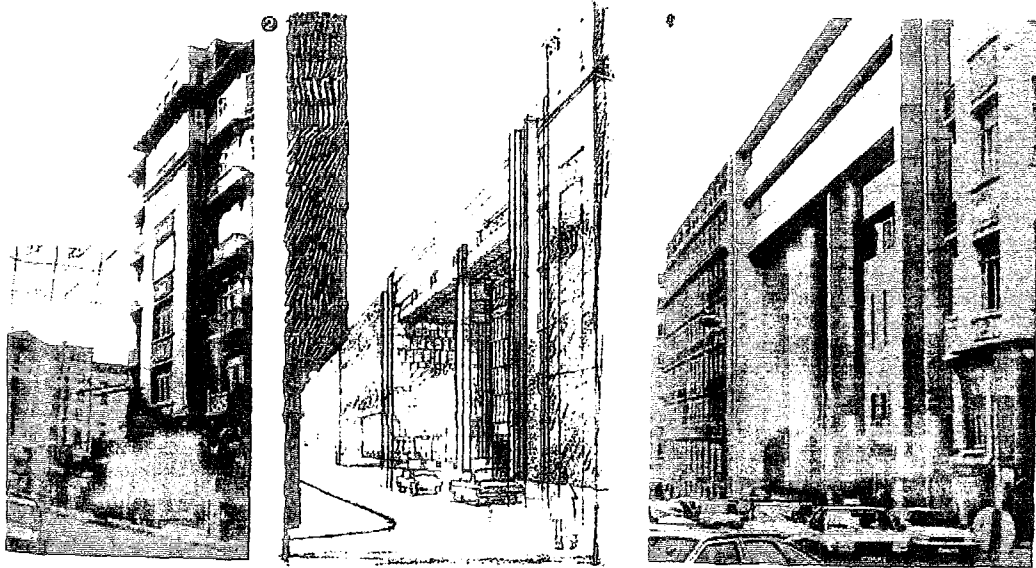
Tarihi şehir dokusunda yeni yapı yapmak güncel bir sorun olarak karşımıza gelmektedir. Tarihi çevrelerde yapılan yeni binaların, bu çevrelere olan ilginin artmasına neden olacağı yadsınamayacak bir gerçektir. Ancak yeni yapılar içinde bulundukları tarihi çevreye saygılı ve nitelikli yapılar oldukları takdirde çevrelerine fayda sağlayan yapılar olabilmektedirler. Bu yüzden eski çevrelere yeni yapı yapmak çok önemli bir konudur ve titizlikle üzerinde durulmalıdır. Çünkü; bu çevrelere yapılacak yeni yapılar tarihi dokunun niteliğine zarar verecek şekilde tasarlanırsa, geri dönüşü mümkün olmayan görsel, kültürel, sosyo ekonomik, vb. problemler çevrenin doğal yapısını bozacaktır.

Tarihi çevrelerde yapılan veya yapılacak olan bu yapılar “İnfill” yapılarıdır. İnfill sözlük anlamı itibariyle boşluk doldurma olarak geçse de eski çevrelere yapılan yapıların İnfill yapı olarak kabul edilmesi için belli kriterler doğrultusunda yapılması gerekmektedir. Öncelikle bir İnfill yapı tasarımı yaparken, çevre çok iyi analiz edilmelidir. Ayrıca içinde tarihi çevrenin geçmişte nasıl olduğuyla gelecekte nasıl olması gerektiği arasındaki denge çok iyi kurulmalıdır. Bu yapılar içinde bulunduğu çevrenin sosyal ve kültürel anlamda devamlılığını sağlayacak ve yaşatılması için en büyük etken olacaktır. Diğer bir taraftan ise; bu çevrelerde yapılacak yanlış birtakım uygulamalar tarihi sürekliliğin kesintiye uğramasına, kentlerin kimliğinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olacaktır.

Eski ve yeni bağlamında tarihi çevrelerdeki İnfill tasarımların kütle, yükseklik, renk, gibi özellikleri yönünden ayrıntılı bir şekilde incelenmesi yeni tasarımların başarılı olması için ön şarttır. Bu bağlamda, tarihi kentsel alanlardaki yeni yapı uygulamaları için kent ve yapı ölçeğinde tasarım ilkeleri oluşturulmuştur. Bu tasarım ilkeleri, genel olarak tasarım rehberleri şekline dönüştürülmüştür. İnfill tasarımlarda olması gereken kriterlerde bu tür tasarım rehberleri ile belirlenmiştir. Rehberler, İnfill yapıların özelliklerini çeşitli sunumlar, çizimler, grafikler vb. yöntemlerle anlatırlar ve yükseklik, boyut, malzeme, renk, doku gibi fiziksel elemanlar yardımı ile de yeni tasarımın mevcut ile ilişkilerini düzenlerler.. Bu özellikleri ile tasarım rehberleri İnfill yapıların içinde bulundukları çevreyle olan ilişkilerinin doğru olarak uygulanması ve yapılacak yeni tasarımlara kılavuzluk etmeleridir.

Çalışmada seçilen rehber ile; İstanbul'un değişik bölgelerindeki İnfill tasarımlar belirlenen kriterler doğrultusunda irdelenmiş, bu tasarımların doğru ve yanlış yönleri kendi içinde analiz edilerek belirlenmeye çalışılmıştır. Örneklerde, tasarım kriterleri açısından birçok yapıda doğru özellikler bulunurken, yanlış tasarım anlayışlarına da rastlanmıştır. Öte yandan birçok yapıda gözlenen ve görsel düzeni olumsuz yönde etkileyen, yükseklik veya ölçek oranlarının doğru kullanılmamış olması imar planlarındaki keyfi izinlerin doğurduğu sonuçlardır.

Milli Reasürans binasının incelenen örnekler arasında gerek imar planlarına uygunluğu gerekse de araştırmada kullanılan rehberle bağdaşması açısından önemli bir yeri vardır. Bu yapı tarihi çevre içerisinde, gerek teknoloji gerekse de malzeme kullanımıyla bunun yanında son derece bilinçli tasarım anlayışıyla çevrenin tarihi sürekliliği içerisinde çağının damgasını taşıyan ve kendi tavrını koyan bir yapıdır.

Milli Reasürans binası, yan tesisleri, iş ve ticaret merkezi, Mimari projeleri 1984 yılında açılan ulusal sınırlı Mimari proje yarışmasında 1. ödülü kazanmış ve uygulanmıştır. Ayrıca 1992 yılında Mimarlar Odasının ulusal proje dalı ödülünü, 1994 yılında ise yapı dalı ödülüne layık görülmüştür. Bu tür uygulamalarda başarı, yeni çevreyi yaratan özgün nitelikleri iyi bilmeyi ve tasarlanacak zıtlığı bu bilgiler çerçevesi içerisinde değerlendirerek gerçekleştirmeyi hedefleyen uzun bir çalışma ve birikim süreci gerektirmektedir.

Sonuç olarak, yeni yapının içinde yer alacağı tarihi çevrenin özelliklerine dikkat eden, vurgulanması yada değerlendirilmesi gerekenin ne olduğunun bilincinde olan, eskinin yeni bir yorumla söz konusu çevrenin bir parçası olduğunu ortaya koyan, ancak bunu yaparken de kendi dönemini ve tavrını açıkça belirten bir tasarım yaklaşımı uygun olacaktır.

KAYNAKLAR

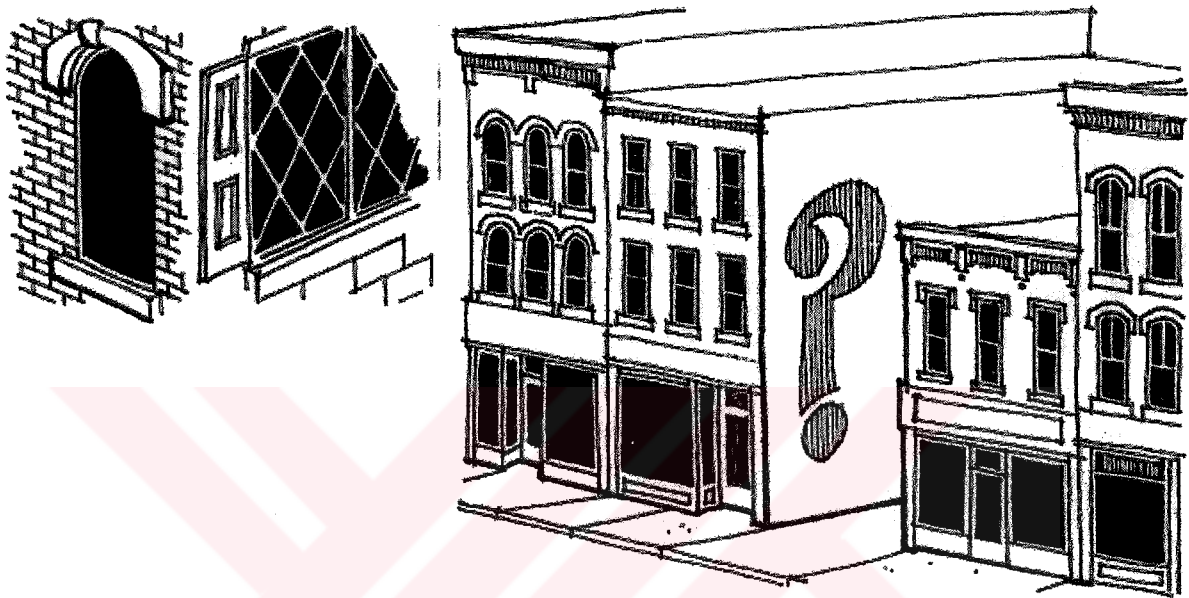
- Altınok Ü., (1998) “Binaların yeniden kullanımı”, 1:19
- Akın N., (1992) “Tarihi çevre ve yeni yapı, Arredamento dekorasyon dergisi”, 37:97-99
- Akın N., (1998) “Türkiye’de tarihi çevre koruma, örnekler ve sorunlar, Mimarlık dergisi”, 2:40-43
- Akın N. Batur A., (2003) “Kentsel korumada cephe sürekliliği: Konuralp örneği, Mimar.İst dergisi” 10:68-74
- Aydınlı S., (1986) “Mekansal Değerlendirmede algısal yargılara dayalı bir Model” , Doktora Tezi , İ.T.Ü.
- Baytin Ç., (1994) “Tarihi Çevrelerde yeni yapı olgusuna bir yaklaşım, İstanbul örneğinde bir uygulama modeli”, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Bektaş C., (1990) “Çağdaş tasarımda gelenekselin korunması, çağdaş mimaride geçmişin değerlendirilmesi sempozyumu, Tasarım dergisi”, 7:108-110, 14-15 Mayıs 1990, İstanbul.
- Biddle J., (1980) “Old and New Architecture, design Relationship”, The Preservation press, Washington.
- Boysan A., (1990) “Geçmiş korumakla taklit etmenin farkı, çağdaş mimaride geçmişin değerlendirilmesi sempozyumu, Tasarım dergisi”, 7:112-113, 14-15 Mayıs, İstanbul.
- Brolin C B., (1980) “Architecture in Context Fitting new buildings with old”, Van Nostrand Reinhold company, Newyork.
- Çakılcıoğlu M. Cebeci Ö F., (1985) “Kültürel Sürdürülebilirlik”
- Çubuk, M., Karacabey H., Seyman Ü. “1977, 2000 yılına doğru çevre gelecek için bir çevreselci düşün gerekliliği, 2000 yılına doğru sanatlar sempozyumu, İDGSA Yayın No:53, istanbul, sy.3
- Çubuk M., (1976) “Mimari miras yılı eylemleri içinde 1975 Amsterdam Kongresi ve bütünleşmiş koruma Yapı dergisi”, 17
- Çubuk, M., “1977, A.g.e.”
- Doğrusöz, F.N., “Tarihi ve Özgün Çevrelerde yeni yapı sorunu ve İnfill olgusuna farklı yaklaşımlar”, Yüksek lisans tezi, İ.T.Ü. Fen bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dulundu G., (1987) “Tarihi çevre koruma, yenileme, kullanım ve Kuzguncuk konutları üzerine bir inceleme”, Yüksek lisans tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dura, C., “Çevre sorunları ve Ekonomi”
- Eldem N., “Tarih bilinci ve çağdaş kişilik, Arredamento dekorasyon dergisi”, 37:100-101
- Erder C., (1977) “Venedik Tüzüğü tarihi bir anıt gibi korunmalıdır.ODTÜ Mimarlık Fakültesi dergisi” 2:3

- Göktuğ N., (1977) "Polonya'da tarihi ve doğal çevre koruması" TMMOB Mimarlar Odası şubesi yayınları, 1
- Gürel, S., "1970, Kent Planlamasına giriş ve çevre kavramı, ODTÜ, Mim Fak., Yayın No:14 Ankara, sy:3"
- Gürel, S., "1970 A.g.e., sy:12"
- Güvenç B., (1979) "İnsan ve Kültür", Remzi kitabevi, İstanbul.
- Güvenç B., (1991) "Kentlerin kimliği üzerine notlar, öneriler, örnekler, bir kentsel tasarım yarışması, Mimarlık dergisi", 1:72 Antalya.
- İnceoğlu N., (1991) "Özel niteliği olan çevrelerde yeni yapı sorunu", YÜAF Proje no:87-B-01-01-02, İstanbul.
- İskender B., (2002) "Mekan kavramı", İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Krampe M., (1978) "Subjective Impressions on Objective Measurements of old and New Facades" K.T.Ü., Mimarlık haber bülteni.
- Krier R., (1992) "Elements of Architecture", Academy Editions, London.
- Kuban D., (1984) "Çağdaş koruma, tasarım ve planlama ilişkilerine kuramsal bir yaklaşım, Mimarlık dergisi", 84: 3-5
- Kuban D., (1993) "Modern Restorasyon ilkeleri üzerine yorumlar", 1-16 Restorasyonda Kuram ve uygulama semineri, 1993, İstanbul.
- Madran E., (1992) "Ulusal koruma planlaması II üzerine, Mimarlık dergisi", 256:62-63
- Nalçakan M., (1992) "Tarihi ve Kültürel sürekliliğin fiziksel çevrede değişime yansımaları ve Eskişehir örneği", Doktora tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özaslan N., (1989) "Tarihsel kent ve Çağdaş kentsel tasarım sorunu, Mimarlık dergisi"
- Özer B., (1980) "Olumlu ve olumsuz uygulamalarıyla Mimari yaratmada tarih ve geleneğin yeri, Yapı dergisi", 35:19-25
- Özer F., (1982) "Çağdaş mimari dizaynlamada tarihsel sürekliliğin değerlendirilmesi", İ.T.Ü. matbaası.
- Özer B., (1990) "Mimari yaratmada dün, bugün, çağdaş mimaride geçmişin değerlendirilmesi sempozyumu, Tasarım dergisi", 7:106-107, 14-15 Mayıs 1990, İstanbul.
- Özer B., (1993) "Yorumlar-Kültür, Sanat, Mimarlık", Y.E.M. yayınları, İstanbul.
- Özer F., (1982) "Çağdaş Mimari dizaynlamada tarihsel sürekliliğin değerlendirilmesi", İ.T.Ü. Matbaası
- Papageorgiou A., (1971) "Continuity and Change, Praeger Publishers", London.
- Rapaport A., (1960) "House form and Culture"
- Rapaport, A., (1982) "The Meaning of the Built Environment", The University of Arizona Press
- Restorasyonda Kuram ve uygulama semineri, 1993, İstanbul.

- Rogers R., (1992) "Gelecek daha yeni başlıyor, Mimarlık dergisi", 1:55-57
- Sağdıç B., (1992) "Geçmiş öykünmek mi, yoksa geleceği kurmak mı? Mimarlık dekorasyon dergisi", Özel sayı: 50-79
- Sanoff H., (1991) "Visual Research Methods and Design", Newyork.
- Schulz C, N., (1978) "Building in old settings, New building in old settings", 11-13 Bayern Architektenkammer, Die Neue Sammlung, Munich.
- Sunalp A., (1987) "1975 Amsterdam Tüzüğü", T.A.Ç. yayınları, 2:7
- Şentürer A., (1990) "Mimaride estetik olgusunun mutlak değişmez ve bağımlı değişken özellikler açısından irdelenmesi", Doktora Tezi İ.T.Ü.
- Tanyeli U., (1988) "Tarih, tasarım ve Mimarlıkta geçmişten yararlanma üzerine gözlemler, Mimarlık dergisi", 2:61-64
- Tütengil A., (1996) "Yapısal kültür varlıklarına yönelik bir değerlendirme yöntemi", 119-208 Habitata doğru İstanbul 2000 Sempozyumu, Nisan 1996, İstanbul.
- Türk Dil Kurumu Türkçe sözlük, 7. Baskı
- Uluşahin H., (1992) "Korunması gerekli bina ve çevrelerde yapılan eklerin değerlendirilmesi", Yüksek lisans tezi İ.T.Ü.
- Ünlü A., (1986) "Geleneksel çevrelerde tasarım verilerinin saptanması için bir model", Doktora tezi, İ.T.Ü. İstanbul.
- Velioğlu A., Öztürk K., (1993) "Tarihi çevrelerde Mimari değerler ve tasarım üzerine bazı ölçütler, Yapı dergisi", 138:37-40
- Yücel, A., (1992-1993) "Ders Notları", İ.T.Ü.
- Yücel A., (1996) "Mimarlıkta mekan analizleri ders notları", Yüksek lisans dersi, İ.T.Ü. İstanbul.
- Yürekli H., (1980) "İnsan davranışları ve çevre ilişkilerine bağlı olarak çevrenin korunması ve geliştirilmesi için bir metod önerisi", Doktora tezi, İstanbul.
- Yürekli F., (1977) "Çevre görsel Değerlendirmesine ilişkin bir yöntem araştırması", İ.T.Ü.
- [www.Meetmeinmilford.com/Design guidelines-New Infill Construction](http://www.Meetmeinmilford.com/Design%20guidelines-New%20Infill%20Construction)
- Wong A., (1992) "Norman Foster'in Hong Kong Shanghai binasından öğrendiklerimiz, Çev;B. Sağdıç, Mimarlık Dekorasyon dergisi", 92-95
- Zeren N., (1989) "Koruma politikaları seminer notları", İ.T.Ü.

INTERNET KAYNAKLARI

- [1][www.meetmeinmilford.com/ Design guidelines-New Infill Construction](http://www.meetmeinmilford.com/Design%20guidelines-New%20Infill%20Construction)
- [2][www.arkitera.com/dialog/Mehmet Konuralp](http://www.arkitera.com/dialog/Mehmet%20Konuralp)

EKLER**Ek 1 Design Guidelines - New Infill Construction**

The construction of new buildings on vacant lots downtown should be encouraged. Because this type of building fills a "hole" in the built environment, it is called **INFILL CONSTRUCTION**.

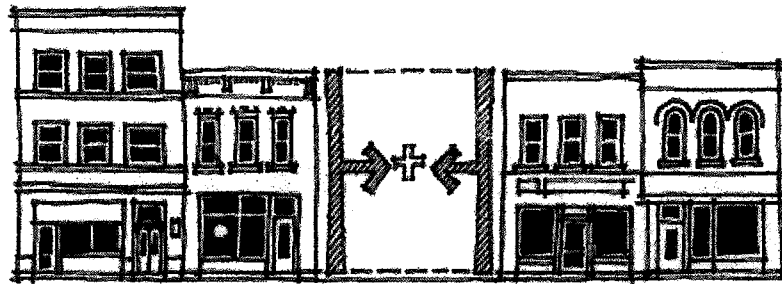
The design of a new infill building, particularly its front facade is a special challenge. It should be designed to look appropriate and compatible with surrounding buildings. Otherwise, the new building will look awkward and out of place.

What is good infill design? There is no pat answer; a good design will vary according to its setting. Professionals generally agree that because an infill building is new it should look new. However, its appearance must be sensitive to the character of its neighbors.

The infill facade should not pretend to be historic by too closely mimicking older facades. Often, pseudo-Colonial or Victorian details are added to a new building in an attempt to make it blend in with older surroundings. This approach seldom succeeds; instead, it detracts from an area's character by compromising what is authentic and historic.

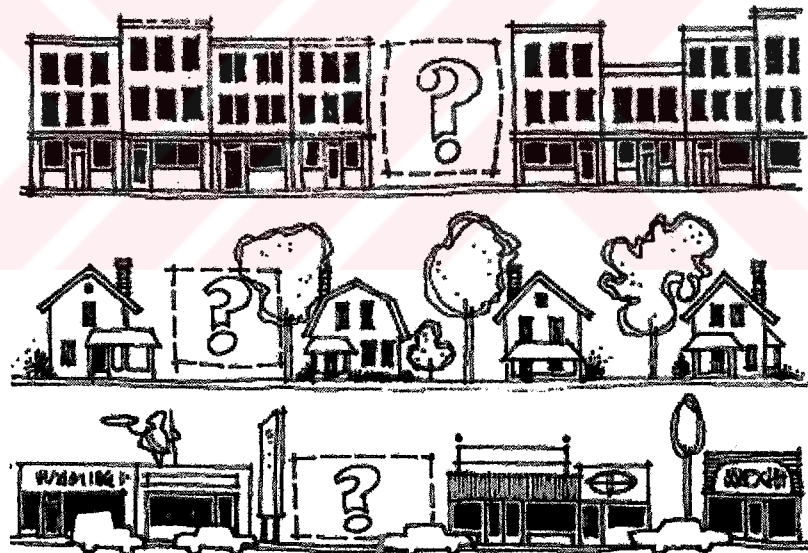
The central idea behind good infill construction is a simple one. To a large degree, the design of an infill facade should be an outgrowth of those

around it. If the design of the new facade is based on those of its neighbors, it is sure to be compatible

This approach strikes a proper balance between the existing architecture and good contemporary design. The modern designer is allowed the freedom of individual talent - within limits.

Since a good infill design responds to its surroundings, it is not possible to develop specific guidelines that will apply to all cases.

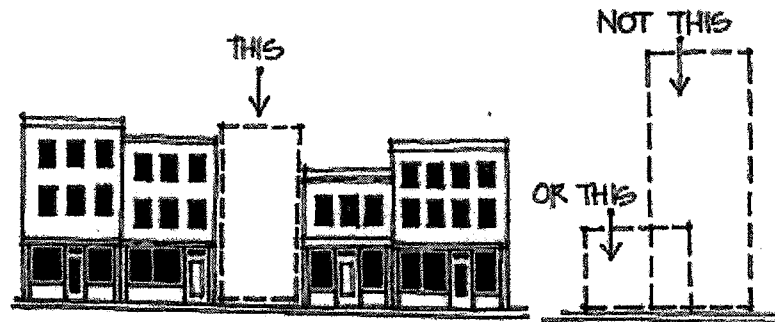

Every site has its own design problems and opportunities.

There are, however, several general concepts that should govern the visual relationship between an infill building and its neighbors.

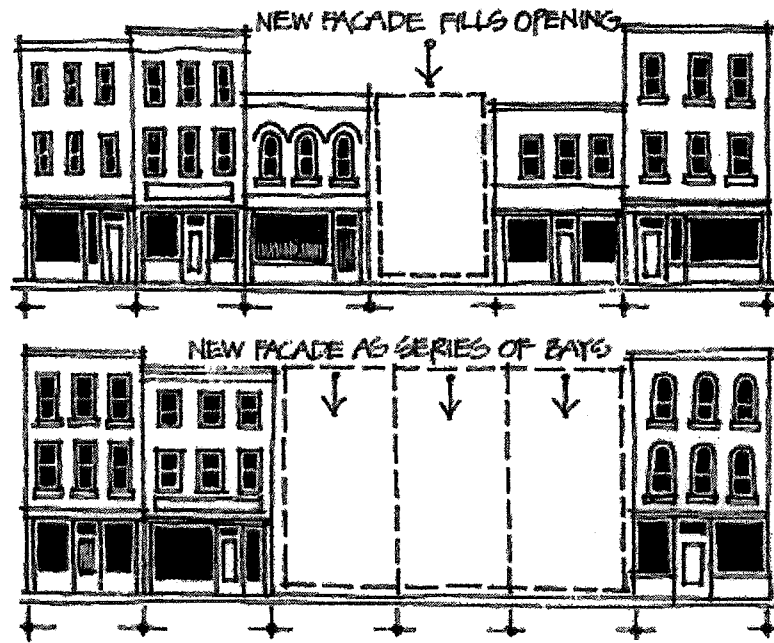
1. Height

Buildings in traditional commercial districts share a similar height. Infill construction should respect this. A new facade that is too high or low can interrupt this consistent quality.

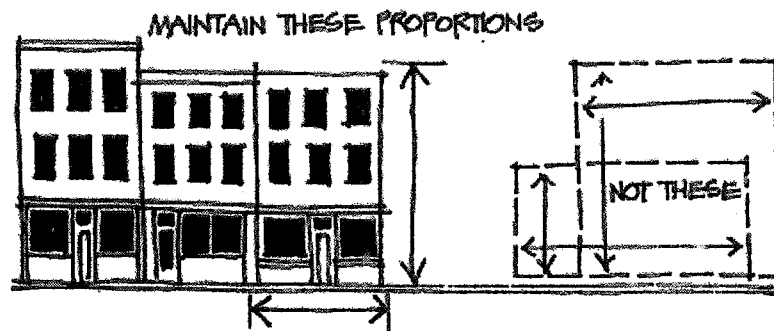
2. Width

The infill building should reflect the characteristic rhythm of the facades along the street. If the site is large, the mass of the facade can be divided into a number of small bays.

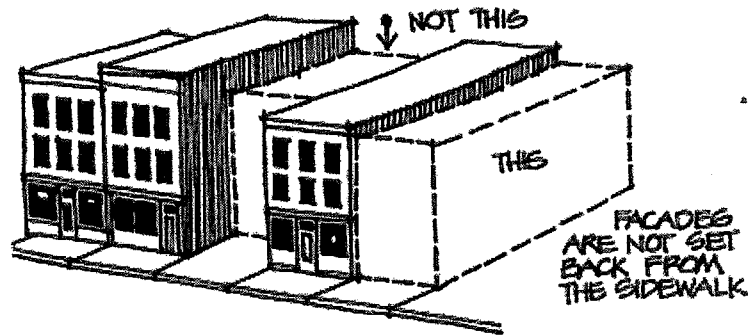
3. Proportion

The characteristic proportion (the relationship between height and width) of existing facades should be respected.

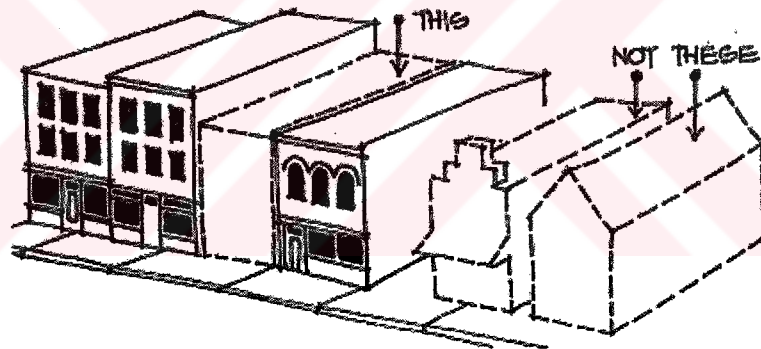
4. Relationship to Street

The new facade's relationship to the street (called the "setback") should be consistent with that of its neighboring buildings.

5. Roof and Cornice Forms

The form of the roof and building cornice should be similar to those on adjacent structures. On Main Street, this usually means a flat roof hidden behind a cornice.

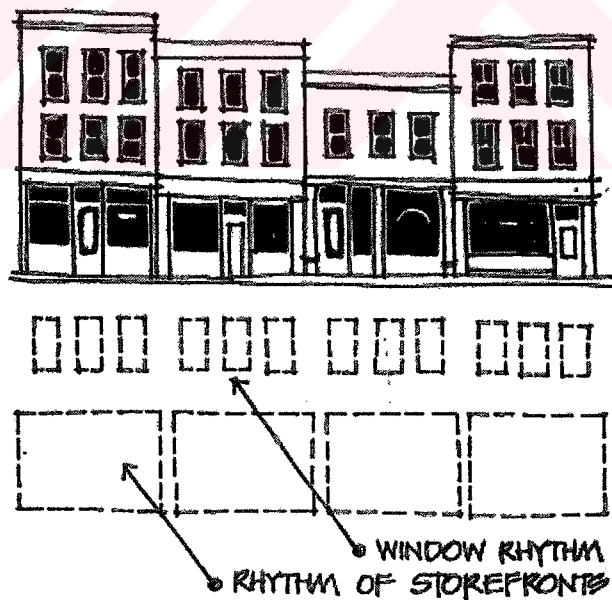
6. Composition

The composition of the infill facade (that is, the organization of its parts) should be similar to that of surrounding facades.

7. Rhythm

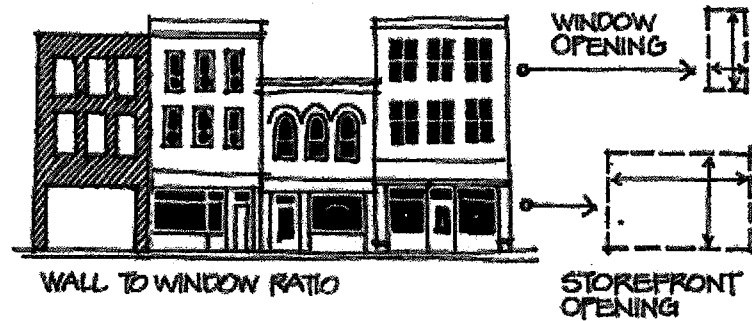
Rhythms that carry throughout the block (such as window spacing) should be incorporated into the new facade.

8. Proportions of Openings

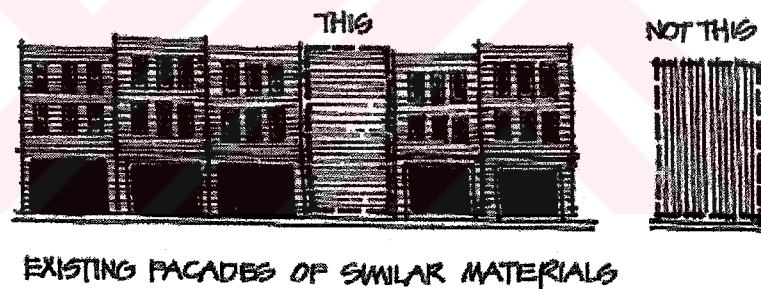
The size and proportion of window and door openings should be similar to

those on surrounding facades. The same applies to the ratio of window area to solid wall for the facade as a whole.

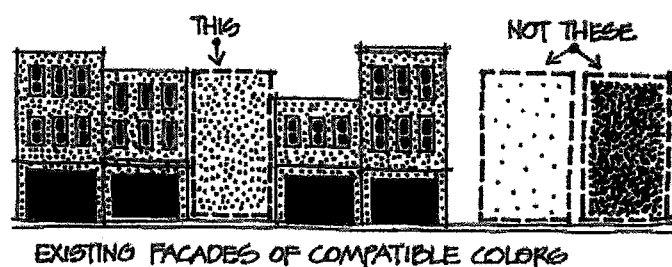
9. Materials

An infill facade should be composed of materials that complement adjacent facades. The new building should not stand out against others.

10. Color

The colors chosen for an infill facade should tie it to its neighbors.

ÖZGEÇMİŞ

Doğum tarihi	16.06.1974	
Doğum yeri	Muğla	
Lise	1988-1991	Nazilli Lisesi
Lisans	1993-1998	Trakya Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü
Yüksek Lisans	2000-2003	Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimari tasarım A.B.D.

Çalıştığı kurumlar

1998-1999	Tecnogon mağaza ve market tasarımları A.ş.
1999-2002	Pekerler İnş.Tic.Ltd.Şti.
2002-	Meta yapı İnş. Tic. Ltd. (Atl. Sitesi Restorasyonu)